

DOCTIVS PINGVE
G·IVL·SOLINI·

DE·SITV·ORBIS·
ET·MVNDI·
MERABILIBVS·

PHO·MAIOLI·ET·AMICOR·

OE xve 310

~~G 267~~ 4^e

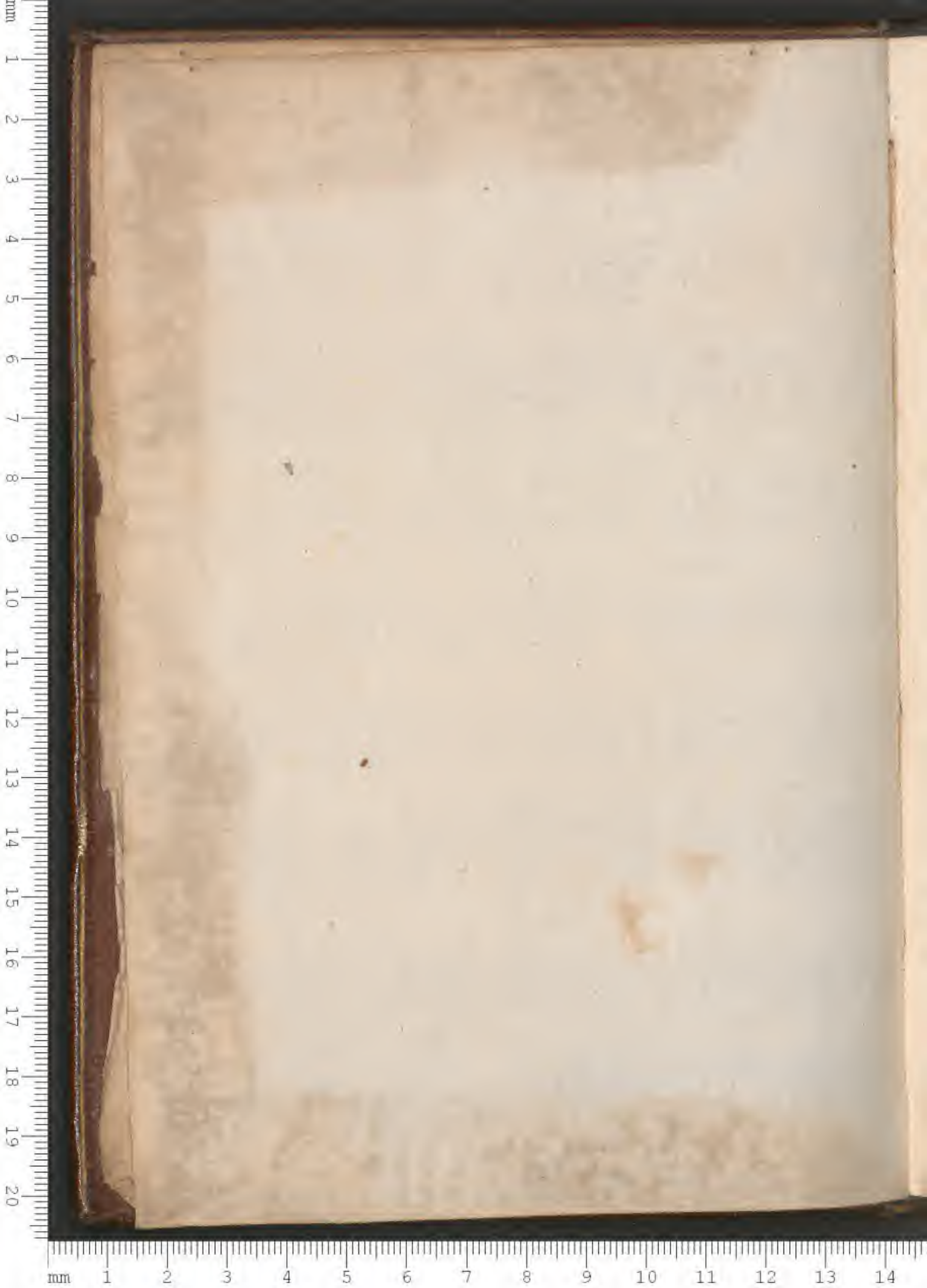
Édition de Paris, l'une des copies
de Pierre Desbaris & J. Stoll.

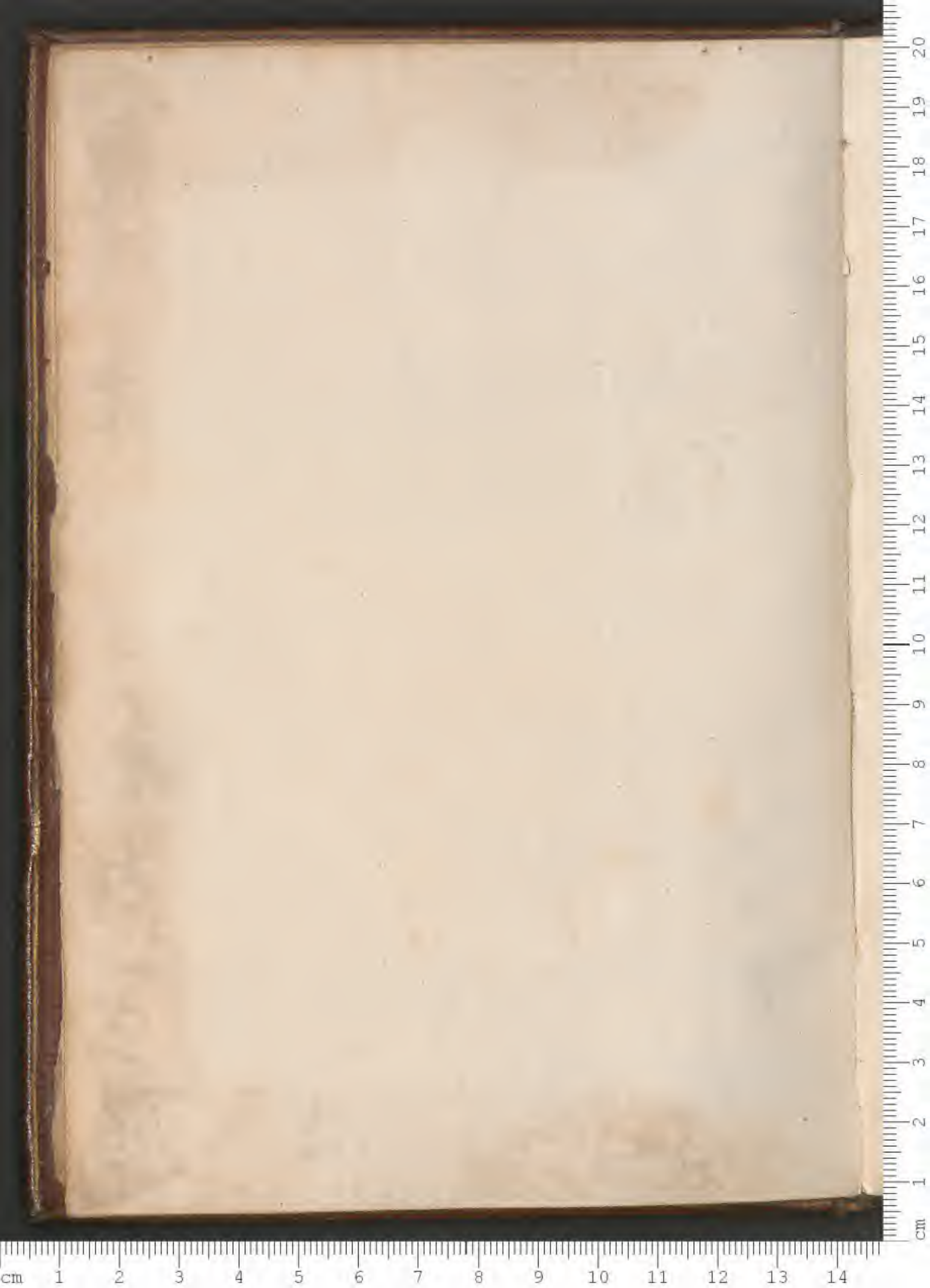
Vers 1472, est le total de la coll. n° 4491.

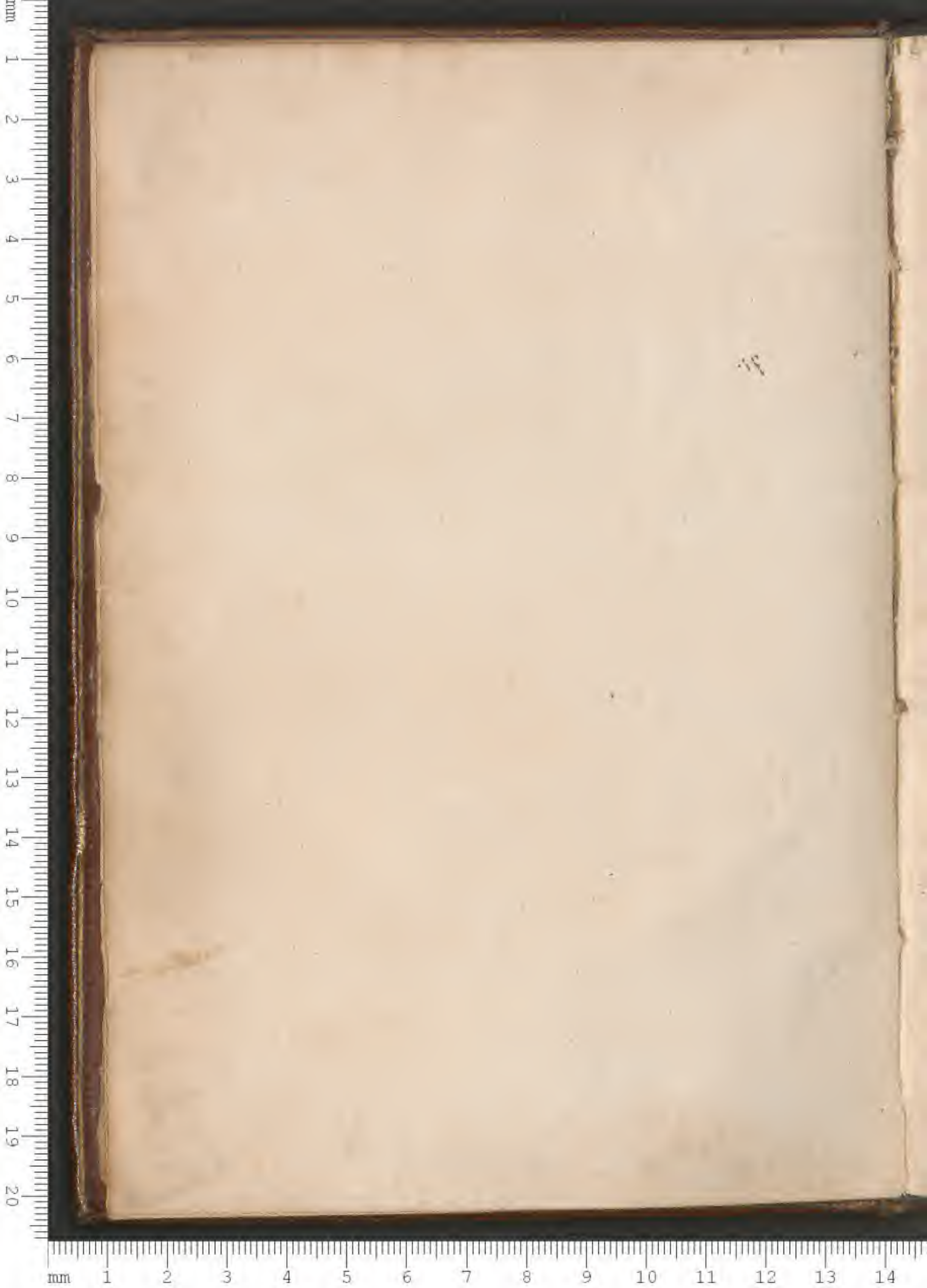
8 067

...

under a

*41. Ex libris Ste Genovefe parititatis
1752*

Lodoicus xantonensis episcopus
Guillermo tardiuo aniciensi;

Lauda et mirare hec impressa volumina lector!
Scripta quibus cedit pagina queq; manu.
Venduntur paruo, nec punctū aut littera deficit.
Vera recognoscit tardius, ecce, lege;

Simon recomadoris angeriacus lodoici
xantonensis episcopi secretarius Guil-
lermo tardiuo aniciensi;

Arte noua pressos si cernis mente libellos!
Ingenium totiens exuperabit opus.
Nullus adhuc potuit huius contingere sūmū.
Ars modo plura nequit, ars dedit omne suū.
Nī vim quis faciat nullo delebitur euo!
Que nitet incausto littera pulchra nimis.
Viuant autores operis feliciter isti.
Isti russangis / tardiue viue magis;

Ex libris honoratj gemarys

Caii iulii solini de mirabilibus
mundi rubricarum tabula ;

Capitulum primum de origine vrbis rome eiusq;
temporibus ;

Capitulum. ii. de cursu anni. de diebus intercala-
ribus. de augusti felicitate ac infelicitate ;

Capitulum. iii. de hominis genitura. menstruis
mulierū. sterilitate ac fecunditate. conceptus na-
tura. de nōnullorum magnorum virorum diuer-
sis conditionibus. de lapide alectorio ;

Capitulum. iiii. de similitudine externorum ;

Capitulum. v. de mensura forme hominis ;

Capitulum. vi. de pernitate hominum visusq;
perspicuitate ;

Capitulū. vii. de corporis fortitudine. memoria.
de hominū moribus. catonis sapiētia. nasice religi-
one. romanorū eloquētia. pietate atq; felicitate ;

Capitulum. viii. de italia. eius longitudine / lati-
tudine ac vrbium conditoribus ;

Capitulum. ix. de hirpis. de marsonibus. de vipe-
ra. de bois. de lupis. de līcibus. de cicadis mutis.
de fruticibus ligustici maris. de corallio. de dio-
medeis auibus. de prouincia italie vicina. de caco-
chite lapide ;

Capitulum. x. de sardinia. de solifuga serpente. de herba sardinia. de cisternis. de mirabili fonte medelas afferente furtumq; detegente ;

Capitulum. xi. de sicilia. in qua de ara in medio flumine. de vulcano. de ethna ac eripe montibus. de illustribus fratribus duobus. de hemoreo flumine. de salinis. de tiliarum nominibus. de gelonis stagno. de vulcano monte. de achate lapide. de vulcaniis insulis ;

Capitulum. xii. de tercio europe sinu. in quo de fonte spectate diuersitatis. de galactice lapide. de arione citharedo. de mirabili achadie fonte ;

Capitulum. xiii. de peloponēsi insula. de athenis. de acticis montibus. de ariopago. de boetia de fontibus in ea diuersis. de perdicibus ;

Capitulum. xiiii. de thessalia ac macedonia. de oli po mōte. de alexandro magno. de lapide peante ;

Capitulum. xv. de thracia ac tracū moribus. de lichonia gente. de pigmeorum origine. de gruibus. de irundinibus. de ātandro saxo ac citherea insula ;

Capitulum. xvi. de creta. de macharomeffon ciuitate. de herba abinos. de phalangione animali. de insula que caristos dicitur. de caristiis auibus. de carbaso. de cicladis. de diluuiō. de ortigia insula. in qua de conturnicibus. de euboya siue nigropon

te. de insula que paros dicitur. in ea de lapide say
da. de insula que ycaros dicitur ;

Capitulū. xvii. de quarto europe sinu. in quo bel
lespontus prepontis et boforos. de delphinis mi
rabilia. de tynnis ;

Capitulum. xviii. de hystro fluuio. in quo de cas
tore. de hispane amne ;

Capitulū. xix. de flumine boristenes. de neuris.
geloniis. agathirsis. atropophagis. dachis. alba
nis. de canibus albanis. de essedonibus. scytauris
nomadibus. georgiis. aliisque plurimis. de smarag
do. de crystaïlo ;

Capitulum. xx. de hyperboreis. armipheis. tigri
bus. pantheris et pardis ;

Capitulū. xxi. unde mediterranea maria oriantur ;

Capitulū. xxii. de scithicis insulis. de oceano septē
trionali. de hippopodibus. de ceruis. de tragelafis ;

Capitulum. xxiii. de germania. de auibus de noc
te lucētibus. de bisontibus. de vris. de alce. de mi
rabili germanie aīali. de succino. de galacia gēma ;

Capitulum. xxiiii. de gallia. in qua de oleo medico ;

Capitulum. xxv. de britannia ;

Capitulum. xxvi. de insula tile ;

Capitulum. xxvii. de hispania. in qua de seraunio
rubēte. de gaditano freto. et mediterraneo mari.

de oceano ;

Capitulum. xxviii. de libia. de ortis hesperidum
et dracone peruigili. de athlente monte. de herba
euforbia ;

Capitulum. xxix. de mauritania. de elephantis et
eorum cum draconibus pugna ;

Capitulum. xxx. de numidia. in ea de vrlis ;

Capitulum. xxxi. de africa. in qua de cirenaica re-
gione. de cartagine. de leonibus. de serpentū spe-
ciebus diuersis. de gēma heliotropio. de psyllis. de
lapide masomonite. de āmone lapide. de arbore
melopode. de arbore lasere. de basilisco serpente.
de simiarum speciebus diuersis ;

Capitulū. xxxii. de amātibus. de fōte mirabili. de
garamātibus. eorū armentis. de insula galloes ;

Capitulū. xxxiii. de ethiopibus eorūq; variis nati-
onibus. de homībus mōstruosis. de dracoībus. de
lapide qui dracōcial dicitur. de camelopardali. de
de ceffis. de rīnoceronte. de cathoblemā. de forni-
cis. de lichaone. de parandro. de lupis. de histrice.
de pegaso. de tragopa. de cīnamo. de hiacinto. de
chrisopassis. de amathice ;

Capitulum. xxxiiii. de intimis libie admodū mi-
rabilibus gentibus. de lapide exacontalithon ;

Capitulū. xxxv. de egypto. in quo de nilo. de api-

bove. de crocodilis. de aue sciofilos. de delphini-
bus. de scicis. de hippothamis. de aue ibice. de ficu
egyptia. de palma egyptia. de thebis egypti. de ale
xandria. de piramidibus ;

Capitulū. xxxvi. de arabia. de rubro mari. de fōte
mirabili. de colle manu facto. de arbore eudomo-
ne. de mirra. de phenice. de magō āno. de aue cina
molgos. de arabum moribus. de gēmis sardonice
smaragdo. iride. andradamāte. de gēma arabica ;

Capitulum. xxxvii. de pelusio. de ioppe oppido ;

Capitulū. xxxviii. de iudea. ī qua de alphantice la-
cu tiberiadis. de callirhoe fonte. de balsamo. de so
domo et gomorro. de essenis ;

Capitulum. xxxix. de scytopolis. de cassio mōte ;

Capitulum. xl. de eufrate ac tigride fluminibus. de
multis lapidū diuersis proprietatibus noībusq̃ ;

Capitulum. lxi. de cylicia. de monte tauro mul-
tisq̃ aliis mirabilibus ;

Capitulū. xlii. de licia. in qua mons chimera ;

Capitulum. xliii. de asia. in qua de alexādro mag-
no multisq̃ aliis ingenuis viris. de bonnaco ani-
mali. de cameleone. de ciconiis ;

Capitulū. xliiii. de bithymia. in ea de hānibale ;

Capitulū. xlv. de acoē portu. et acherrusios specu

Capitulū. xlvi. de paflagonia ac venatorū origiē ;

Capitulū. xlvii. de capadocia. ī qua de equis mira-
bilia. presertī de equo busefala. et. g. cesaris ;

Capitulū. xlviii. de assyria. in ea de vnguētorum
origine. de arbore medica ;

Capitulum. xlix. de portis caspie ;

Capitulum. l. de direo loco ac margirie regione ;

Capitulū. li. de gētibus circa oxī ānē. de termiō iti-
nerū liberi patris et herculis. de camelorū natura.

Capitulum. lii. de serere et serico ;

Capitulum. liii. de attagis populis ;

Capitulū. liiii. de idia. idorū potētia / formis / mo-
ribus mirabilibus. de aīali leucrocota. de aīali ea-
le. de manticonā. de diuersa boū forma. de mono-
ceronte. de āguillis. de fluuio gāge. de balenis. de
plitaco. de pomaria ficu. de mōte cancaso. de pipe-
re. de hebeno. de adamāte. de lignite. de berillorū
speciebus ;

Capitulū. lv. de taprobone indie insula. de illius
hominibus. de regis electione. ac potestate. de mar-
garitis. de conchis ;

Capitulū. lvi. de india multisq; in ea. de scelono-
fagis. de persidis ;

Capitulum. lvii. de parthia ;

Capitulū. lviii. de babiloia. de trocloditis. de itro-
phagis. de feminis alitis pernicitatis ;

CAI I I V L I I S O L I N I A D A D
V E N T V M P O L I H I S T O R S I
V E D E S I T V O R B I S A C M V N
D I M I R A B I L I B V S L I B E R ;

Um et aurium clemētia et optimarū
artiū studiis prestare te ceteris sētiā!
idq; oppido expertus de beniuolentia
tua nichil temere perceperī! reputaui
examē opusculi istius tibi potissimū
dare! cuius vel industria promptius suffragium/
vel beignitas veniā spōdebat faciliore; **L**iber ē
ad compendiū preparatus. quantumq; ratio pas-
sa est ita moderate repressus! vt nec prodiga sit ī
eo copia / nec damnosa concinnitas. Cui (si animū
propius intenderis) velut fermentū cognitionis
magis ei inesse q̃ bractear eloquētie deprehēdes;
Exquisitis enī aliquot voluminibus studui-
se me impendio fateor. vt et a notioribus referre
pedem / et remotis largius īmorarer. Locorū cō-
memoratio plurimū tenet! in quā partem ferme
inclinator est vniuersa materies. quorū com-
minisse ita visum est! vt inclytos terrarū situs et
insignes tractus maris seruata orbis distinctione
suo queq; ordini redderemus. Inseruimus et ple-

mm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
raque differenter congruentia, ut si nichil aliud / sal-
tem varietas ipsa legentium fastidio mederetur.
Inter hec hominum et aliorum animalium natu-
ras expressimus, addita sunt etiam pauca de arbo-
ribus et lapidibus exoticis, de extimarum gentium
formis, de ritu dissono abditarum nationum. Non-
nulla etiam digna memoratu / que pretermittere
incuriosum videbatur, quorumque autoritas (quod
cum primis industrie tue insinuatū velim) de scrip-
toribus manat receptissimis, quid enim nostrum
propriū esse possit / cum nichil omiserit antiqui-
tatis diligentia quod intactū adhuc permaneret.

Quapropter queso ne de presenti tēpore editi-
onis huius fidem libes, quoniamquidē vestigia
monete veteris persecuti / opiniones vniuersas e-
ligere maluimus potius quā innouare. Ita (si qua
ex istis secus quā opto in animū tuū venerint) des-
velim infantie mee veniam, nam constantia veri-
tatis penes eos ē quos secuti sumus; **S**icut er-
go qui corporum formas emulantur postpositis
que reliqua sunt ante omnia effigiant modū ca-
pitis / nec prius lineas destinant in membra alia
quā ab ipsa (ut ita dixerim) figurarum arce auspici-
um faciant inchoandi / nos quoque a capite orbis /
id est ab vrbe roma principiū capessemus, quous

nichil super ea doctissimi autores reliquerit quod
in nouū nostrū preconium possit suscitari. ac super-
uacuum pene sit relegere tramitē decursū tot ānali-
bus. Ne tamē prorsus dissimulata sit / originem
eius quanta valemus persequemur fide;

**Capitulum primū de origine urbis rome
eiulq; temporibus ;**

QUantū qui videri velint rome vocabulum
ab euandro primū datum / cum oppidū
ibi offendisset / quod extractū antea va-
lentiam dixerat iuuentus latina. seruataq; signifi-
catione impositi prius nominis romā grece valē-
tiam nominatam. quam arcades (quoniam habi-
tassent in excelsa parte montis) deriuatā vt tutissi-
me vrbiū arces vocarent. Heracidi placet tro-
ia capta quosdā ex achiuis in ea loca vbi nunc ro-
ma est deuenisse per tiberī. deinde suadente rome
nobilissima captiuarū que iis comes erat incensis
nauib; posuisse sedes. instruxisse menia. et op-
pidum ab ea romen vocauisse. Agathocles scribit
romen non captiuam fuisse (vt supra dictum est)
sed ab ascanio natā enee neptem appellationis is-
tius causam fuisse. Traditur etiam propriū ro

me nomen / et verum magis quod nūq̃ in vulgū
venit / sed vetitū publicari, quoniāquidē(quomi-
nus enūciaretur) ceremoniarū arcana sanxerunt,
vt hoc pacto noticiam eius aboleret fides placite
taciturnitatis. Valerium deniq; foranū (q̃ contra
interdictū eloqui id ausus foret) ob meritū profa-
ne vocis neci datum. Inter antiquissimas sane re-
ligiones sacellum colitur angerone, cui sacrificat-
tur ante diem duodecimum kalendarū ianuarii.
que diua presul silēcii istius prenexo obsignatoq;
ore simulacrū habet; **A**mbiguitatū questionel
exitauit! q̃ quedam ibi multo ante romulū culta
sint. Quippe arā quam hercules vouerat (si amis-
sas boues reperisset) punico caco patri inuentori
dicauit. qui cacus habitauit locum cui saline no-
men est / vbi trigemina nūc porta. hic (vt gellius
tradit) cum a tarchone tirrhenō ad quē legatus ve-
nerat missus martie regis socio megale frige cus-
todie foret datus! frustratus vincula et vnde ve-
nerat reduxit / presidiiis āphioribus occupato circa
vulturū et campaniam regno, dum attrectare
etiam ea audet que concesserant in arcadum iura
duce hercule qui tunc forte aderat oppressus est.
megalenī sabini receperunt disciplinam augurādī
ab eo docti. Suo quoq; numī idē hercules instituit

aram que maxima apud pontifices habebatur. cū
se ex nicostrate euandri matre que a vaticinio car
mentis dicta est immortalem comperisset cōcep=
tum. etiam inter quod ritus sacrorū factis boui=
cidiis docuit poticios. Hoc sacellū herculi in boar
rio foro est. in quo argumenta et cōuiuū et maie=
statis ipsius remanent. Nā diuinitus neq; muscis
illo neq; canibus īgressus est. et enim (cum visce=
rationē sacricolis daret) iuragrū deū dicitur im=
precatus. clauā vero in aditu reliquisse cuius ol=
factum refugerūt canes. id vsq; nūc durat. Edem
etiam que saturni erariū fertur comites eius con
diderunt in honorem saturni / quē cultorē regio=
nis illius cognouerant extitisse. Idem et mōtem
capitolinum saturnium nominauerunt. Castelli
quoq; quod excitauerūt / portam appellauerūt sa
turniam / que postmodū pandana vocata ē. Pars
etiam infima capitolini montis habitaculum car=
mente fuit. vbi carmentis nunc fanum est / a qua
carmentali porte nomen datum; **P**alatiū vero
nemo dubitauerit quin arcades habeat autores. a
quibus primū palanteū oppidū cōditū. quod ali=
quādiū aborigenes habitarūt / propter incōmodū
vicine paludis quam preterfluēs tiberis fecerat.
profecti rate postmodū reliquerūt. sunt qui velīt

a balatibus ouium mutata littera! vel a pale pasto-
rali dea! aut (vt silenus probat) a palanto hyper-
borei filia quam hercules ibi compressisse visus e
nomen monti adoptatum. Sed (q̃q̃ ista sic con-
gruant) palā est illi prospero augurio deberi glo-
riam romani nominis. maxime cum anorū ratio
faciat cardinem veritati. nam (vt affirmat varro
autor diligentissimus) romam condidit romulus
marte genitus et rhea siluia. vel (vt nonnulli) ex
marte et ilia. dictaq; primum est roma quadrata!
q; ad equilibriū foret posita. ea incipit a silua que
est in area apollinis et ad supercilium scalarū caci
habet terminū. vbi tuguriū fuit faustuli; **I**bi
romulus mansitauit. qui auspicato murorū fun-
damenta iecit / duodeuiginti natus annos. vndeci-
mo kalendas maii. hora post secundam ante terci-
am plenam. sicut lutius tarruntius prodidit ma-
thematicorū nobilissimus. ioue in piscibus! satur-
no / venere / marte / mercurio in scorpione! sole in
tauro / luna in libra constitutis. et obseruatū deī-
ceps ne qua hostia parilibus cederetur. vt dies is-
te a sanguine purus esset. cuius significationē de
partu ylie tractam volunt. idē romulus regnauit
annos septem et triginta. de cāensibus egit pri-
mum triūphū. et acroni regi eorū detraxit spolia

que ioui feretrio primus suspendit / et opima dixit. Rursum de antennatibus triumphauit. de vegetibus tercio apud capre paludē. nonis quintilibus apparere desiit. Ceteri reges quibus locis habitauerunt dicemus. Tadius in arce ubi nūc est edes iunonis monete. qui anno quinto postquam ingressus fuerat urbē a laurentibus interemptus ē. septima et vicesima olimpiade hominē exuit. Numa ī colle primū quirinali. deinde (propter eadē veste) in regia que adhuc ita appellatur. qui regnavit ānis tribus et quadraginta. sepultus sub ianiculo. Tullius hostilius in velia / ubi postea deū penatium edes facta est. qui regnavit annos duos et triginta. obiit olimpiade quinta et quadragesima. Ancus martius in summa sacra via ubi edes larium ē. qui regnavit ānis quattuor et viginti. obiit olimpiade prima et quadragesima. Tarquinius priscus ad mugoniam portam supra sūmam novā viam. qui regnavit annos septem et triginta. Servius tullius esquilinius supra cliuū vrbiū. qui regnavit annos duos et triginta. Tarquinius superbus et ipse esquilinius supra cliuū pullium ad facutalem lacū. qui regnavit annis quinq̃ et viginti. Cinctio romam olimpiade duodecima placet cōditam. pictori octava. nepoti cornelio et lutatio opinionē

eratosthenis et apolodori comprobantibus olimpiadis septime anno secundo. pomponio actico et marco tullio olimpiadis sexte anno tercio. Collatis igitur nostris et grecorū tēporibus inuenimus incipiente olimpiade septima romā conditā. anno post ilium captam quadringētesimo tricesimo tercio. quippe certamen olimpicū quod hercules in honorē atauī materni pelopis ediderat intermissum hyphitus filius eius instaurauit post excidiū troie anno quadringētesimo octauo. Ergo ab hyphito nominatur olimpias prima. Ita sex mediis olimpiadibus interiectis quibus singulis anni quaterni imputantur! cū septima ceptante roma condita sit! inter exortum vr̄bis et troiam captā iure esse ānos quadringētos triginta tres cōstat. Huic argumento illud accidit! q̄ cū. gn. pompeius galus et quintus veranius vr̄bis condite anno octingentesimo primo fuerint cōsules! cōsulatu eorū olimpias septima et ducētesima actis publicis annotata est. quater ergo multiplicatis sex et ducētis olimpiadibus! erunt anni octingenti viginti quatuor. quibus de septima olimpiade annectandus primus ānus est! vt in solido colligātur anni octingenti viginti quīq̄. ex qua sūma detractis quatuor et viginti annis olimpiadū retro sex manifeste

anni octingent et vnus reliqui fient. Quapropter cum octingentesimo primo anno vrbis cōdite ducentesima septima olimpias computetur! par ē romam septime olimpiadis anno primo credi cōditam. in qua regnatū est annis ducentis quadraginta. decem viri creati anno tricētesimo secūdo. primū punicum bellum anno tricentesimo octogesimo nono. secūdū trigentesimo tricesimo quīto. tertium sexcentesimo quarto. sociale sexcētesimo sexagesimo secundo. ad hircium et. q. pansam consules anni septuaginta decem. quorum cōsultu cesar augustus est consul creatus octauū decimum annū agens. qui principatum ita ingressus est! vt vigilantia eius non modo securum verum etiam tutum imperiū esset. quod tēpus ferme repertum est! quo plurimū et arma cessauerint et īgenia floruerint. scilicet ne inertī iustitia lāgueret virtutis opera bellis quiescentibus;

Capitulū. ii. de cursu āni. de diebus ītercalaribus. de augusti felicitate ac īfelicitate ;

Nunc ergo primum cursus āni perfecta ratio est. que a rerum origine profunda caligine tegebatur. Nam āte augustum

cesarem incerto modo annū cōputabāt. qui apud
egyptios quattuor mensibus terminabant. apud
arcades tribus. apud carnānas sex. in italia apud
lauinos tridecim. quorum annis tricentis septua-
ginta et quattuor diebus ferebatur. Romani ini-
tio decē mensibus cōputauerūt / a martio auspica-
tes. adeo vt eius die prima de aris vestalibus ig-
nes accenderent. mutarent veteribus virides lau-
reas. senatus et populus comicia agerent. matro-
ne seruis suis cenas ponerēt / sicuti saturnalibus
domini. ille vt honore promptius obsequiū pro-
uocarent. hi quasi gratiā repēlarent perfecti labo-
ris. maximeq; hūc mensē principē testātur fuisse.
q̄ (qui ob hoc quītus erat) quintilis dictus est. de-
inde numero decurrente december sollēnē nume-
rum circuitumq; finiebat intra diem tricētesimū
quartum. tunc enim iste numerus explebat ānū.
ita vt sex menses tricenum dierum essent! et quat-
tuor reliqui tricenis et singulis expedirentur. sed
(quoniā ratio illā ante numā a lune cursu discre-
paret) lunari computatione annum perequarunt
quīnquagīta et vno die auctis. vt ergo perficerēt
duodecim menses de sex mensibus superioribus!
detraxerunt dies singulos. eosq; quīnquaginta is-
tis et vno diebus adiecerunt. factiq; quīnquagīta

septem diuisi sunt in duos menses. quorum alter
viginti nouem / alter viginti octo dies detinebant.
sic annus habere quinque atque quinquaginta et tri-
centos dies cepit. Postmodum cum perspicerent
temere annum clausum intra dies quos supra di-
ximus (quandoquidem appareret solis meatum non
ante tricentesimum sexagesimum quintum diem abun-
dante insuper quadrantis particula zodiacum com-
ficere decursum) quadrantem illum et decem dies
addiderunt. ut ad liquidum annus diebus tricentis
sexaginta quinque et quadrante constaret / hortante
observatione imparis numeri / quem pythagoras
monuit preponi in omnibus oportere. Vnde propter
dies impares / diis superis et ianuarius dicatur et
martius. propter pares / februarius. quasi ominoso
diis inferis deputatur. Cum itaque hec definitio
toto orbe placuisset / custodiendi quadrantis gra-
tia a diuersis gentibus varie intercalabatur. Nec
tamen unquam ad liquidum fiebat temporum perequa-
tio. Greci ergo singulis annis undecim dies et qua-
drantem detrahebant. eosque octies multiplicatos
in annum nouum reseruabant. ut contractus nona-
genarius numerus in tres menses per tricenos dies
scinderetur. qui anno nouo restituti efficiebant
quadringentos quadraginta quattuor / quos ebolif-

mos vel hyperballontas nominabāt. Quod cum
inīcio romani probassent contemplatione numeri
parilis offensione neglectū verbi perdiderūt trāf-
lata in sacerdotes intercalandi potestate. qui ple-
rumq; gratificantes rationibus publicanorū pro
libidine sua subtrahebant tempora vel augebant.
cum hec sic forent constituta modusq; itercalandi
interdum cumulator / interdum fieret imminu-
tior vel ōnino dissimulatus preteriretur / nōnūq;
accidebat / vt mēses qui fuerant transacti hieme /
modo estiuū modo autūnale tempus inciderent.
Itaq; g. cesar vniuersam hanc inconstantia incisa
temporū turbatione composuit. et (vt statū certū
preteritus error acciperet) vnum et viginti dies et
quadrantē simul intercalauit. quo pacto regradati
mēses decetero statuta ordinis sui tempora de-
tinerent. ille ergo ānus solus tricentos quadragi-
ta quattuor dies habuit. alii deinceps tricentenos
sexagenos quinos et quadrātem. Et tūc quoq; vi-
cium per sacerdotes admissum est. nam (cum pre-
ceptum esset anno quarto vt intercalarent vnum
diem / et oporteret confecto quarto anno id obser-
uari anteq; quītus auspicaretur) illi īcipiēte quar-
to intercabant non desinente. sic per annos sex et
triginta (cū nouem dies tantūmodo sufficere de-

buissēt) duodecī sūt intercalati. Quod reprehēsus
augustus reformauit. iussitq; ānos duodecim sine
ītercalatione decurrere. vt tres illi dies qui vltra
nouē necessarios temere fuerāt ītercalati hoc mo-
do possēt repēlari. ex qua disciplina omniū postea
temporū fundata ratio est; **V**erū cū et hoc et
multa alia augusti temporibus debeantur! qui pe-
ne sine exemplo rerum potitus est! tanta et tot in
vita eius inueniūtur aduersa! vt non sit facile dis-
cernere calamitosior an beator fuerit. Primū q
apud auūculum in petitione magisterii equitum
prelatus est ei lepidus tribunus cū quadā auspi-
cātium ceptorum nota. Mox triūuiratus collegi-
um pregrauī potestate antonii philippenlis. Inde
proscriptionis inuidia. Abdicatio postumi agrip-
pe post adoptionē. Deinde desiderio eius insignis
penitētia. naufragia sicula. turpis ibi in spelūca
occultatio. seditiones militum plurime. perusina
cura. detectum filie adulterium. et voluntas par-
ricidalis. nec minore dedecore neptis infamia in-
cusate. mortes filiorum et amissis liberis non so-
lus orbitatis dolor. vrbis pestilentia. fames italie
bello illyrico angustie rei militaris. corpus mor-
bidum. contumeliosa dissentio priuigui neronis
vxoris. etiam et tiberii cogitationes parum fide.

atq; in hunc modū plura. Huius tamen suprema
quasi lugeret seculum penuria insecuta est frugū
omnium. ac (ne fortuitum quod acciderat videretur)
iminētia mala nō dubiis signis apparuerūt ;

Capitulum. iiii. de hoīs genitura. mēstruis
mulierum. sterilitate ac fecunditate. concep-
tus natura. de nonnullorū magnorum vi-
rorum diuersis conditionibus. de lapide a-
lectorio ;

Quam fausta quedam ex plebe partu vno
edidit quattuor geminos. mares duos
totidemq; feminas / monstrosa fecūdi-
tate portendens future calamitatis indicium. quan-
libet trogus autor affirmet! in egypto septenos
vno vtero simul gigni. q; ibi minus mirum. cum
fetifero potunilus non tantum terrarum sed et-
iam hominū materna fecundet arua. Legimus sa-
ne. gn. pompeium euthitidem feminam habuisse
alia exhibitam / quam cōstabat tricies enixam cum
viginti eius liberis in theatro suo publicasse ;

Vnde competens hoc loco duco! super hoīs
generatione tractare. Et enim (cū de animalibus
que digna dictu videbuntur prout patria cuiusq;

admonebit simus notaturi) iure ab eo potissimū
ordiemur / quod rerū natura sensus iudicio et ra-
tionis capacitate preposuit omnibus. Itaq; (vt de
mocritus phisicus ostendit) mulier solum animal
mēstruale est cuius profluvia nō paruis spectata
documentis inter mōstrifica merito numerātur.
Contacta his fruges non germinabunt. acescunt
musta. moriētur herbe. amittēt arbores fructus.
ferrum rubigo corripiet. nigrescent era. si quid ca-
nes inde ederint / in rabiem efferabuntur / nocitu-
ri moribus quibus limphaticos faciunt. Parua
hec sūt. Bitumē in iudea quod asphaltides gignit
lacus adeo lentū mollitie glutinosa vt a se neque-
at separari. enimvero si abrūpere partē velis / vni-
uersitas sequetur / scindiq; non potest. quoniā in-
q̃tum ducatur / extēditur. sed (vbi admota fuerit
cruore illo polluta fila) spōte dispergitur. et appli-
cata tabe deducitur paulo āte corpus vnū. fitq; de
tenacitate connexa cōtagione partitio repentina.
Habet plane illud in se solum salutare quod auer-
tit sidus helene perniciosissimū nauigātibus. Ce-
terum ipse femine quibus minus est necessitatis
huius / q̃diu sunt in sua lege / nō innocētibus ocu-
lis contuentur. aspectu specula viciāt. ita vt hebe-
tetur visu fulgor offensus. et solitam emulationē

vultus extinctus splendor amittat. faciesque obtunsi
nitoris quadam caligine nubiletur ; **M**ulierū
alie in eternum steriles sunt. alie mutatis cōiugiis
exuunt sterilitatem. nōnulli tantū semel pariūt.
quedam aut femians aut mares semper. Post an-
num quinquagesimū fecūditas omniū cōquiescit.
nam in annum octogesimū viri generant. Sicut
masinissa rex mathumannū filium septuagesimū
et sextum annum agens genuit. cato octogesimo
exacto ex filia solonis clientis sui auum vticensis
catonis procreavit ; **C**ompertum et illud est !
q̄ nunc duo conceptus (cū intercessit paululū tem-
poris) vterq̄ residet. Sicut in hercule et iside ap-
paruit fratre eius qui gestatim eodem onere iter-
uallis tamen quibus concepti fuerant nati viden-
tur. Et de procennesia ancilla que e duplici adul-
terio geminos edidit. vtrumq̄ patri suo similem.
Hic isides hyolaum creat / qui sardinia ingressus
palantes incolarū animos ad concordiam eblādi-
tus / olbiam atq̄ alia greca oppida extruxit / hyo-
lenes ab eo dicti. sepulcro eius templum addide-
rūt. q̄ imitatus virtutem patruī / malis plurimis
sardiniam liberasset. Ante omnia sobolem cogitā-
tibus / sternutatio post coitum cauenda. ne prius
semen excuciat / impulsus repētinus / q̄ penetra-

ibus se matris insinuet humor paternus. Quod si naturalis materia heserit! decimus a conceptu dies dolore gravidas admonebit. iam inde incipiet et capitis inquietudo. et caligine visus hebetabitur. ciborum quoque fastidiis stomachi claudetur cupido. conuenit inter omnes / corda primum ex vniuersa formari carne. eaque in diem quintum et sexagesimum crescere de minutis ex ossibus spinas. eaque propter capitale est / si pars alterutra noceatur. plane si corpusculum in marem figuretur! melior est color gravidis et pronior partitudo vteri. denique a quadragesimo die mouetur alter sexus. nonagesimo primo die palpitat. et concepta femina gestantis vultum calore inficit. crura quoque prepedi languida tarditate. In utroque sexu cum capilli germinant incommodum maius est. fitque plenilunius auctior egritudo. quod tempus editis etiam semper nocet. Cum falsiores escas edit gruida! vngulis caret partus. At (cum prope ad vterum liberandum venerint momenta maturitatis) enitentis spiritum retinere plurimum congruit. quoniam quidem letali mora oscitatio suspendit puerperia. Contra naturam est in pedes procedere nascentes. quapropter velut egre parti appellantur agrippe. ita editi minus prospere viuunt. et de vita breui euo recedunt. Denique in

uno agrippa felicitatis exemplum est. nec tamen
usque eo inoffense! ut non plura aduersa pertulerit
quam secunda. namque misera pedum validudine! et a-
perto coniugis adulterio! et aliquot infelicitatis no-
tis preposterum ortus omen luit; **F**eminis per-
inde est infausta natiuitas / si concretum virginal
fuerit. quo pacto genitalia fuere corneliae que edi-
tis gracchis ostentum hoc piauit sinistro exitu li-
berorum. Rursus necatis matribus natus est auspi-
cator. sicut scipio africanus prior. qui defuncta pa-
rente (quam excisus utero in die venerat) primus roma-
norum cesar dictus est. Egeminis si remanente altero
alter abortiuo fluxu exciderit! alter qui legitime
natus est vopiscus nominatur. Quidam et cum den-
tibus procreantur. ut. gn. papirius carbo et. m. cu-
rio dentatus / ob id conominatus. Quidam vice den-
tium continui ossis armantur soliditate. qualem
filium bithinorum rex prusias habuit. Ipsum denti-
um numerum discernit qualitas sexus. cum in viris
plures sint! in feminis pauciores. quos synodotal
vocant. et quibus gemini procedunt ab dextera par-
te! fortune blandimenta promittunt. quibus ab leua-
versa vice. Nascentium vox prima vagitus est. le-
ticie enim sensus differtur in quadagesimum di-
em. Itaque unum nouimus eadem hora risisse qua

erat natus scilicet zoroastrem. Socratem mox optimarum artium peritissimū. At aulus crassus auus eius quem rapuerant bella parthica (q̄ nūq̄ riserit) agelastus cognominabatur. Inter alia socratis magna preclarius illud est! q̄ ī eodē vultus tenore etiam aduersis interpellantibus perstitit. Heraclitus et diogenes cinicus nichil vnq̄ nisi de rigore animi remiserūt. calcatisq̄ turbinibus fortuitorum aduersus omnem dolorē vel misericordiam vniformi durauere proposito. Pompeium poetam consularem virum nūq̄ ructasse habetur inter exempla. Antoniam drusi non spuisse percelebre est. Nonnullos nasci accepimus cōcretis ossibus. eosq̄ neq̄ sudare consuesse / neq̄ sitire. qualis syracusanus ligdamus fertur. qui tertia et tricesima olimpiade primus ex olimpico certamine pancraciū coronam reportauit. cuiusq̄ ossa deprehensa sunt medulam non habere. Maximā viriū substantiam nervos facere certissimum est. quātoq̄ fuerint dentiores tanto propensius augescere firmitatē. Varro in relatione prodigiose fortitudinis adnotauit! tritannū gladiatorem natura sanitem fuisse qui et rectis et transuersis nervis nō modo crate pectoris sed et maibus cācellatis et brachiis omnes aduersarios leui tactu ac pene securis con-

gressibus vicerit. Eius filium militem. gn. pō
peiū pari modo natum ita spreuisse hostem prouo-
cantem! vt inermi eū dextera exuperaret. et cap-
tum digito vno in castra imperatoris sui reporta-
ret. Milonē quoq; crotoniensem egisse oīa supra q̃
homo valet. etiam hic proditur! q̃ ictu nude ma-
nus taurum fecit victimam. eumq; solidum qua
mactauerat die absumpsit solus / nō grauatim. su-
per hoc nichil dubium. nam factū inde elogiū ex-
tat! victor ille omnium certaminū obiit; **S**ane
alectorius traditur / qui lapis specie crySTALLINA fa-
be modo in gallinaceorū ventriculis iuenitur. ap-
tus (vt dicūt) preliantibus. milon porro tarquini
prisci temporibus emicuit;

Capitulū. iiii. de similitudine externorū ;

Nam vero qui deflexū animū referat ad
similitudinum causas & quantū artificis
nature ingeniū deprehenderit. Interdū
enim ad genus spectant. et per sobolem in famili-
as transitus faciūt. sicut plerumq; paruuli modo
neuos / modo cicatrices / modo qualescūq; sue ori-
ginis notas ferunt. Vt in lepidis / quorum tres
interuulla tamen serie ex eadem domo abducto in

membrana oculo similes geniti reperiuntur. velut
in bizantio nobili pugile. qui (cum matrem habe
ret adulterio ex ethiope concepta que nichil patri
comparandum reddidisset) ipse in ethiopem auu
regenerauit. Sed hoc minus mirum / si respicia
mus ad ea que spectata sunt iter externos ; **R**egem
anthiocu arthenius quidam e plebe syriatica
sic facie emula mentiebatur ! vt postmodu laodice
vxor regia obiecto populari isto tamdiu dissimu
lauit defunctum maritum ! quoad ex arbitratu
eius regni successor ordinaretur ; **I**nter. gn. po
peium et. gn. vibium humili loco natum tantus
error extitit de paribus lineamentis ! vt romani vi
bium pompeii nomine / pompeium vibii vocabu
lo cognominaret ; **O**ratorem lucium plancu
rubrius hystrio sic impleuit ! vt et ipse plancus a po
pulo vocaretur ; **A**rmētarius mirmillo et cas
sius seuerus orator ita se mutuo reddiderunt (vt
si quando pariter videretur) dinosci non possent.
nisi discrepantiā habitus indicaret ; **M**arcus mes
sala cēlorius et menogenes effigie vulgari hoc fu
erunt vterq ; quod singuli nec alium messalam q̃
menogenem / nec menogenem alium q̃ messalam
putauerunt ; **P**iscator ex sicilia proconsuli syrie
preter alia etiam rictu oris comparabatur. itaq̃ i

eadem vocis impedimento et tarditate sono lingue naturalibus offendiculis congruebant. interdum non modo inter externos sed etiam inter conductos ex diuersissima parte orbis miraculo indiscreti vultus fuere ; Denique cum antonio iam triumuiro thoranius quidam eximios forma pueros velut geminos trecentis sestercii vendidisset ! quorum alterum de transalpina gallia alterum ex asia comparauerat ! adeoque vt vna res videretur / nisi solus sermo fidem panderet. atque ideo cum irrisu se antonius grauaretur ! non infacete thoranius id vel precipue quod eptor criminabatur preciosum probauit. neque enim mirum si forent pares gemini. illud nullis posse taxationibus estimari ! quod tantis spatiis diuersitas separata plusquam geminos attulisset. quo responso adeo antonius mitigatus est ! vt deinceps nichil se habere carius in substantia sua iactitaret ;

Capitulum. v. de mensura forme hominis ;

Nunc (si de ipsis hominum formis requiratur) liquido manifestabitur / nichil de se antiquitatem mendaciter predicasse. sed corruptam degeneri successione sobolem nostri tē

poris per nascentiū detrimenta decus veteris pul-
chritudinis perdidisse. Licet ergo pleriq; defini-
ant nullum posse excedere longitudinem pedum
septem (q; intra mensuram istam hercules fuerit)
deprehensum tamen est romanis temporibus sub
diuo augusto pusionem et secundillam denos pe-
des et amplius habuisse proceritatis, quorum re-
liquie adhuc in cōditorio salustianorum vidētur;
Postmodum diuo claudio prīcipe gabbarium
nomine ex arabia aduectum nouem pedum et to-
tidem vnciarum, sed ante augustum annis ferme
mille non apparuit forma huiusmodi / sicut nec
post claudium visa est. Quis enim iam euo isto
non minor parentibus suis nascitur? **P**risco-
rum autem testantur molem etiam orestis supre-
ma, cuius ossa olympiade quīquagesima et octaua
tegee iuenta a spartanis oraculo monitis discimus
impleisse longitudinē cubitorū septem; **S**crip-
ta quoq; ex antiquitate memoriae accersunt ī fidē
veri, q; bello cretico (cum elata flumina plusq; vi-
amnica terras rupissent) post discessum fluctuum
inter plurima humi discidia humanū corpus re-
pertum sit / cubitorum trium atq; triginta, cuius
inspectādi cupidine luciū flaccū legatū metellum
etiam ipsum impendio captos miraculi, quod au-

ditu refutauerant oculis potitos ; **N**on omise-
rim salariam enthimenis filium creuisse in triē-
nio tricubita sublimitate. sed incessu tardo. sensu
hebeti. robusta voce. pubertate festina. statimq; ob-
sessū morbis plurimis imoderatis egritudinum
suppliciis compensasse precipitem incrementi ce-
leritatem ; **M**ensure ratio bifariam conuenit.
nam quantus manibus expansis inter digitos lō-
gissimos modus est! tantū constat esse iter calces
et verticem. ideoq; hominem phisici minorē mū-
dum iudicauerunt. parti dextere habilior ascribi-
tur motus. leue! firmitas maior. vnde altera gesti-
culationibus promptior est. altera oneri ferendo
accōmodatior. Pudoris disciplinam etiam inter
corpora defuncta natura discreuit. **¶** Ac (si quando
cadauera necatorū fluctibus euehūtur) virorum
supina. prona fluitant feminarum ;

**Capitulum. vi. de pernīcitate hominum
visusq; perspicuitate ;**

¶ Erum (vt ad pernīcītatis titulum trāsea-
mus) primam palmam velocitatis ladas
quidam adeptus est. qui ita super cauū
puluerem cursitauit! vt harenis pendentibus nul-

la indicia relinqueret vestigiorum ; **P**olymne
stor milesius puer (cum a matre locatus esset ad ca
prarios pastus) ludicro leporem consecutus est .
et ob id statim productus a gregis domino olym
piade sexta et quadragesima (vt bocchus autor ē)
victor in stadio meruit coronari ; **P**hilipides
biduo mille ducenta quadraginta stadia ab athenis
lacedemonē decucurrit ; **M**ilcis / lacon / et phi
lonides alexandri magni cursores / ab elin vsq; lici
onē mille ducēta stadia vno die trāsierūt ; **P**ō
peio vibsanoq; consulibus in italia octo annos pu
er natus quinq; et quadraginta milia passuum a
meridie trāsiuit ad vespērū ; **V**isu deīde potu
it plurimū strabo nomine quē superaspexisse per
centum triginta quinq; milia passuum varro sig
nificat . solitūq; exeunte a cartagine classe punica
numerum nauīū manifestissime ex lybitana spe
cula notare ; **C**icero tradidit / iliadem omnem
ita subtiliter in membranīs scriptam / vt testa nu
cis clauderetur ; **C**allicrates formicas ex ebore
sic sculpsit / vt portio earū a ceteris secerni nequi
uerit ; **A**pollonides perhibet ī scythia feminas
nasci que bithie vocantur . hasq; in oculis pupillas
geminas habere . et perimere visu / si forte quem
irate aspexerint . he sunt et in sardinia ;

Capitulum .vii. de corporis fortitudine. me-
moria. de hominū moribus. catonis sapiētia.
nasice religione. romanorum eloquentia. pie-
tate atq; felicitate ;

Preualuisse fortitudinē apud maiores ro-
manos lucium sicinium dētatum titu-
lorum numerus ostendit. tribunus hic
plebis fuit. non multo post exactos reges spurio
tarpeio aulo acerio consulibus idem ex prouoca-
tione octies victor! quadragies quīquies aduersas
habuit cicatrices. tergo nullam notam. et spolia ex
hoste tricies et quater cepit. ī phaleris / hastis / pu-
ris armillis / coronis trecenta duodecim dona me-
ruit. nouem imperatores / qui opera eius vicerāt!
triūphantes prosecutus ; **P**ost hūc marcus ser-
gius duobus stipēdiis primo aduerso corpore ter
et vices vulneratus! secundo stipendio in prelio
dexteram perdidit. qua de causa postea sibi manū
ferream fecit. et cum neutra pene idonea ad preli-
andum valeret! vna die quater pugnauit. et vicit.
sinistra duobus equis eo insidente cōfossis. ab hā-
nibale bis captus refugit. cum viginti mensibus
quibus captiuitatis sortem perferebat nullo mo-
mento sine cōpedibus fuerit! et catenis omnibus

asperrimis preliis / que tempestate illa romani ex
perti sūt / insignitus donis militaribus a trasimēno
trebia ticinoq; coronas cynicas rettulit. kannensi
quoq; prelio (de quo refugisse eximium opus vir
tutis fuit) solus accepit coronā. beatus profecto
tot suffragiis gloriarum / nisi heres in posteritatis
eius successione catilina tantas adoreas odio dam
nati nominis obumbrasset ; **Q**uantum inter
milites siciuius aut sergius / tantum inter duces /
imo (vt verius dicam) inter omnes homines cesar
dictator enituit. huius ductibus vndecies centum
quadraginta et duo milia cesa hostium. nā quātū
bellis ciuilibus fuderit / noluit adnotari. signis col
latis quinquagies et bis dimicauit. marcum mar
cellū solus supergressus / qui nouies et tricies pa
ri modo fuerat preliatus. adhuc nullus celerius
scripsit. nemo celerius dictauit. nemo velocius le
git. quaternas etiam epistolas perhibetur simul
dictasse. benignitate adeo peditus / vt quos armis
subegerat / clemētia magis vicerit. Cyrus memo
rie bono inclaruit / qui in exercitu cui numerosis
simo prefuit / nominatim singulos alloquebatur.
fecit hoc idem ī populo romano lucius scipio. sed
et cyrum et scipionē consuetudine credamus pro
fecisse. Cineas pirrhi legatus postero die q̃ īgres

lus fuerat romam et equestrem ordinem et senatū
 propriis nominibus salutauit . Rex pōticus my-
 tridates duabus et viginti gētibus quibus impe-
 ritabat sine interprete iura dixit . Memoriam ex
 arte fieri palam factum est, sicut metrodorus phi-
 losophus / qui temporibus diogenis cynici fuit .
 in tantū se meditatioē assidua prouexit ! vt a mul-
 tis simul dicta non modo sensuum sed etiam ver-
 borum ordinibus detineret . Nichil tamen in ho-
 mine aut metu aut casu aut morbo facilius īterci-
 pi sepe perspectum est, qui lapide ictus fuerat ! ac-
 cepimus oblitum litterarū . Messallam certe cor-
 uinū oratorem post egritudinē quam pertulerat
 percussam proprii nominis obliuione, quālibet
 alias ei sensus vigeret ! memoriā metus peremit ;
 ¶ Inuicem metus vocis īterdum est incitamen-
 tum, quam non solum acuit / sed etiam (si nunq̃
 fuerit) extorquet . Deniq̃ (cū olympiade octaua
 et quinquagesima victor cyrus ītrasset sardis asie
 oppidum / vbi tamen cresus latebat) atys filius re-
 gis mutus ad id vsq̃ temporis ! in vocem erupit
 vi timoris, exclamasse enī dicitur parce patri meo
 cyre, et hominem te vel casibus disce nostris ;
 ¶ Tractare de moribus superest, quorum excellen-
 tia in duobus maxime enituit . Cato p̃ceps por-

cie gentis / senator optimus / orator optimus / im-
perator optimus. causā tamen quadragies et qua-
ter dixit. diuersis odiorū similitudinibus appetitus.
seper absolutus. vnde scipionis emiliani laus pro-
pensior / qui preter bona quibus cato clarus fuit /
etiam publico amore precessit; **U**ir optimus /
nasica scipio iudicatus est / non priuato tantū testi-
monio / sed totius senatus sacramēto. quippe quo
inuētus dignior non fuit / cui precipue religionis
crederetur ministerium. cum oraculum moneret
accerfi sacra deum matris pissinūte; **P**lurimi
inter romanos eloquentia floruerunt. sed hoc bo-
nū hereditariū nūq̃ fuit / nisi in familia curionū.
in qua tres serie continua oratores fuere. Mag-
nū hoc habitum est. sane eo seculo quo faciūdiam
precipue et diuina et humana mirata sunt. quip-
pe tunc percussores archilochi poete apollo prodi-
dit. et latronum facinus deo coarguente detectū
est. Cumq; lysander lacedemonius athenas obli-
deret / vbi sofoclis tragici inhumatum corpus ia-
cebat / identidē liber pater ducem monuit per qui-
eternū / sepeliri delicias suas sineret. nec prius de-
stitit q̃ lysander cognito quis obisset diem et quid
a numine posceretur / iducias bello daret. vsq; dū
congrue supremis talibus exequiis ducerētur. **P**i

darum lyricū e conuiuii loco cui imminēbat rui-
na (ne cum ceteris interiret) forīsecus eum castor
et pollux vocauerunt īspectātibus vniuersis. quo
effectū est / vt et solus impendens periculū euade-
ret. Numerādus post deos gneus pōpeius mag-
nus intraturus possidonii domū clarissimi tūc sa-
piētie professoris. percuti ex more a lictore fores
vetuit. sūmissisq; fascibus quanlibet confecto my-
thridatico bello et orientis victor sentētia propria
cessit ianue litterarū. Africanus prior quīti enniū
statuā imponi sepulcro suo iussit. Vticensis cato
vnum ex tribunatu militum philophum / aliū ex
cypria legatioē romā adduxit. professus plurimū
se eo facto senatui et populo contulisse. quanlibet
proauus eius sepissime sēfuisse / grecos vrbe pel-
lentos. Dyonisiū tyrannus vi tactam nauē pla-
toni obuiam misit. ipse cum albis quadrigis egre-
dientem in litore occurrēs honoratus est; **P**er-
fectam prudētiam soli socrati oraculum delphicū
adiudicauit; **P**ietatis documentum nobilius
quidem in metellorum domo refulsit. Sed emi-
nētissimū in plebeia puerpera reperitur. humilis
hec. atq; ideo fame obscurioris. cum ad patrē (qui
supplicii causa claustris penalibus continebatur)
egre obtinuisset ingressum / exquisita sepius a ianī

toribus (ne forte parēti sūministraret cibū) alere
eum vberibus suis deprehensa est. que res et locū
et factū cōsecrauit. nam qui mortī destinabatur /
donatus est filie / in memoriam tanti preconii re=
seruatus. locus dicatus suo numini. pietatis sacel=
lum est. Nauis phrigia gerula sacrorū (dum se=
quitur vittas castitatis) contulit claudie principa=
tū pudicię. At sulpicia paterculi filia marci ful=
uii flacci vxor censura omniū matronarum e cen=
tum probatissimis haud temere delecta est / que si=
mulacrū veneris (vt sibyllini libri monebant) de=
dicaret; **Q**ui attingat ad titulū felicitatis nec=
dū repertus est / qui felix cēseri iure debeat. Nāq;
cornelius sylla dictus potius est q̄ fuit felix. solū
certe beatum cortina aglaum iudicauit / qui in an=
gustissimo arcadie angulo pauperis soli dominus
nūq̄ egressus paterni cespitis terminōs iuenitur;

Capitulum. viii. de italia. eius longitudine /
latitudine ac vrbiū conditoribus;

DE homine satis dictum habeo. nunc (vt
ad destinatum opus reuertamur) ad lo=
corum cōmemorationem stilius dirigen=
dus est. atq; adeo p̄cipaliter ī italiā / cuius decus

iam in vrbe contigimus, sed italia tanta cura ab
omnibus dicta est / precipue a marco catone / vt iā
inueniri non possit quod non veterum autorum
presumpserit diligentia, largitur in laudem excel
lētis terre materia suppetēte, dum scriptores pre
stantissimi reputant locorum salubritatem, celi tē
periem, vbertatem soli, aprica collium, opaca ne
morum, innoxios saltus, vitium olearumq; pro
uentus, nobilia pecuaria, tot amnes, lacus tantos,
bifera violaria, inter hec vesubium flagrantis ani
me spiritu vaporantem, tepentes fōtibus baias,
colonias tam frequentes, tam assidua nouarū vr
bium gratiam, tam clarum decus veterum oppi
dorum, que primū ab origines / aurunci / pelagi /
arcades / siculi / totius postremo grece aduene / et ī
sūma victores romani condiderūt, ad hoc litorum
portuosa ora q; patentibus gremiis cōmercio or
bis accōmodatas, Verum (ne prorsus intacta vi
deatur) ī ea que minus trita sūt aīnū itēdere haud
absurdum videtur, et parcius depasta leuibus ve
stigiis inuiare; **N**ā quis ignorat vel dicta vel
condita a iano ianiculum, **A** saturno latiū atq; sa
turniā, **A** dane ardeam, **A** comitibus herculis po
liclen, **A**b ipso in campania pompeios qua victor
ex hispania pompam boum duxerat, In liguria

quoque lapidarios campos. quod ibi ioue dimicante cre-
duntur pluuisse saxa. Regionem ionicam ab ione
nanlochi filia quam procaciter insidentem vias her-
cules (ut ferunt) interemit. Archipennam a mar-
sia rege lydorum. quod hiatu terre haustum disso-
lutum est in lacum fucinum. Ab iasone templum
iunonis argive. A pelope pilas. A cleolao minois
filio daunios. Iapigas ab iapige dedali filio. Tyr-
rhenos a tyrrheno lydie rege. Chorā a dardano.
Agellinam a pelasgis / qui primi in latinum litteras
intulerunt. Ab haleso argiuo phaliscam. A pha-
lerio argiuo phalerios. Fescennium quoque ab argi-
uis. Portum partenium a focēlibus. Tybur (si-
cut cato facit testimonium) a cathillo arcade pre-
fecto classis euandri. sicut sextius ab argiua iuue-
tute. Cathillus enim amphiorai filius post pro-
digialem patris apud thebas interitum oeclei aui
sui iussu cum omni fetu versacrum missus + tres
liberos in italia procreavit. tyburthum. choram.
cathillum. qui depulsis ex oppido sicanie veteri-
bus sicanis a nomine tyburti fratris natu maximi
urbem vocauerunt. mox in bruciis ab vlixē extruc-
tum templum minerue insula lincea appellata. ab
iecto ibi corpore syrenis ita nominate / partheno-
pea a parthenope syrenis sepulcro. quam augustus

Bibl. Hec. Genovesio Paris.

postea neapolim esse maluit . Preneste (vt zenodotus) a preneste vlixis nepote latini filio . vt prenestini sonant libri ! a cerulo quē iuxta ignes fortuitos inuenerūt . vt fama est digitiorum sorores . Notum est a philothete petiliam constitutam . Arpos ac beneuentum a diomede . Datauiū ab āthenore . Metapontum a piliis . Scylaceum ab atheniensibus . Subarim a troezeniis . Sagarim ab aiacis locri filio . Sallentinos a salictiis . Anconā a siculis . Gubios a galatio et bio siculis fratribus . Ab heraclidiis tarentum . Insulā tensam ab ionibus . Pestum ab oriēsis . A miscelo acheo crotonam . Regium ab chalcidensibus . Cauloneam et thermam a crotoniensibus . A nariciis locros . Heretum a grecis in honorem here . sic enim iunonem greci vocant . Archiam ab archiloco siculo . vnde et nomē (vt hemine placet) tractum . hoc in loco orestes oraculo monitus simulacrum scythice diane (quod de taurica extulerat priusq̃ argos peteret) consecrauit . A zanglēsibus metaurū locatum . A locrensisibus metapontum . quod nūc iubo dicitur . Bochas absoluit gallorum veterum propaginē vmbrios esse . marcus antonius refert hos eosdem (q̃ tempore aquose cladis imbribus superfuerit) ūbrios grece nominatos . Liciniano

placet a melapo greco melapiam dictā . eam tamē
originē versam postmodum in nomen calabrie .
quā in exordio oenotri frater peutečius peuteciā
nominauerat **P**ar sententia est inter autores a
gubernatore enee appellatum palinurum a tibici
ne . Misenum a consobrīna . Luconiam insulam
inter omnes perspicue cōuenit a nutrice caieta ca
ietam insulam . **A**b vxore lauiniū esse nūcupatū .
quod post troie excidium (sicuti coltonius perhibet)
quarto anno extructum est . Nec omīssum sit
eneam estate ab illo capto secūda italicis litoribus
appulsum (vt hemina tradit) sociis non amplius
sexcentis in agro laurenti posuisse castra . vbi (dū
simulacrum quod secum ex sicilia aduexerat dedi
cat veneri) mater que frutis dicitur a diomede pal
ladiū suscepit . tribusq; mox annis cum latino reg
nauit socia potestate / quīgentis iugeribus ab eo
acceptis . quo defuncto sūmam biennio adeptus
apud numicum apparere desiit anno septimo . pa
trisq; idigetis ei nomē datū . Deinde cōstituta ab
ascanio longua . alba . fidene . **A**ricia . nola a tiriis .
Ab euboensibus cume . Ibidem sibylle sacellum
est . sed eius que rebus romanis quinquagesima
olympiade īterfuit . cuiusq; librum ad cornelium
vīq; syllam pontifices nostri consulebant . tūc enī

vna cum capitolio igni absumptus est. nam priores duos (tarquino superbo parcius precium offerente q̃ postulabatur) ipsa exusserat. huius sepulcrum in sicilia adhuc manet. Delphicā autem sibyllam diu ante troiana bella vaticinatā bochus autumat. cuius plurimos versus operi suo homerum inseruisse manifestat. hanc eriphyle erithrea annis aliquot intercedētibus īsecuta est. sibyllaq; appellata est de sciētie parilitate. que īter alia magnifica lesbios amīssuros imperium maris multo ante premonuit q̃ id accideret. ita cumanam tercio fuisse post has loco ipsa eui series probat;

Ergo italia in qua latiū antiquū antea a tyberinis ostiis ad vsq; lirim amnē pertinebat! vniuersa confurgit a iugis alpium. porrecta ad reginū verticē et litora bruttiorū quo in mare meridiē versus protenditur. inde procedens paulatim se apēnini montis dorso attollit. extensa īter tuscum et adriaticum. id est inter supernū mare et īferū. similis querneio folio. scilicet proceritate amplior q̃ latitudine. vbi longius abit! in cornua duo scinditur. quorum alterum ionium respectat equor. alterum siculū. inter quas prominentias nō vno margine accessum insinuati freti recipit. sed longius proiectis sepius ac procurrentibus distinctū

promōtorii pelagus accipit. ibi (vt obuia passi no-
temus) arcel tarētiue. cillea regio . cū scilleo oppi-
do. et crateide flumiē. scilla matre . vt vetustas fa-
bulata ē. Regini saltus pestane valles. syrenū saxa
amenissimi campanie tractus. flegrei campi . circe
domus. tarracina insula / ante circūflua immenso
mari. nunc euo nectente addita continenti . diuer-
samq; fortunam a reginis expertam / quos fretū
medium a siculis vi abscidit. formie etiam lestre-
gonibus habitate . Multa preterea polleptissimis
igeniis edifferta. que preterire q̄ i ferius exequi tu-
tius duximus ; **V**erum italie lōgitudō que ab
augusto pretorio per vrbem capuāq; porrigitur !
vsq; ad oppidum regium decies centena et viginti
milia passuum colligit . Latitudo (vbi plurimū)
quadrīgēta decem. vbi minimū ! cētum triginta
sex miha. artissima est ad portū quem hannibalis
castra dicunt. neq; enim excedit quadrīgēta mi-
lia. vmbilicū (vt varro tradit) in agro reatino ha-
bet. at insolidum spaciū ! circuitus vniuersi qua-
dragies nouiesq; centena sūt. in quo ābitu aduersa
locrentium fronte ortus a gadibus finitur. euro-
pe sinus primus. nam secundus a lacinio auspica-
tus in acroceranniis habet. Ad hoc italia pado cla-
ra est. quem mons vesulus superantissimus inter

iuga alpium gremio suo fundit. vissenno fonte in
ligurum finibus / vnde se primū padus proruit.
submersusq; cuniculo rursus in agro vmbonenſi
extollitur. nulli amniū inferior claritate. a grecis
dictus eridanus. intumescit ex ortu canis tabefac
tis niuibus et liquētibus brume pruinis. auctusq;
aquarum accessione! triginta flumina in adriati
cum defert mare ;

Capitulū. ix. de hirpis. de marſonibus. de vi
pera. de bois. de lupis. de licibus. de cicadis mu
tis. de fructicibus ligustici maris. de corallio.
de diomedeiſ auibus. de prouicia italie vicina.
de cacochite lapide ;

Memorabilibus inclytum et insigniter
per ōnium vulgatū ora! q; per pauce fa
milie sunt in agro faliscorum quos hir
pos vocant. hi sacrificiū ānuū ad mōtem ſoractis
apollini faciunt. id operātes gesticulatioibus reli
giolis. impune insultant / ardētibus lignorū strui
bus in honorem diuine rei flammis parcentibus.
cuius deuotionis ministerium munificentia ſena
tus honorata hirpis perpetuo cōſulto omniū mu
nerum vacationem dedit ; **C**entem marſorum

serpentibus illesam esse nichil mirum . a circe
filio hi genus ducunt, et de auita potentia deberi
sibi sciunt seruicium venenorum . ideo venena cō
ternūt . Caius celiū oethetres filias dicit, angī
tiam / medeam / circen . Circen circeios insedisse
mōtes / carminū maleficiis varias imaginū facies
mentientem . Angitiam vicina fucino loca occu
pauisse, ibiq; salubri scientia aduersus morbos re
sistentem, cum desisset hominem viuere! deā ha
bitam . Medeam ab iasone bruthoti sepultam / fi
liumq; eius maris imperasse . Sed quīs italia ha
beat hoc presidiū familiare! a serpentibus non pe
nitus libera est ; **D**eniq; amidas quas ātea gre
ci condiderant! serpētes fugauere . Illic frequēs
vipera insanabili morfu, breuior hec ceteris quas
in aliis aduertimus orbis partibus, ac propterea
(dū despectui est) facilius nocet ; **C**alabria che
lidris frequentissima et boas gignit, quem auguē
in imensam molem ferunt cōualefcere, captat pri
mo greges bubulos, et que plurimo lacte irrigua
bos est! eius se vberibus innectit, succuq; cōtinuo
saginata longo in seculo ita celebri facietate vlti
mo extuberatur! vt obsistere magitudini eius nul
la vis queat, postremo depopulatis animantibus
regiones quas obsederit cogat ad vastitatem, diuo

deniq; claudio p̄cipe vbi vaticanus ager est in al
uo occise boae spectatus est solidus ifans ; **I**ta
lia lupos habet / qui cum ceteris similes non sūt .
homo quem prius viderint contulcescit . et antici-
patus obtutu aspectus nocentis (licet clamādi vo-
tum habeat) non habet vocis ministerium . sciens
de lupis multa pretereo . spectatissimū illud est !
caude animalis huius villus amatorius iest pere-
xiguus / quem spontino damno amittit ! cum capi
metuit . nec habet potentiam ! nisi viuenti detraha-
tur . coeūt lupi toto anno / non amplius dies duo
decim . vescuntur in fame terram . at ii quos cerua-
rios dicimus (quī post lōga ieiunia repertas egre
carnes mandere ceperint) vbi quid casu respiciūt !
obliuiscuntur . et immemores presentis copie eūt
quesitum quam reliquerant sacietatē ; **I**n hoc
animalium genere nominātur et lince / quarum
vrinas coire in duriciem preciosi calculi fatentur
qui naturas lapidum exquisitius sunt persecuti .
Istud etiam persētiscere ipsas lince hoc documē-
to probatur ! q̄ egestum liquore ilico arenarū cu-
mulis quantum valent contegunt . inuidia scilicet
ne talis egeries transeat in nostrum vsum / vt the-
ofrastus perhibet . lapidi isti ad succinū color est .
pari spiritu attrahit propinquantia . dolores renū

placat. medetur regio morbo. lingurium grece di-
citur ; **C**icade apud reginos mute. nec vsq̃ ali-
bi q̃ apud reginos mute. quod silētium miraculo
est. nec immerito. cum vicine locrensiū vltra
ceteras sonēt. causas granius tradit. cum obmur-
murarent illic herculi quiescenti ! deum iussisse /
ne streperent. itaq̃ ex eo ceptum silentium per-
manere ; **L**igusticum mare fructices procreat
qui quantisper fuerint in aquarū profundis ! flu-
xi sunt. tactu prope carnulento. deinde vbi in su-
pera attolluntur ! naturalibus derogatis lapides
fiunt. nec qualitas illis tantum / sed et color ver-
titur. nam et puniceo protinus rubescunt. ramuli
sunt quales arborum visimus ad semipodem fre-
quentius longi. rarum est pedaneos deprehendi.
excuduntur ex illis multa gestamina. habet enim
(vt zoroastes ait) materia hec quādam potestātē.
ac propterea quidquid inde fit ! ducitur iter salu-
taria ; **C**oralliū alias dicūt. nam metrodorus
gorgiam nominat. idem quod resistat typhonibus
et fulminibus affirmat. eruitur gemma in parte
lucanie / facie a deo iocunda ! vt languentes intrin-
secus stellas / et sub nubilo renitentes croceo colo-
re perfundat. ea (quoniam in littore syrtiū inuē-
ta primo est) syrticies vocatur. est et vegetēna a lo

co dicta. cui superficies nigra, quam ad gratiam
varietatis limites albi intersecant notis candidan-
tibus; **I**nsula que apulie oram videt tumulo
ac delubro diomedis insignis est. et diomedeaſ aues
sola nutrit. nā hoc genus alitis preterq̃ ibi nulq̃
gentium est. Idq̃ solum poterat memorabile iu-
dicari: nisi accederent non omittenda. forma illis
pene que fulicis. color candidus. ignei oculi. ora
dentata. congregate volitant. nec sine ratione per-
gendi. duces due sunt que regunt cursum. altera
agmen anteit. altera insequitur. illa / vt ductu cer-
tum iter dirigat. hec / vt instantia vrgeat tarditatē.
hec in meantibus disciplina est. Cum fetificum
adeſt tempus: rostro scrobes excauant. deinde sur-
culis inuersum superpositis texta cratium sic cō-
tegunt subter cauata. et (ne operimenta deſint) (si
forte lignorum cassa venti auferūt) hanc ſtruem
comprimunt terra quam egeſſerant / cum puteos
excitaſſent. sic nidos moliuntur bifori accessu. nec
fortuito adeo / vt ad plagas celi metentur exitus
vel ingressus. aditus qui demittit ad paſtus in or-
tum deſtinatur. qui excipit reuertentes verſus oc-
calum est. vt lux et morantes excitet. et receptui
non denegetur. leuature aluū aduerſus flatibus
ſubuolant. quibus proluuies longius auferatur.

inducant inter aduenas. si grecus est! propius accedunt. et optum intelligi datur! ut cui blandius adulantur. si quis erit gentis alterius! inuolant et impugnant. edem sacram omni die celebrant studio eiusmodi. aquis imbuunt plumas. aliisque impedio madefactis confluunt rorulente. ita edem excusso humore purificant. tunc pennulis superplaudunt. inde disceditur quasi peracta religione. ob hoc credunt diomedis socios aues factos. sane ante aduentum aetholi ducis nomen diomedae non habebant / ideo sic dicte ; **E**t talicus excursus per lyburnos (que gens asyatica est) procedit in dalmacie pedem. dalmacia in limitem illiricum. in quo sinu dardani sedes habent. homines ex troiana prosapia in mores barbaros efferati. at ex altera parte per lygurum oram in narbonensem prouinciam pergit. in qua focenses quondam fugati persarum aduentu! massiliam urbem olympiade quadragesima quinta ceciderunt. et. g. marius bello cymbrico factis manu fossis inuitauit mare. perniciosamque feruentis rhodani navigationem temperauit. qui annis precipitatus alpibus primo per eluetios ruit occursum aquarum agmina secum trahens. auctumque magno ipso quod inuadit freto turbulentior. nisi cum fretum ventis excitatur! rhodanus seuit. et cum serenum est.

atq; ideo iter tres europe maximos fluuios et hūc
cōputāt. aque quoq; sextilie illic claruerūt. quōdā
hiberna consulis. postea exculte menibus. quorū
calor olim acrior exhalatus per tempora euapora
uit. nec iam par est fame priori / si grecos cogite
mus. prestat respicere litus tarentinū vnde a pro
mōtorio quod agrani apigiam vocant achaiā desti
nantibus citissima nauigatio est ; **F**lectendus
hinc stillus est. terrarum vocāt alie. et longū est /
vt moratim insularū omniū oras legamus qual
cūq;. promōtoria italica prospectant. quīs sparle
recessibus amenissimis et quodam nature quasi
spectaculo expolite non erāt obmittende. sed q̄tū
residendum est dilatis que precipua sunt per quā
dam desidiam / aut pandatoriam / aut prochitham
dicamus. aut ferri iluam feracem. aut caprariam
quam greci isilon dicunt. aut planasiā de facie su
pinitatis. vel vlixis erroribus sic vocatam. vel co
lūbariam auiū hoc nominis matrem. vel itacesiā
vlixis (vt proditur) speculam. vel euaream in aris
men homero nominatam. aliasq; non letas secus.
inter quas corsicam plurimī in dicendo latius cir
cūuecti plenissima narrandi absoluerūt diligētia.
Nichilq; omīssum quod retractanti non sit super
uacuum. vt exordium incolis ligures dederūt. vt

oppida structa sint. vt colonias ibi deduxerint ma-
rius et silla. vt ipsam ligustici sinus equor abluat.
sed hec facessat; **V**erum ager corlicanus quod
in eo agro vnicum est solus edit quem catochiten
vocat lapidem. fatu dignissimu. maior est ceteris
qui ad ornatum destinantur. nec tam gema q̃ cau-
tes idem impositas manus detinet. ita seiunctis cor-
poribus adnectens! vt cum ipso hereant quibus
tangitur. sed ei inest velut de glutino lentiore ne-
scio quid par atq; gummi. accepimus democritu
abderiten ostentatione scrupuli huius frequenter
vsum ad probanda nature occulte potetiam in cer-
taminibus que contra magos habuit;

Capitulum. x. de sardinia. de solifuga serpē-
te. de herba sardinia. de cisternis. de mirabi-
li fonte medelas afferēte furtūq; detegēte;

Sardinia quoq; quam apud thymeum sa-
doliote legimus ichinu apud crispū! in
quo mari sita sit! quos incolarum auto-
res habeat! satis celebre est. nichil ergo attiet dice-
re. vt sardus hercule / vorax mercurio procreati.
cum alter alibia / alter abusq; tartesso hispanie in
hosce fines permeauissēt! a sardo / terre! a uorace!

nore oppido nomē datum mox aristeum regnādo
his proximū in vrbe caralis quam condiderat ip-
se. conducto populo vtriusq; sanguis / seiuges vsq;
ad se gentes ad vnū morem coniugasse ! imperiū
ex insolentia nichil aspernatas . Sed vt hec et io-
laum qui ad id locorum agros ibi īsedit / preterea
et ilienſes et locrenſes tranſeamus ; **S**ardinia
est quidem absq; serpentibus. sed quod aliis locis
serpens est ! hoc solifuga sardis agris animal per-
exiguū . similisq; araneis forma. solifuga dicta ! q̃
diem fugiat. in metallis argentariis plurima est.
nam solū illud argenti diues est. occultim reptat.
et per imprudentiam superſedentibus pestem fa-
cit ; **H**uic incōmodo accedit et herba sardoniam.
que īde flumiis fontaneis prouenit. iusto largius.
ea (si edulio fuerit nescientibus) neruos contrahit.
deducit rictu ora . vt qui mortē oppetūt ! itereant
facie velut ridentium ; **C**ontra quidquid aqua-
rum est varie commodis seruit. stagna pisculentis-
sima hiberne pluuię in estiuā penuriam reſeruan-
tur. nam homo sardus opem plurimā de imbrido
celo habet . hoc collectaneū departitur vt sufficiat
vſui. vbi defecerint ! scaturigines ad victum vsur-
pari solent ; **F**ontes sane calidi et salubres ali-
quot locis efferueſcunt / qui medelas afferūt. aut

solidant ossa fracta / aut abolent a solifugis incer-
tum venenū. aut etiam ocularias dissipant egritu-
dines. sed qui oculis medentur etiam arguendis
valent furibus. nam quisquis sacramēto raptum
negat! lumina aquis attrectat, vbi periurium non
est! cernit clarius, si perfidia abnuī! detegitur
facinus cecitate. et captus oculis amissum tene-
bris fatetur;

Capitulū. xi. de sicilia. in qua de ara in medio
flumine. de vulcano. de ethna ac eripe monti-
bus. de illustribus fratribus duobus. de hemo-
reo flumine. de salinis. de tiliarū nominibus.
de gelonis stagno. de vulcano monte. de achate
lapide. de vulcaniis insulis;

Respiciamus ad ordinem temporū vel
locorum! post sardiniam res vocant sicu-
le. primo q̄ vtraq̄ insula in romanā po-
testatem redacta iisdem temporibus facta prouin-
cia est. cum eodem anno sardiniam. m. valerius /
alterā. c. flammius pretor sortiti sint. adde q̄ fre-
to siculo excipitur nomen sardi maris. ergo sicilia
(q̄ cum primis assignandum est) diffusis promi-
nentibus triquadra specie figuratur. pachinus as-

pectus in poloponenſē et meridianā plagam diri-
git. pelonas aduerſam veſpero italiā videt. lilibeū
in africanam extenditur. inter que peloriaſ preſtat/
laudato egregio ſoli temperamento. quod neq; hu-
mido in lutum madefiat. neq; fatiſcat in puluerē
ſiccitate. ea vbi introrſum recedit / et in latitudinē
panditur / tres lacus obtinet. quorum vnus q̄ pi-
ſciū copioſus eſt (non equidem ad miraculum du-
xerim) ſed q̄ ei proximans conſenſus arbuſtis in-
ter virgultorum opaca feras nutriat. et admiſſis
venantibus per terrenos tramites quibus pedes-
tres accēſſus excipit / duplicē pīſcandi venandiq;
prebeat voluptatem. Numeratur iter eximīa ter-
cium. ara ſacrum approbat que in medio ſita bre-
uia diuidit a profundis. qua ad eam pergitur / aqua
crurum tenus peruenit. quod vltra eſt / nec explo-
rari licet / nec attīgi. et ſi fiat / qui id auſus ſit / ma-
lo plectitur. quantāq; ſui partem ingurgitauerit /
tantā it perditum. ferunt quendam in hec alta q̄
poterat longiſſimā ieciſſe lineam. eam vt recupe-
raret / dum diuerſo brachio niſum adiuuat. cada-
uer manum factam. peloritana ora habitatur co-
lonia tauromenia quam priſci naxum vocabant.
meſſana italię regio oppoſita eſt. quod regiū ader-
ſcendi argumēto greci dictitabant. Pachino mul

ta lignorum inest copia, ac propterea semper cap-
tura larga lilibitano / lilibetū oppidū decus ē sibyl-
le sepulcro. Sicanie diu āte troiana bella sicanus
rex nomen dedit aduectus cum amplissima hibe-
rorum manu. post siculus neptunī filius in hanc
plurimi corinthiorum / argiuorum / iliensiū / dori-
ensium / cretensium confluxerunt. Inter quos et
dedalus fabrice artis magister. principem vrbiū
siraculas habet. in qua etiam cum hiberno condū-
tur serena / nullo non die sol est. adde q̄ arethu-
sa fons in hac vrbe est; **E**minet mōtibus ethna
et eryce vulcano ethna sacer ē. erix veneri. ī ethne
vertice hiatus duo sūt crateres nomiāti / per quos
eructatus erumpit vapore premisso prius fremi-
tu. qui per estuantes cauernarum latebras longo
mugitu intra terre viscera diu voluitur. nec ante
se flammaram globi attollunt q̄ interni strepitus
antecedant. mirum hoc est. nec illud minus! q̄ in
illa feruētis nature peruicacia mixtas ignibus ni-
ues profert. et licet vastis exundet incendiis api-
cis canicie perpetua! brumalē detinet faciem. ita
inuieta in vtroq̄ violētia est. nec calor frigore mi-
tigatur. nec frigus calore dissoluitur. Laudant
alios montes duos. nebroden et neptuniū. e nep-
tunio specula est ī pelagus tuscum et adriaticum.

nebroden damarum copia nomen dedit . nebrodē
dame et hinuli gregatim peruagantur . inde nebro-
des . Quidquid sicilia gignit ! sine soli sine homi-
nis ingenio . proxima est iis que optima iudicantur .
nisi quod fetus terre centuripino croco vincit . Hic
primum inuenta comedia . hinc et cauillatio inimica
in scena stetit . hinc domus archimedes / qui iuxta
siderum disciplinam machinarius commentor fuit .
hinc laissilla que eligere patriam maluit quam fateri . ge-
tem ciclopum testatur vasti specus . lestrigonum se-
des adhuc sic vocatur . **C**eres inde magistra sa-
tionis fructarie . hic ibidem campus hennensis in flo-
ribus semper . et in omni vernus die . quem propter
est demersum foramen quo ditem patrem ad rap-
tus libere exeuntem fama est lucem haustum ;
Inter catynam et cyracusas certamen est de il-
lustrum fratrum memoria . quorum nomina di-
uerse partes sibi adoptant . Si catinenles audia-
mus ! anaphius fuit / et amphinomus . si quod ma-
lunt syracuse ! emantiam putabimus et critonem .
Catynensis tamen regio causam dedit facto . in quam
se (cum ethne incendia protulissent) iuuenes duo
sublatos parentes euexerunt . inter flammam illesi
ignibus . horum memoriam ita posteritas nume-
rata est ! ut sepulcri locus nominaretur campus pi-

orum . De arethusa et alpheo verū est hactenus /
q̃ conueniunt fons et amnis . fluminū miracula
abunde varia sunt . Dianam qui ad camerinā flu
it si habitus pudice hauserit ! nō coibūt in corpus
vnum latex vineus et latex aque . apud segestanos
helbelus ī medio flumine subita ex estuatione fer
uescit . ac idem q̃uis dimissum ethna nullus frigo
re anteuerit ; **F**lemoreum hic celestes mutāt
plage . amarus deniq̃ est dum in aquilonem fluīt .
dulcis vbi ad meridiem flectitur ; **Q**uanta in
aquis ! tanta nouitas in salinis . salern agregētū
si igni iunxeris ! dissoluitur vltione . cui si liquor
aque proximauerit ! crepitat veluti torreatur . pur
pureum ethna mittit . in pachino translucidus iue
nitur . cetera salinarum metalla que sunt aut agri
gentino aut centuripino proximantia funguntur
cantiū ministerio . nam illinc excuduntur signa ad
facies hominū vel deorum ; **T**hermitanis lo
cis insula est arundinū ferax . ea accōmodatissima
est in omnem sonū tiliarum . seu precentorias fa
cias . quarum locus est ad puluinaria precinendi .
siue vastas / que foraminum numeris ceptatorias
antecedunt seu puellatorias / quibus a sono clari
ore vocamen datur . siue gingrinal / que breuiore
licet subtilioribus tamen modis īsonāt . aut milui

nas / que in accētus exeūt acutissimos. aut lydias /
quas et turarias dicunt. vel corinthias / vel egypti-
as / alias ve a musicis per diuersas officiorum et
nominū species separatas. In halefina regione fōs
quietus et tranquillū / cum siletur. si insonent ti-
bie! exultabundus ad cātus eleuatur. et quasi mi-
retur vocis dulcedinem! ultra margines intume-
scit; **C**elonium stagnū tetro odore abigit pro-
ximantes. ibi et fontes duo. alter de quo si sterilis
sumpserit! fecunda fiet. alter quem si fecunda hau-
serit! vertitur in sterilitatem. Stagnū petrensiū
serpentibus noxiū est. hominī salutare. In la-
cu agrigentino oleum supernatat. et hoc pingue.
heret arundinū comis. de assiduo volutabro equa-
rum capillamentis legitur vnguentum medicum
contra carmentarios morbos; **N**ec longe inde
collis vulcanius in quo qui diuine rei operātur!
ligna vitea super aras struūt. nec ignis apponitur
in hanc congeriē cum proficias itulerint! si adest
deus! si sacrum probatur! sarmenta licet viridia
sponte concipiunt. et nullo inflagrāte a litato nu-
mine fit accendium. ibi epulanti alludit flamma.
que flexuosis excessibus vagabunda quem contige-
rit nō adurit. nec aliud est q̃ imago nūcia perfecti
rite voti. Idem ager agregentinus eructat limo

fas scaturigines, et vt vene fontium sufficiunt riuus
sumministrandis: ita in sicilie parte solo nunquam defici
ente eterna reiectatione terram terra euomit;

Achatem lapidem sicilia primum dedit / in achate
fluminis ripis repertum, non vilem, cum ibi tan
tum inueniretur, quippe inter scribentes eum ve
ne naturalibus sic notant formis: vt (cum optimus
est) varias preferat rerum imagines, vnde anulus
pirrhi regis qui aduersus romanos bella gessit non
ignobilis fane fuit, cuius gemma achates erat, in
quo nouem muse cum insignibus suis singule, et
apollo tenens citharam videbantur non impressis
figuris sed ingenitis, nunc diuersis locis paret, dat
creta quem curalii achatem vocant / corallio similem,
sed illitum guttis auro micantibus et scorpionum
ictibus resistentem, dat india reddentem nunc ne
morum / nunc animalium facies / quem vidisse ocu
lis fauet, qui intra os receptus sedat sitim, sunt
et qui vsti redolent mirre odorem, achates sangui
neis maculis irrubescit, sed qui maxime proban
tur: vitream habent perspicuitatem, ut cyprius,
nam qui sunt facie cerea: abundantes triuialiter ne
gliguntur, Omnis ambitus huius insule clauditur
stadiorum tribus milibus; **I**n freto siculo esse
stie insule viginti quinque milibus passuum ab ita-

lia absunt. itali vulcanias vocāt. nā et ipse natura
soli ignea per occulta commercia aut mutuantur
ethne incendia aut sūministrāt. hic dicta sedes deo
ignium. numero sunt septem. Lipare / nomē rex
dedit liparus. qui eam ante eolum rexit. Alterā
hieram vocauerunt. ea precipue vulcano sacrata
est. et plurimum colle eminētissimo nocte ardet.

Strongyle tertia eoli domus vergitur ad exor-
tus solis minime angulosa. que flammis liquidio-
ribus differt a ceteris. hec causa efficit! q̄ ex eius
fumo potissimū incole persentiscūt! quina flatus
in triduo portendant. quo factū! vt eolus rex ven-
torum crederetur. Ceteras didynem. eriphylam
pheniculam. eonymon (quoniam similes sunt) dic-
tas habemus ;

Capitulū. xii. de tercio europe sinu . in quo de
fonte spectate diuersitatis. de galactice lapide.
de arione citharedo. de mirabili arcadie fōte ;

Tercius europe sinus incipit a cerauniis
montibus. desinit in hellespōtum. in eo
apud molossos vbi dodonei iouis tēplū
est! tyliarus mons est. circa radices nobiles centū
fontibus vt theopompo placet ; **I**n epiro fons

est facer. frigidus vltra omnes aquas. et spectate
diuersitatil. nam ardentē si in eum demergas fa-
cem / extinguit. si procul ac sine igne admoueas /
suopte ingenio inflammat. dedone ythmaron celsa
est delphice fiso flumine castalio fonte / parnasi ig-
nis celebris ; **U**Acarnania aracynto enimet. hāc
ab etholia pindus diuidit. qui acheloum parit. cū
primis grece ānibus predictū veteri claritate. nec
iūria. cum inter calculos quibus ripe eius micāt
iueniatur galatictes. qui scrupulus ipse ater (si te-
ratur) reddit succū albū ad lactis saporē. feminis
nutrientibus illigatus / fecundat vbera. subnexus
paruulis / largiusculos haustus facit saliuarum.
intra os receptus liquefcit. cū soluitur tamen me-
morie bonum perimit. quē post nilum achelous
dat. nec alius. Propter oppidum pathras cloessa
locus nomen collium opacitate vmbrosus. et ra-
diis solis ferme inuisus. nec aliam ob causam me-
morabilis. In laconia spiraculū est tenaron. est
et tenaron promontoriū aduersum africe. in quo
fanū est metymnei arionis quem delphine eo ad-
uectum imago testis est erea ad efigiem casus. et
veri operis expressa. preterea tempus signatum.
olympiade enim vndetricesima qua in certamine
siculo idem arion victor scribitur. ad ipsū gestum

probat. Est et oppidum teneron nobili vetusta
te. preterea aliquot vrbes sunt. inter quas lenthre
non obscure iampridem lacedemoniorū fēdo exi-
tu amyce silentio suo quondam pessumdate. spar-
tha insignis tum pollucis et castoris templo. tum
etiam othriyadis illustris viri titulis. therapne /
vnde primū cultus diane. phitane quā arcesilaus
stoicus inde ortus prudentie sue merito in lucem
extulit. antia et cardamyle vbi quondā fuere thy-
re. nūc locus dicitur in quo anno decimo septimo
regni romuli iter laconas et argiuos memorabile
bellum fuit. nam caygeta mons et flumen euro-
tas notiora sūt q̃ vt stilo egeant. Inachus achaie
amnis argolicum secāt tractum. quem rex inachus
a se nominauit. qui exordiū argiue nobilitati pri-
mū dedit. Epydauro decus est esculapii sacellū.
cui incubantes / egritudinū remedia capessūt mor-
nitis somniorum. Pallanteum arcadie oppidū.
quod palatio nostro per enendrū arcadem appel-
lationem dederit sat est admonere. In qua mon-
tes sillene et licheos menalus etiam dii alūnis icla-
ruerunt. inter quos necherimātus in obscuro est.
flumen erimanthus erimantho monte demissus
ē. et lanodille herculis pugne hic plane clara fuit;
Varro perhibet fontem in arcadia esse / cuius

interimat haustus . in eadem parte de auibus hoc
solū est non indignū relatu ! q̄ cum aliis locis me
rula fulua sit ! circa cillenē cādidissima est . Nec
lapidē spreuerimus quem arcadia mittit . asbesco
nomen est . ferri colore . qui accensus semel ! extin
gui nequit . ¶ In megarensiū sinum ischinos exit .
ludis quinquennialibus et delubro neptuni incly
tus . quos ludos ea propter institutos ferunt ! q̄ si
nibus quinque peloponensiora alluuntur . a septētrio
ne / ionio . ab occidēte / siculo . a brumali occidēte /
egeō . a solticiali oriēte / myrtoo . a meridie cretico .
hoc spectaculum per cyseum tyrannū intermissū
corinthi olympiade quadragesima nona solennita
ti pristinae reddiderunt ;

¶ Capitulū . xiii . de peloponensi insula . de athe
nis . de acticis mōtibus . de ariopago . de boetia .
de fontibus in ea diuersis . de perdicibus ;

Psterum peloponnesum a pelope regna
tam nomen indicio est . ea ut platani foli
um recessibus et prominentiis figurata
diuortium facit . inter ioniū et egetum mare quat
tuor nō amplius milibus disciscens utrūq̄ litus .
excursu tenui quem isthmon dicūt ob angustias ;

Inc bellas incipit quā proprie veram habēt
greceam. que nunc attice acte prius dicta. ibi athe-
ne cui vrbi saxa schironia propinqua sunt. porrec-
ta sex milibus passuum ob honorē vltoris thesei.
et memoriā nobilis pene sic nominata. ex istis ru-
pibus miose cum palemone filio in profūdo pre-
cipitem iacula auxit maris numina ; **N**ec acti-
cos mōtes partim facebimus. est icarus. est et bri-
elus. est lycatectus et egriallus. sed hymecio iure
tribuitur prīcipatus. q̄ appriue florulentus exi-
mio mellis sapore et externos omnes et suos vin-
cit. Callirhoen stupent fontem. nec ideo cronesū
fontem alterum nulle rei numerant ; **A**theni-
ensibus iudicii locus / areopagos. marathon cam-
pus. factus memorabilis opinione cruētissimi pre-
lii. multe quidem insule obiacent attice continēti.
sed suburbane ferme sunt salamis. suniū. choos.
que (vt varro testis est) subtilioris vestis amicula/
arte lanifica prima in ornatum feminarū dedit ;
Boetia thebis enitet. Thebas condidit ampli-
on. non q̄ lira saxa duxerit (neq̄ enim par est ita
gestū videri) sed q̄ affatus suauitate homines ru-
pium incolas et icultis moribus rudes et obsequiū
ciuilis pellexerit disciplinam. vrbs ista numibus
apud se ortis gloriatur. vt perbibēt qui sacris car-

minibus herculē et liberū celebrant apud thebas.
iisdem thebis helycon lucus est. citheron saltus.
ānis rīmenus. fōtel / arethusa. cedypodia. pīarmar
the. dirce. sed ante alios aganippe. et yopocrene.
quos cadmus litterarū primus repertor / quoniā
equestri exploratiōe primus repperit. dum rima
tur quenam adiisset loca. incensa est licentia poe-
tarum. vt vtrumq; pariter vulgarēt. scilicet q; eo-
rum alter alitis equi vngula sollicitatus foret. al-
ter potus facundia animas irrigaret. Euboea īsu-
la laterum obiectu efficit aulidis portum. seculis
traditū grece cōiurationis memoria. Boeotii idē
sunt qui leleges fuerunt. per quos defluens cephi-
sos annis se in maria cōdit. in hac cōtinentia opū
cius sinus larissa oppidum. delphiramne quoq; in
qua amphiarai fanū. et fidiace signū diane. Var-
ro opinatur duo ī boetia esse flumina natura licet
separi. miraculo tamen non discrepante. quorum
alterum si ouile pecus debibat! pullum fieri colo-
ris quod induerit. alterius haustu quecumq; velle-
rum fusca sint! in candidum verti. addidit etiam
videri ibi puteum pestilentem. cuius liquor mors
est; ¶ Perdices sane cū vbiq; libere sint (vt aues
vniuerse) in boetia non sūt. nec cū volāt sui iuris
sed in ipso aere quas transire non audeant metas

habent. inde ultra notatos iam terminos nō ex-
eunt. nec in atticum solum transmeant. hoc boetiis
propriū. nam que cōmunia sunt omnibus gene-
ratim persequemur. Cōcinnātur a perdicibus ni-
di munitiōe solerti. spineis enim fruticibus ac sur-
culis receptus suos vestiunt. vt animalia que infe-
stant! arceantur asperis surculorum obuiis. Itra-
gulum puluis est. ad que clanculo reuertūtur. ne
indiciū loci conuersatio frequens faciat. plerūq;
femine transuehant partus / vt mares fallant /
qui eos sepissime affligunt impatientius adulan-
tes. dimicatur circa conubium. victosq; credūt fe-
minarum vice venerem sustinere. ipsas libido sic
agitat! vt si ventus a masculis flauerit! fiant pre-
gnantes odore. tunc (si quis hominū vbi incubāt/
propinquabit) egresse matres venientibus sese spō-
te offerunt. et simulata debilitate vel pedum vel
alarum (quasi statim capi possint) gresius fingunt
tardiores. mendatio sollicitant obuios et eludunt.
quoad profecti longius! a nidis euocentur. nec in-
pullis studium segnius ad cauendum. cum visos
se persentiscūt! resupinati glebularum pedibus attol-
lunt. quarum obtentu tam callide protegūtur! vt
lateant etiam deprehenſi ;

Capitulū. xiiii. de thessalia ac macedonia. de olipo
monte. de alexandro magno. de lapide peante ;

Thessalia eadem est et hemonia quā home-
rus argos pelaſgi cognominant . vbi ge-
nitus est hellen . a quo rege helienes no-
minati . huius a tergo pieria ad macedoniā proten-
ditur . que deuicta sub macedonū venit iugū . mul-
ta ibi oppida . multa flumina de oppidis egregia
sunt . thessalia et thebae . de annibus peneus . qui
propter ossam olympumq; decurrēs collibus dex-
tra leuaq; molliter . curuis nemorosis conuallibus
thessalica facit tempe . vndiq; apertior macedoniā
ac magnesiā interluens in thermeum sinū decur-
dit . Thessalie sunt pharsalici campi . in quibus ci-
uiliū bellorum detonuerūt procelle . Ac (ne in
montes ignotos eamus) pyndū et othrym agitēt /
qui laphitarum originem persequūtur . Ossam
quos centaurorum stabulis immorari iuuat . peli-
on autē nuptiale conuiuiū tetidis atq; pelei in tan-
tum noticie obtulit ! vt taceri de eo magis mirum
sit ; **N**am olympum ab homero non per auda-
ciam celebratum docent que in eo visitantur . pri-
mū excellēti vertice tātus attollitur ! vt sūma eius
celū accole vocent . ara est in cacumine ioui dicata .

cuius altaribus si qua de extis inferantur! nec dif-
flantur ventosis spiritibus. nec pluuiis diluuntur.
sed volente anno cuiusmodi relicta fuerint eius-
modi reperiuntur. et omnibus tempestatibus a cor-
ruptelâ aurarum vindicatur / quidquid ibi semel
est deo cōsecratū. littere in cinere scripte adusq; al-
terā āni ceremoniā permanēt. In regione mag-
nesia mothona oppidum est. quod cum obsideret
philippus macedonis magni pater! damnatus est
oculo iactu sagitte / quam iecerat aster oppidanus
inscriptam suo nomine / loco vulneris quem pete-
bat. populum istum callere arte sagittaria credere
possumus / vel de philoteta. quoniam melibea in
hoc pede computatur ; **Sed** (ne trāseamus pre-
sidium poetarum) fons libethrius et ipse magnesia
est ; **Qui** edomi olim populi / queq; mygdonia
erat terra / aut pierium solum / aut emathiū! nunc
ōne uniformi vocabulo macedonica res est. et par-
titiones que specialiter antea seiūgebantur / mace-
donū nomini contribute / facte sunt corpus vnū.
igitur macedoniam precingit tracijs limes. meri-
diana thessalie epyrote tenēt. a vespérali plaga dar-
dani sunt et illirii qua septentrionē tenditur. pe-
onia ac paflagonia protegitur a triballis mōtanis
excessibus aquilonio frigori obiecta. iter ipsam et

thraciam strimon amnis facit terminū. qui abhe-
mi iugis irrigat. verū (vt sileam aut rodopen mig-
donū montem / aut athon classibus perficis nauis-
gatum continentiq; abscisum mille quingentorū
passuū longitudine. simul de auri venis et argēti
que opime in agris macedonum et plurime eruū-
tur) orestidē dicam. populi sunt qui vt orestestide
dicerentur inde ceptū. Amicenis profugus ma-
trida cum abscessus longius destinasset; natum
sibi i hemachia paruulū de herimona quā in ōnes
casus sociam absciuerat! hic mandauerat occulen-
dū. adoleuit puer in spiritū regii sanguinis nomē
patris sui referens. occupatoq; quidquid est quod
procedit in macedonicū sinū et adriaticū salū / ter-
ram cui i peritauerat orestidē dixit. admonet phle-
gra. vbi (anteq; oppidum fieret) rumor est miliciā
mundi dimicatam cum gigantibus. vt penitus per-
sequamur quantis probationibus ibidem imperii
indicia diuine expeditionis in hoc seculo perseue-
rauerint. illic siquando vt accidit nimbis torrētes
excitantur. et aucta aquarum pondera ruptis obi-
cibus valentius se in campos ruunt. eluuione ossa
etiam nunc ferunt detegi instar que sunt a corpo-
ribus humanis. sed modo grandiori. que ob enor-
mem magnitudinē monstruosi exercitus iactitāt

extitisse. idq; adiuuatur argumento saxorū imma-
nium / quibus oppugnatum celum crediderunt.
Pergam ad residua que in thessaliam et hemoniā
contēdunt. sunt enim arrectiora q̃ vīq̃ proceritas
mōtana attolli valet. nec est in terris ōnibus quod
merito ad istas eminēcias cōparetur. quippe quas
solas diluuialis irruptio (cū vniuersa obduceret)
humido situ inaccessas reliquit. durāt vestigia nō
languide fidei quibus apparet hos locos superstiti-
tes vndose tempestati fuisse. nam in latebrosis ru-
piū cauaminibus que fluctuū conflagris tūc adesa
sunt! reduuie conchiorum resederūt. et alia mul-
ta que affatim mari incito expuūtur. ita vt sint li-
cet facie meditarenea! appareant tamen facie lito-
rali; **N**unc de incolis reddam; **E**mathius
qui primus in emathia accepit principatum (seu
quia idago originis eius euo disperiit. seu quia ita
res est) geminus terre haberetur. Post hunc in
macedoniis exortum emathie nomen perstitit. sed
macedo deucaliōis maternus nepos. qui solus cū
domus sue falia morti publice superfuerat / vertit
vocamen. macedoniamq; a se dixit. Macedonem
caranus īsequitur dux peloponēsie multitudinis.
qui iuxta responsum dictum de eo vbi caprarium
pecus recedisse aduerterat! urbem condidit quam

dixit aegaeus . in qua sepeliri reges mos erat . Nec
alter excellentium virorum bustis apud macedo-
nas priscos dabatur locus . Succedit caranus per-
dica secunda et vicesima olympiade . primus in ma-
cedonia rex nominatus . cui alexander amynte fili-
us diues habitus . nec immerito . ita enim affluen-
ter successus eius ampliandis opibus proficiebat .
et ante omnes apollini delphos / ioui / eliden statu-
as aureas dono miserit . voluptati aurium indulgen-
tissime deditus . sic ut plurimos qui fidibus scie-
bant / dum vixit in usum oblectamenti donis tenuit
liberalibus . Inter quos et pyndarum lyricum .
Ab hoc archelaus regnum excepit . prudens rei bel-
lice . naualiū etiam commentor preliorū . hic ache-
laus in tantum litterarū mire amator fuit / ut eu-
rupidi tragico consiliorum summam cōcrederet .
cuius suprema non cōtemptus prosequi sumptu
funeris / crines tonsus est . et merorem quem ani-
mo conceperat vultu publicauit . idem archelaus
pythias et olimpicas palmas quadrigis adeptus
greco potius animo q̃ regali gloriam illam pre se
tulit . Post archelaum macedonica res dissensione
iactata i amynte regno stetit . cui tres liberi . Sed
alexander patri succedit . quo exempto perdice pri-
mo data copia aplissime potestatis adipiscēde . qui

obiens hereditarū regnū fratri philippo reliquit.
quem captum oculo dextro apud mothonā supra
diximus. cuiusq; debilitatis omen precesserat. nā
cum nuptias ageret. acciti tibicines carmen ciclo-
pū quasi de colludio cōcinnisse tradūtur ; **¶** Sic
philippus alexandrum magnū procreat. quālibet
olympias alexandri mater nobiliorem ei patrem
acquirere affectauerit. cum se coitu draconis cōsa-
tam affirmaret. ita sane et ipse egit vt deo genitus
crederetur. peragrauit orbem / rectoribus aristo-
tele et calistene vltus. subegit asiam / armeniam /
hiberiam / albaniam / capadociam / syriā / egyptū /
taurum / cancasumq; transgressus est. bactros do-
muit. medis et persis imperauit. cepit indiā. emē
sus omnia que liber et hercules accesserant. forma
supra hominem angustiore. ceruice cella. letis ocu-
lis et illustribus. malis ad gratiam rubescētibus.
reliquis lineamentis corporis non sine maiestate
quadā decorus. victor omniū. vino et ira victus.
sic vt morbo vinolentie apud babilonem humilio-
re quam uixerat fortuna exemptus ē. post quem
qui fuerūt magis ad segetem romane glorie q̃ ad
hereditatem tanti nominis ortos inuenimus ;
¶ Macedonia lapidem gignit / quem peātem vo-
cant. hūc eundē et cōcipientibus et parturiētibus

opitulari fama prodiga est, circa tireſie ſepulcrū
plurimus inuenitur ;

Capitulū. xv. de thracia ac tracū moribus. de ſi-
chonia gente. de pigmeorum origine. de gruibus.
de irūdinibus. de antandro ſaxo ac citharea iſula ;

Nunc in thracie locos pergere ! et ad vali-
diſſimas europę gentes vela obuertere /
quas qui ſedulo experiri velit ! non diffi-
culter deprehendet ! thracibus barbaris inelle con-
temptum vite / ex quadam naturalis ſapientie di-
ſciplina . concordāt omnes ad interitū volūtariū.
dum nonnulli eorum putant obeuntium animas
reuerti. alii non extingui / ſed beatas magis fieri.
apud plurimos luctuoſa ſunt puerperia. deniq; re-
cens natum fletu parens excipit . contrauerſū leta
ſunt funera. adeo vt exemptos gaudiis proſequā-
tur. vxorum numero ſe viri iactant. et honoris
loco vindicant multiplex matrimoniū. que femi-
ne tenaces ſunt pudicicie ! inſiliunt defunctorum
rogos coniugum . et (quod maxime inſigne ducūt
caſtitatis) precipites in flammās eūt. nupture nō
parentum arbitrio tranſeunt ad maritos ; ſed que
pre aliis ſpecie valent. ſubhaſtari volunt. et licētia

taxationis admissa ! non moribus nubunt sed pre-
miis. quas forme premit dedecus ! dotibus emūt
quibus coniūgantur. uterq; sexus epulantes for-
tos ambiunt herbarum quas habent semine igni
superiacto. cuius nidore percussi pro leticia ha-
bent imitari ebrietatem sensibus lauciatis. De ritu
ista sunt. de locis et populis que sequuntur. Stri-
monem accolunt dextero latere dēselete. bessorum
quoq; multa nomina adusq; mestū amnem qui ra-
dices pangei circumfluit. hebrum odrisiatarū solū
fundit. qui fluuius excurrit inter priantas. dolō-
gos. thynos. corpilos aliosq; barbaros. tangit et cy-
onas. deinde hemus sex milibus passuum arduus.
cuius aduersa moesia. gete. sarmathe. cythe et plu-
rime incidunt nationes ; **P**onticum litus sicho-
nia gens obtinet. que nato ibi orptheo vate decus
addidit nomini inter principes iudicatur. quē siue
sacrorum siue cantuum secreta ī spargine agitalse
tradunt. deinde stagnū bistonū. nec longe regio
moronia. in qua thirida oppidum fuit / equorum
diomedis stabulum. sed cessit euo. solūq; turris vel-
tigium adhuc durat. Inde non procul vrbs ab-
dera. quā diomedis soror et condidit et a se sic vo-
cauit. Mox democriti domus phisici / ac (si verum
rimere) ideo nobilior. hanc abderam olympiade

prima et tricesima senio collapsā . Clazomenii ex
alia ad maiorem faciem restitūtā / oblitteratis que
precesserāt nomini suo vendicauerunt . Et locum
doricon illustrem reddidit xersis aduentus . q̄ ibi
recoluit militis sui numerum . polidori tumultū
ostendit hemus . in parte quam arotetes sithe cele
brant . quorum urbem gerauniam cathizon vocāt
barbari . vnde a gruibus pigmeos ferunt pullos .
Manifestum sane est in septentrionalē plagā hye
me grues frequentissimas cōuolare . nec piguerit
meminisse / quatenus expeditiones suas dirigant .
sub quodam milicie eunt signo . et (ne pergetibus
ad destinata vis flatuum renitatur) arenas deno
rant . sublatiſq; lapillulis ad moderatā grauitatem
faburantur . tunc contendūt in altissima . vt de ex
celliori specula emetentur quas petant terras . fi
dens meatu / preit cateruas . volatus desidiā cas
tigat . voceq; cogit agmen . ea vbi obraucata est / suc
cedit altera . pontum transiture angustias captāt .
et quidem eas . nam promptū est oculis deprehen
dere que inter tauricam sunt et paphlagoniam . id
est inter carābim et triummetopon . cum transme
dium alueum aduentasse se sciunt / scrupulorum
sarcina pedes liberant . ita naute prodiderunt com
pluti sepe ex illo casu imbre saxatili . arenas nō pri

us reuomunt q̃ secure sedis sue fuerint. concors
cura omnium pro fatigatis. adeo vt si que defece-
rit! congruat vniuerse. lassatasq; sustollūt. vsq; dū
vires ocio recuperētur. nec in terra cura segnior.
excubias nocte diuidunt. vt exsomnia sit decima.
queq; vigiles pōduscula digitis amplectūtur. que
(si forte exciderint) coarguant somnū. et quod ca-
uendum erit! clangore indicant. etatē in illis pro-
dit color. nigrescunt senectute. Venianus ad pro-
montoriū cerascriseon bizantio oppido nobile an-
tea ligus dictum. quod a dirrhachio abest ūdecim
milibus passuū. tantum enim patet inter adriati-
cum mare et propontidem; **I**n canensi regie-
one non longe flauiopolim coloniam bizie oppi-
dum quondam areatheret regis inuisum. et irun-
dinibus etiam deinceps alitibus illis inaccessum.
q̃q̃ et thebas (q̃ illa menia cepius capta sint) negē-
tur subire. nam iter cetera habere illas quiddam
presciū inde noscitur! q̃ lapsura non petunt cul-
mina. et aspernantur peritura / quoquomodo tec-
ta. minime certe a diris auibus ipetūtur. nec ūq̃
preda sunt. vt sacre cibos non sumunt residentēs.
sed in aere rapiūt escas / et hauriunt. Alter ischi-
nos in thracia est similibus angustis et pari lati-
tudine / arcti maris. cuius litora vrbes vtriusq; se

cus ostendant propontidis oram . insignis cardia
que (q̃ in cordis faciem sita sit) dicta cardia sit. ille
autem magnus hellespōtus strīgitur in stadia sep-
tem. quibus ab europa asiaticam plagā vindicat .
Hic quoq; vrbes due. abidos asie est. et sescos eu-
rope. deinde contraria inter se promontoria mas-
tulia chersonessi . vbi finitur europe sinus tercius.
sigeum asie in quo tumulus est cynossema dictus .
hecube sepulcrū . et turris protefilai delubro da-
ta. finibus thracie a septētrione hister ostenditur.
ab oriente pontus ac propontis. a meridie egeum
mare ; **I**nter tenedum et chium qua egeus si-
nus panditur ab dextera antardrum nauigantibus
saxum est. hoc enim verius q̃ īsula meruit cogno-
minari id. quoniam visētibus procul capre simile
creditur. quam greci egan nūcupant. egeus ab eo
sinus dictus est. a phalario corcyre promontorio.
ad nauis efigiem scopulus eminent. in quem trans-
figuratam vlixis nauem crediderunt ; **C**ithere
que a malea abest quinq; milibus passuū porphir-
is antea nomen fuit ;

Capitulū. xvi. de creta. de macharomessō ciui-
tate. de herba abinos. de phalangione animali.
de īsula que caristol dicitur. de caristiis auibus.

de carbaso. de cicladis. de diluuiō . de ortigia īsu-
la. in qua de conturnicibus . de euboya siue ni-
groponte. de insula que paros dicitur . in ea de
lapide sayda . de insula que ycaros dicitur ;

Donius est cretā dicere q̄ absoluerē / in
quo mari iaceat. ita enī circumfluit illius
nomina greci permiscuerunt ! vt dū aliis
alia inferunt ! pene oblimauerint vniuersa. quātā
possumus tamen in designādo operā locabimus .
ne quid inhereat sub ancipiti . Inter ortum por-
rigitur et occasum tractu longissimo. hinc grecia.
illinc cirenis . obiacentibus a septentrione egeis.
et suis estibus verberatur . id est creticis . et ab au-
stro libicis vndis perfunditur et egiptiis . cōstipa-
ta centum vrbibus . sicuti perhibent qui prodige
lingue largiti sunt . sed magnis et ambiciosi oppi-
dis . quorum principatus est penes cortinam sydo-
neam . noson . therapnas . cylissō . dosiades eā a cre-
te nymp̄ha hesperidis filia . anaximander a crete
rege curetum . creteam prius dictam . mox curetē ;
Nonnulli etiam a temperie celi macarōnesson
appellatam prodiderūt . prima potuit remis et sa-
gittis . prima litteris iura fixit . pyrrico repertore
equestres turmas prima docuit . lasciuas vertigis

nes implicare . ex qua disciplinā bellice rei ratio cō-
ualuit et vsus datus . studium musicum inde cep-
tum . cum ideī dactili modulos crepitu ac tinnitu
aeris deprehensos in versificum ordinem transtu-
lissent . albet iugis montiū dictumē et cadisti . qui
ita candescunt ! vt eminus nauigantes magis pu-
tent nubila . preter ceteros ida est qui ante solis or-
tus solē videt . varro in opere quod de litoralibus
est / etiam suis temporibus affirmat sepulcrū io-
uis ibi visitatum . Cretes religiosissime veneran-
tur dianam britomartem gentiliter nominantes .
quod sermone nostro sonat virginem dulcem . edē
numinis preter q̄ nudus vestigia nullus licito in-
greditur . ea edes ostentat manus dedali . Corty-
nam amnis lēneus preterfluit . quo europā tauri /
dorso cortynii ferunt vectitatam . idem cortynii et
adhymnū colunt europe fratrem . ita enim memo-
rant . videtur hic et occurrit . sed die iam aduespe-
rato angustiore se facie visendū offerens . Onosii
mineruam ciuem deam memorāt . primūq; apud
se fruges satas audacter cum atticis contendunt .
Ager creticus siluestrium caprarum copiosus est .
ceruo eget . lupos / vulpes aliaq; quadrupedū no-
xia nūq; educat . serpens nulla . larga vitis . mira
soli indulgentia . arborarii prouentus abūdentes .

nam in huius insule tantū parte repullant cese cu-
pressi ; **H**erba alimos dicitur . ea admorsa diur-
nam famē prohibet . proinde et hec cretica est ;
Phalangio aranee genus est . si nīsum queras !
nulla vi corporis . si potestatem ! ictum hominem
veneno interficit . Lapis quoq; ydeus dactylus di-
citur insule isti familiaris . coloris ferrei . humano
pollici similis . Muem noctuam creta non habet .
et si inuehatur ! emoritur ; **C**aristos aquas calē-
tes habet . tellopyas vocāt . Et caristias aues que
flammas impune inuolant . Carbasa etiam que
inter ignes valēt . Calchis eadem habita est apud
priscos . vt callidenius autor est . ere ibi primū re-
perto . titanai in ea antiquissime regnasse ostendūt
ritus religionum . briareo enim rem diuinam ca-
risti faciunt . sicut egeoni cachidienses . nam omnis
ferme euboa titanum fuit regnum . Cycladas au-
tumant inde dictas ! q̄ licet spatiis logioribus a de-
lo proiecte ! in orbem tamen circa delum site sūt .
et orbē cyclon greci loquūtur . Chyos homeri tu-
mulo ceteras antecedit . Meminisse hoc loco par
est ! q̄ post primū diluuiū ogygi temporis notatū
(cum nouem et amplius mensibus diem continua
nox inumbrasset) delon ante omnes terras radiis
solis illuminatam . sortitamq; ex eo nomen . q̄ red

data prima foret visibus. inter ogygū sane et deu-
calionem medium euum sexcentis annis datur ;

Eadem est ortigia que clarissima in cicladū īsu-
larum numero multifarie traditur. nūc austerea
a cultu apollinis / nunc a venatibus lagya vel cy-
netho dicitur. pirpile etiam. quoniam exiguū tabu-
la ibi et ignis inuenta sunt ; **I**n hac primū vise
coturnices aues. quas ortygas greci vocant. has
easdem in latone tutela estimant constitutas. nec
semper apparent. adueniendi habent tempora. et
tate depulsa (cum maria tranāt) impetus diffrūt.
et metu spatii longioris vires suas nutriunt tardi-
tate. vbi terram per sentiscunt / coeūt cateruatim.
deinde conglobate vehementius properāt. que fel-
tinatio plerunq; exitium portat nauigantibus. ac-
cidit enim noctibus / vt vela incidant. et preponde-
ratis finibus alueos vergant. austro nūq̃ exeunt.
nam metuunt vim flatus tumidioris. plurimū se
aquilionibus credunt. vt corpora pinguiscula atq;
eo tarda facilius prouehat siccior et vehementior
spiritus. ortygometra dicitur que gregem ducti-
tat. eam terre proximantem ancipiter speculatus
rapit. ac propterea opera est vniuersis / vt sollici-
tent ducem generis externi. per quem frustrētur
prima discrimina. cibos gratissimos habent semina-

na venenorum. quam ob causam eas damnauere
prudentium mense. solum hoc animal preter ho-
minem morbum patitur comicialem; **E**uboya
tam modico estu diuidua est a boetie continēte. vt
dubitandum sit / an numerari inter insulas debeat.
nam late quam vocant terre ponte iūgitur. et per
fabricam breuissime machine aditur pede cheneo
promontorio vadit in septentrionē. duobus alis
in meridie extenditur. quorum gereitos spectat at-
ticam. chaphereus prominet in bellespontum. vbi
post illi excidiū argiuam classem vel minerue ira
vel (quod certior prodit meōria) sidus arcturi gra-
uibus affecit calibus; **M**armore paros nobilis
ab delo oppido frequētissima. prius tamē minoia
q̃ paros dicta. nam subacta a minoe (quo ad in cre-
ticis mansit legibus) minoiam loquebātur. preter
marmor dat et sardā lapidem qui marmore qui-
dem prestat. inter gemmas vero vilissimus dici-
tur. naxon a delo duodeuiginti milia passuum sepa-
rant. ī qua strongyle oppidū. sed naxos dionisias
q̃ naxos prius dicta. vel q̃ hospita libero patri /
vel q̃ fertilitate vitiū vincat ceteras. sunt preterea
siclades plurime. sed in supradictis precipuum est
quod memorie debeatur; **D**e asporadibus est
icaros. que icario mari nomen dedit. hec inter sa-

mū et myconum procurrentibus saxis inhospita
ac nullis finibus portuosa / ob ihumana litorum
infamis est . vult ergo varro ycarum cretetenlem
ibi interisse naufragio . et de exitu hominis impo-
situm nomen loco . nam in samo nichil nobilius q̃
pythagoras ciuis / qui mox offensus fastu tyranni
co relictā domo patria bruto consule qui reges vr
be exegit italiam aduectus est . Melos quam cali-
machus memallidā dixit / omnium insularum ros-
tūdissima est iuxta eoliā. **N**am tarpathus a qua
tarphatium sinum dicimus . nunq̃ ita celum nu-
bilum est / ut in sole rhodos non fit. Lemniū vulca-
nū colunt . ideo in lemno metropolis ephestia . Pre-
terea oppidum mirrhina . in cuius forum mons a-
thos e macedoniam vmbra iacit . quod non frus-
tra inter miracula notauerūt . cum athos a lemno
lex et octoginta milibus passuum separetur . et sa-
ne athos sublimis adeo / vt altior estimetur q̃ vnde
imbres cadunt . que opinio in eo fidem concepit /
q̃ in aris quas in cacumine sustinet nunq̃ cineres
eluūtur . nec quicq̃ ex aggeribus suis perdūt . sed
in quo relictī cumulo / permanent . in summo eo
oppidum acroton fuit . in quo dimidio longior q̃
in aliis terris incolentium etas propagatur . ideo
inde homines macrobios greci / nostri appellaue-

re longeuos ;

Capitulū. xvii. de quarto europe sinu . in quo
hellepontus prepontis et boforos . de delphi-
nis mirabilia . de tynnīs ;

Quartus europe sinus hellepōto incipit .
meotis hostio terminatur . atq; ōnis hec
latitudo que europam asiamq; diuidit ī
septem stadiōrum angustias stringitur . hic est hel-
lepontus quē xerxes ponte nauibus facto perme-
auit . tenuis deinde euripus porrigitur ad asie vr-
bem priapū . qua magnus alexander potiundi or-
bis amore transcendit et potitus est . inde diffusus
equore patentissimo ; rursus stringitur in propō-
tidem . mox in quingentos passus coartatur . fitq;
boforos traciū . qua darius copias transporta-
uit ; **H**ec profūda delphinos plurimos habēt .
in quibus cause miraculi multiformes . ante ōnia
nichil velocius habent maria . sic vt plerūq; salien-
tes transuolant vela nauium . quo coeant cōiuges
euagantur . catulos edunt . decimus mensis matu-
rum facit partū . lucinam estiuus dies soluit . vbe-
ribus fetus alunt . teneros in faucibus receptant .
inualidos aliquātisper prosequuntur . in tricesimū
annū viuunt . quod exploratum est ; in experimen

tum caudis amputatis. ora non quo cetera belue
loco habent. sed ferme in ventribus. contra natu-
ram aquatiliū soli linguas suas mouēt. aculeate
sunt pinne dorsuales. cum ira subiacet. inhorres-
cunt. cum animi conquieuerint. quibusdā recep-
taculis operiūtur. spirare eos in aquis negant. et
vitales auras nō nisi in aere supero respirare. pro
voce gemitus est / similis humano. certum habent
vocabulum quo accepto vocantes sequūtur. nam
proprie simones nominātur. voces hominū aquī
lonis flatu celerius hauriunt. contra austro spirā
te auditus obstruūtur. mulcētur a musica. gaudēt
cantibus tiliarum. *vbicunq; symphonia est gregi
bus aduentant;* **D**iuo augusto principe in cā-
pania delphinum puer fragmentis panis primo il-
lexit. et intantum consuetudo valuit. vt alendum
le etiam manui ipsius crederet. mox cum proflu-
xisset puerilis audacia intra spatia eum lucrini la-
cus vectitauit. vnde effectum. vt a baiano litore
equitatem puerum puteolos vsq; veheret. hoc per
annos plurimos tamdiu gestū. donec assiduo spec-
tabulo desineret miraculum esse quod gerebatur.
sed vbi obiit puer sub oculis publicis desiderii eius
merore delphinus interiit. pigeret hoc asseuerare
ni mecenatis et fabiani multorumq; preterea esset

litteris comprehensum ; **I**n africano mox li-
tore apud hysponem dyaphitum delphinus ab his-
sponiensibus pastus est. tractandumq; se prebuit.
impositos quoq; frequenter gestitauit. nec populi
tantum manibus acta res est. nam etiam procon-
sul africe flauianus ipse eum contigit. vnguentis
etiam delibuit. qui odoris nouitate ob sopitus ali-
quantisper pro exanimi iactitatus est multisq; me-
sibus desciuit a solita conuersatione. Apud iasum
urbem babilonem puerum delphinus adamauit.
quem dum post assueta colludia recedente impati-
entius sequitur. arenis inuentus hesit. alexander
magnus amorem illum numinis fuisse interpre-
tatus. prefecit puerum neptuni sacerdotio ; **I**ux-
ta eandem urbem (vt hegesidemus autor est) ali-
um puerum hermi- nomine per maria similiter in-
dentem (cum undosior fluctus necauisset) delphin-
ad terram reuexit. et velut fateretur reatum. pe-
nitentiam suam morte mulctauit. nec reuerti voluit a-
plius in profunda. Suppetunt et alia exēpla / vt ari-
onem transeamus. cuius exitum annaliū compro-
bavit fides. Ad hoc (si quando lasciuiunt noui fe-
tus) e maioribus datur adulto gregi custos. quo
magistro discant eludere impetus incurstantiū be-
luearum. quā ibi preter phocas rara bellua est. plu-

rinus thynnus est in ponto. nec alibi pene fetifi-
cant. nusq̃ enī citius adoleſcunt ſcilicet ob aquas
dulciores. ingrediuntur veris tempore dextero li-
tore. leuo exeunt. hoc inde accidere credūt. q̃ dex-
teris oculis acutius cernant q̃ ſiniſtris ;

¶ Capitulum. xviij. de hiſtro fluuio. in quo de
caſtore. de hiſpane amne ;

Hiſter germanicis iugis oritur / effuſus
monte qui ranracos gallie aſpectat. qua-
dragita amnes in ſe recipit. ferme ōnes
nauigabiles. ſeptem hoſtiis pontum influīt. quo-
rum primū peuce / ſecūdum narocuſtoma / terciū
calueſtonia / quartum ſpendoſtomū / quintum bo-
rioſtoma / ac deinde ſextum ſpilonſtoma / languī-
diora ſunt ceteris. ſeptimū vero pigrū ac paluſtri
ſpecie nō habet quod amni cōparetur. priora quat-
tuor ita magna ſūt ! vt per lōgitudinē quadragita
miliū paſſuū non miſceantur equori. dulcēq̃ hau-
ſtum incorrupto detineāt ſapore ; **¶** Per vniuer-
ſū pontū fiber plurimus / quem alio vocabulo di-
cunt caſtorem. lytri ſimilis eſt. animal morſu po-
tentiffimū. adeo vt cum hominē inuaſerit ! conuē-
tam dentium non prius laxet q̃ concrepiſſe per

senſerit fracta oſſa. teſticuli eius appetuntur in uſu
medelarum. idcirco (cum vrgeri ſe intelligit) (ne
captus proſit) ipſe gemitus ſuos deuorat ; **M**it
tit pontus et gemmas / quas a patria ponticas di
cimus / genere diuerſo. alie aureas / alie ſanguineas
habent ſtellas. et he quidem iter ſacras habetur .
na que oſtentioni potius q̃ uſui deliguntur ! no
guttis aſperſe ſunt / ſed longis coloru ductibus li
neantur ; **H**ispanis oritur iter anchetaſ ſcithico
ru aniu princeps. purus. et hauſtu ſaluberrimus /
uſq̃ dum callipodum terminis inferatur. ubi ſos
exampeus infamis eſt amara ſcaturigine. qui exa
peus liquido admixtus fluori amne vicio ſuo ver
tit. adeo ut diſſimilis ſibi i maria codatur. ita iter
gentium opiniones fama de hispane diſcordat. qui
in principiis eum norunt ! predicant. qui i fine ex
perti ſunt ! non iniuria execrantur ;

Capitulū. xix. de flumine borſtenes. de neu
ris. geloniis. agathirſis. atropophagis. dachis.
albanis. de canibus albanis. de eſſedonibus. ſcy
tauris. nomadibus. georgiis. aliisq̃ plurimis .
de ſmaragdo. de cryſtallo ;

Adud neuros naſcitur borſtenes flumē .

ī quo pisces egregiū saporis . et quibus ossa nulla
sunt . nec aliud q̃ cartilagine tenerrime ; **V**e-
rum neuri (vt accepimus) estatis temporibus ī lu-
pos transfigurātur . deīde spatio exacto (quod huic
forti attributū est) ī pristinā faciem reuertuntur .
populis istis deus eorum mars est . pro simulacris
enses colunt . homines victimas habent . ossibus a-
dolēt ignes focorū ; **G**elonii ad hos proximāt .
de hostiū cutibus et sibi idumēta faciunt . et equis
suis tegmiā . gelonīs agathirsi collimitātur . serulo
picti . fucatis in cerulū crinibus . nec hec sine diffe-
rentia . nam quāto quis anteit ! tanto propensiore
nota tingitur . vt sit indicium humilitatis nimis
pingui ; **P**ost antropophagi quibus execrandi
cibi sunt humana viscera . quem morem impie gē-
tis adiacentiū terrarū prodit tristissima solitudo .
quas ob nepharium ritum finitime nationes me-
tu profuge reliquerunt . et ea causa est ! vt vsq̃ ad
mare quod tabin vocant per longitudinē eius ore
que estiuo oriētī obiacet sine homiē terra sit . imē-
sa . deserta quoad perueniatur ad leras ; **C**ali-
bes et dache in parte asiaticae scythie crudelitate ab
immanissimis nichil discrepant ; **M**t albanī in
ora agentes qui posteros se iasonis credi volunt !
albo crine nascuntur . caniciem habent auspiciū

capillorum. ergo capitis color genti nomē dedit.
glauca oculis inest pupilla. ideo nocte plusq̃ die
cernunt; **A**pud hos populos nati canes feris
anteponuntur. frangunt tauros. leones premūt.
detinent quidquid obiectum est. quibus causis eti
am meruerunt annalibus tradi. Legimus peten
ti indiā alexandro a rege albanie duos missos. quo
rū alter sues sibi et vrsos ablatos vsq; eo spreuit.
vt offēsus degeneri preda! similis ignauo diu accu
baret. quem per ignorantia velut inertem alexan
der extingui imperauit. alter vero monitu eorum
qui donum prosecuti fuerant leonem missum nez
cauit. mox viso elephanto notabiliter exultās! be
luam primo astu fatigauit. deinde cum sūmo spec
tantiū horrore afflixit terre. hoc genus canis cre
scit ad formam amplissimam. terrificis latratibus
vltra rugitus insonantes; **N**ec sūt de canibus
albanis. Reliqua cōmunia vniuersis. dominos
equaliter omnes diligunt. sicut exemplis patet.
In epyro deniq; domini percussorē in cetu agni
tum latratu canis prodidit. **M**asolicio interfecto
canis ipsius aspernatus cibum inedia obiit. Lisi
machi regis canis flammis se iniecit accenso rogo
domini. pariter et igni absumptus est. Garaman
tum regē ducenti canes ab exilio reduxerunt. pre

liantes aduersus resistentes . Colophonii et castaba-
lenses canibus ductis in bella primas acies instru-
ebant . Appio / iunio / publico / sicinio consulibus
damnatum dominū canis (cum abigi non posset)
comitatus in carcerem / mox percussus ululatu
prosecutus est . cūq; ex miseratione populi romani
potestas ei cibi fieret; ad os defuncti escam tulit .
ultimo deiectum in tiberim cadauer adnatans su-
stetare conatus est . Canes soli nomina sua recog-
noscunt . itinerum meminerunt . Indi coitus tem-
pore in saltibus relegāt canes feminas . ut cum iis
tigrides coeant . quarum ex primis cōceptibus (ob
nimiam feritatem) inutiles partus inducant . itidē
secundos et tercios educant . Egyptii canes e nilo
nunq̃ nisi currentes lambitant . dum a crocodilis
insidias cauent ; **I**nter antropophagos in asia-
tica parte numerātur essedones . qui et ipsi nefan-
dis funestantur inter se cibis . Essedonū mos est ;
parentum funera prosequi cantibus . et proximo-
rum corrogatis cetibus corpora ipsa dentibus la-
niare . et pecudum mixta carnibus dapes facere .
capitum etiam ossa auro intincta in poculorū tra-
dere ministerium . Scythotauri pro hostiis cedūt
aduenas . Nomades pabula sequuntur . Georgii
in europa siti; agros exercent . asiate perinde ieuo

pa siti! neq; mirantur aliena, neq; sua diligunt. Sa-
tharthei usu auri argentiq; damnato! in eternum
se a publica auaricia vendicarunt. Scythaurum ite-
rius habitantium asperior ritus est. Specus incolunt.
pocula non ut essedones / sed de inimicorum capi-
tibus moliuntur. amant prelia. interemptorum cru-
orem e vulneribus ipsis bibunt. de numero cediū
honor crescit. quarū expertem esse apud eos pro-
bum est. haustu mutui sanguinis fedus sanciant.
non suo tantum more / sed medorum quoq; usur-
pata disciplina. Bello deniq; quod gestū est olym-
piade nona et quadragesima anno post ilium cap-
tum sexcentesimo quarto inter lunatem lyddum
et astiagē medie regem hoc pacto firmata sunt iu-
ra pacis. Colchorum urbem dyoscoriden amphi-
tus et testius aurige castoris et pollucis condide-
runt. a quibus emochorum gens exorta est. ultra
sauromatas ī alia sitos qui mythridati latebrā ex-
quibus originem medi dederunt! confines sunt
thalliī iis nationibus quas ab oriente contingunt
caspīi maris fauces. que fauces mirū in modū me-
tuntur. imbris crescunt estibus. heniochorum
montes! araxen. moscorum! salidem fundunt. sed
araxes breuibus interuallis ab eufratris ortu ca-
put tollit. ac deinde in caspium fertur mare. Aris-

maspi gēs circa clithelon posita vinocula gens est .
Vltra hos et ripheum iugū regio est assiduīs ab=
fessa niuibz . ptoerophoron dicunt . quippe casus
cōtinuantium pruinarum quiddam ibi exprimit
simile pinnarum . damnata pars mundi et a re=
rum natura ī nubē eterne caliginis merſa ipsiusq;
prorsus aquilonis conceptaculis rigentissima . so=
la terrarum non nouit vices temporū . nec de celo
aliud accipit q̃ hyemem sempiternam . In asiati=
ca sythia terre sunt locupletes . īhabitabiles tamē .
nam (cum auro et gemmis affluāt) grippes tenēt
vniuersa . alites ferocissimi . et vltra omnem rabiē
deseruientes . quorum immanitate obſistēte adue=
nis accessus difficilis ac rarus ē . quippe viſos diſ=
cerpunt velut geniti ad plectendam auaricie teme=
ritatem . arimalpi iis dimicant / vt intercipient la=
pides . quorum non aspernabimur persequi quali=
tatē ; **S**maragdīs hic locus patria est . quibus
terciam inter lapides dignitatem theophrastus de=
dit . licet sint et egyptii et calcedonii et medici et la=
tonici ! precipuus est honos scythicis . nichil his io=
cūdius nichil vtilius vident oculi . imprimis virēt
vltra aquaticum gramen . vltra amnitas herbas .
deinde obtutus fatigatos coloris reficiūt lenitate .
nam viſus quos alterius gēne fulgor retuderit !

smaragdi recreāt. et acuunt. nec aliam ob causam
placuit! vt non sculperentur. ne offensum decus
imaginum lacunis corrumperetur. q̃q̃ qui verus
est! difficulter vulneretur. probantur hoc pacto.
si aspectus transmutant! si (cum globosi sunt) pro-
xima sibi inficiant aere re percusso. aut (cum con-
caui sunt) inspectantiū facies emulentur. qui neq̃
vmbra neq̃ lucernis neq̃ sole mutantur! optimos
tamen sortiūtur situs / quibus planicies relupina
est et extenta. inueniuntur etheliis flantibus. tūc
enim detecto solo facillime internitent. nā ethelie
plurimū arenas mouent. alii nimis nobiles in cō-
missuris saxorum / vel in metallis erariis appa-
rent. quos calchos smaragdof nuncupant. viciosi
eorum intrinsecus quasdā sordes habent. vel plū-
bo / vel lapidamentis / vel etiam sali similes lauan-
tur austero mero. sed viridi proficiunt oleo. q̃uis
natura imbuantur. Et scyancus e sythia est opti-
mus. si cerulo coruscabit. cuius gnari in marē et
feminam diuidunt. feminis nitor purus est. mas-
res punctulis ad gratiam interlucentibus auratis
lis puluiculus variat; **I**stic et crySTALLUS quē
licet maior pars europe et particula asie subminis-
trent preciosissimum tamē sythia edit. multus ad
pocula destinatur. quanlibet nichil aliud q̃ frigis

dum pati possit. sexangulus iuenitur. qui eligunt
purissimum captant. ne quid rufum / neque nubilum /
vel spumis obsitum arceat perspicuitatem. tunc ne
duricia iusto propensior obnoxium fragilitati ma
gis faciat. putant glaciem coire. et in cristallum cor
porari. sed frustra. nam (si ita foret) nec alabanda
asie / nec cyprus insula hanc materiam procrearet /
quibus admodum calor iugis est. liuia augusti ad
magnitudinem centum quinquaginta librarum inter
capitolina denaria cristallum dedicauit ;

**Capitulū. xx. de hyperboreis. armipheis.
tigribus. pantheris et pardis ;**

Habule erant hyperborei et rumor irri
tus / si que illinc ad nos usque fluxerunt
temere forent credita. sed (cum probis
simi autores et satis idonei sententias pares faci
unt) nullus falsum reformidet. de hyperboreis re
loquemur. incolunt penepseforon quem ultra aquilo
nem accepimus iacere. gens beatissima. eam asie
quidam magis quam europe dederunt. alii statuunt
mediam inter utrumque solem antipodum occiden
tem et nostrum renascentem. quod aspernatur ra
tio / tam vasto mari duos orbes interfluente. Sunt

igitur in europa . apud quos mundi cardines esse
credunt et extremos siderum ambitus . et semestrē
lucem aduersum vna tantum die solem . quā exi
stant qui putāt non quotidie ibi solem (vt nobis)
sed vernali equinoctio exoriri . autūnali occidere .
ita sex mensibus infinitū diem / sex aliis continuā
esse noctem . de celo magna clementia aure spirāt
salubriter . nichil noxiū flatul habent . domus sunt
nemora vel luci . in diē victū arboreſ sūministrāt .
discordiā nesciunt . egritudine non inquietantur .
ad innocentia omnibus equale votum . mortem ac
cerſunt . et voluntario interitu castigant obeundi
tarditatem . quos sacietas vite tenet ! epulati deli
butiq; de rupe nota precipitem casū ī maria desti
nant . hoc sepulture genus optimū arbitrantur .
aiunt etiā solitos per virgines probatissimas pri
mitiua frugum apollini delio missitare . verum
he (quoniam perfidia hospitum non illibate reue
nissent) deuotionis quam peregre proſequēbātur
pontificium mox intra fines suos receperunt ;

Altera in asia gens est ad initiū orientis estua
vbi deficiunt ripheorum montium iuga . hiperbo
reis similes dicunt armipheos . ipsi gaudent fron
dibus arbuſtorū . baccas edunt . iuxta viros ac fe
minas tedet crinium . vterq; sexus comas tondet .

amant quietem. non amant ledere. sacri habentur.
attrectariq; eos etiā a ferocissimis nephas ducitur.
quicumq; pericula a suis metuit (si ad armipheos
transfugerit) tutus est / velut asylo tegatur ;

Ultra hos cimmerii. et gēs amazonū porrecta
ad caspium mare. quod delapsum per asiatice ter-
re plagam sythicum irrumpit oceanum. magnis
deīde spatiis intercedentibus hostia oxii fluminis
hircani habent. gens siluis aspera. copiosa imma-
nibus feris. feta tigribus. quod bestiarum genus.
insignes maculis note et pernicitas memorabile
reddiderunt. fuluo nitent. hoc fuluum nigranti-
bus segmentis interundant. varietatem apprime
decet. pedum motum nescio an velocitas an perni-
cacia magis adiuuēt. nichil tā lōgum est quod nō
breui penetrent. nichil adeo ātecedit. vt non ilico
assequatur. ac maxime potentia earum probatur.
cum maternis curis concitantur. cum catulorum
insistunt raptoribus. succedant sibi equites licet.
et astu quantolibet amoliri predam velint (ni in
presidio maria fuerint) frustra est ausum omne.
notantur frequentissime (si quando latrones suos
asportatis catulis renauigantes vident) in litore
irrita rabie cernuari. velut propriam tarditatem
voluntaria castigātes ruina. q̃q̃ de fetu vniuerso

vix vnus queat subtrahi ; **P**anthere quoq; numeroſe ſunt in hircania . minutis orbiculis ſuperiecte ! ita vt oculatis ex fuluo circulis vel cerula vel alba diſtinguatur tergi ſupellex . tradunt odore earum et contemplatione armenta mire affici . atq; (vbi eas perſentiſcant) properato conuenire . nec terreri niſi ſola oris toruitate . quam ob cauſa panthere abſconditis capitibus que corporis reliqua ſunt ſpectanda prebent . vt greges ſtupidos in obtutum populētur ſecura vaſtatione . ſed hircani (vt hominibus intentatum nichil eſt) frequentius eas veneno q̃ ferro necāt . aconito carnes illiniūt . atq; ita per compita ſpargunt ſemitarum . que vbi eſe ſunt ! fauces earum angina obſidētur . ideo grami nomen pardalianchen dederunt . ſed panthere aduerſus hoc virus excrementa humana deuorant . et ſuoſte ingenio peſti reſiſtunt . lenta illis viuacitas . adeo vt electis interaneis mortem diu differunt ; **I**n his ſilueſtribus et pardi ſunt . ſecundum a pantheris genus . noti ſatis . nec latius exequendi . quorum adultericis coitibus degenerantur partus leonarum . et leones quidam precreantur / ſed ignobiles ;

Capitulū . xxi . ūde mediterranea maria oriātur ;

Quoniam in ponticis rebus sumus ; non
erit omittendum / vnde mediterranea ma-
ria caput attollant. existimant enī quidā
linus istos a gaditano freto nasci . nec aliam esse
originem q̃ eliquiam irrumpentis oceanī . cuius
spiritu peruagante apud aliquot mediterranea li-
tora (sicut in italie parte) fieri solet accessus vel re-
cessus . qui contra sentiunt ; omnem illum fluore
aiunt a ponticis faucibus inundare . idq̃ fulciunt
argumento non inani / q̃ estus e ponto profluus /
nunq̃ reciprocetur ;

Capitulum .xxii. de scithicis insulis . de oce-
ano septentrionali . de hippopodibus . de
ceruis . de tragelafis ;

Insula apollonitarum octoginta milibus
passuū abest a bosphoro tracio circa his-
trum sita . ex qua . m . luculus apollinem
capitolinum nobis extulit . ante boriscene achilis
insula est . cum ede sacra . quam edem nulla ingre-
ditur ales . et que forte aduolauerit ; raptim fugā
properat ; **O**ceanum septentrionalē ex ea par-
te qua a propanisso amne scythia abluitur ; heca-
chaeus amalcium appellat . quod gentis illius lin-

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

qua significat / congelatum mare. philemon acim-
bris ad promontorium rubeas / morimarusam di-
cit vocari. hoc est / mortuum mare. ultra rubeas
quidquid est / cronium nominant. Mare autem
caspium ex altero ponti latere ultra massagetas et
appalaeos scytas esse in asiatica plaga haustu sicut
alexandro magno probatum est. mox pompeio mag-
no / qui bello myrhidatico (sicut commilito eius
varro tradit) ipsis haustibus periclitari fidem vo-
luit. id euenire produnt numero fluminum. quo-
rum tanta copia ibi confluit / vt naturam maris ver-
tant. Non omiserim quod per idem tempus eidem
magno licuit ex india diebus octo a bactris usque da-
lierum flumen quod influit oxum amnem perue-
nire. deinde in mare caspium. inde per caspium ad
cyri amnis penetrare fluentum / qui armenie et hi-
berie fines interluit. itaque a cyro diebus non am-
plius quinque itinere terreno subnectis nauibus ad
alucum salidis pertendit. per cuius excursus in po-
tum usque indos aduehi liquido probatum est. autor
est xenophon lamsacenus / a litore scytharum in
insulam abalciam triduo nauigari. eius magnitu-
dinem immensam. et pene similem continenti ;
Nec longe oocenas separari. quas qui habitent /
vivant ouis autum marinarum et auenis vulgo

mm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

nascentibus. perinde alias propter cōstitutās eque
insulas / quarum hyppapodes indigene / humana
vsq; ad vestigium forma . ī equinos pedes desinūt
esse. et phanesiorū / quorum aures adeo ineffusam
magnitudinem dilatantur ! vt reliqua viscerum il
lis contegant . nec amiculum aliud sit q̃ ut mem
bris membra vestiant ; **A**nteq̃ digediamur ab
scychia religio est non preterire ! quenam peculia
res sunt fere scychie . cerui plurimi in hac terra .
Igitur de cervis prosequemur . mares ! generis
huiusce . cum statutum tempus venerem incitaue
rit ! seuiunt rabie libidinis . femine licet prius con
serantur ! non concipiunt ante arcturi sidus . nec
qualibet partus suos educant . teneros studiose oc
culunt . et absconditos inter profunda fruticum
vel herbarum pedum verbere castigant ad laten
dum . cum maturierit ad fugam robur ! exercitati
one docent cursus . assuescunt salire per abrupta .
acceptis canum latratibus secundum ventum viai
dirigunt . vt odor cum ipsis recedat . mirantur sibi
lum fistularū . rectis auribus acutissime audiunt .
summissis nichil . stupent omnia . propterea faci
lius obuios se prebent sagittantibus . si maria tra
nent ! non aspectu petunt litora / sed olfactu . infir
mos ponunt in vltimo . et lassorū capita clunibus

per vices sustinent. e cornibus quod dexterum fu-
erit! efficacius est ad medelam / si fugare angues
gestias. vtrum velis vres! que vstrina preterea ni-
dore vicium aperit ac detegit / si cui inest morbus
comicialis. pro etate ramulos augent. id incremen-
tum in sexennes perseuerat. deinceps numerosio-
ra non possunt fieri cornua! possunt grossiora. que
quidem castratis nunquam crescunt. nec tamen deci-
dunt. dentes monstrant senectutem. cum aut pau-
ci inueniuntur aut nulli. serpentem hauriunt et
spiritu varium extrahunt de latebris cauernarum.
Diptannum ipsi prodiderunt. dum eo pasti excu-
tiunt accepta tela. Herbam quoque quam cinaren
vocant contra noxia edunt gramina. Aduersum
venena mirificum est hinnuli coagulum / occisi
in matris sue utero. Datuit nunquam eos febrescere.
quam ob causam confecta ex medulis eorum ingui-
na cedunt calores hominum languentium. legi-
mus plurimos matutinis diebus ceruinam carnem
degustare solitos / sine febribus longeuos fuisse.
quod demum proderit / si vno vulnere fuerint inte-
repti. Ad discoscendam viuacitatem alexander
magnus torques plurimis ceruis inuexuit. qui
post annum centesimum capti necdum senii indicium
preferabant; **E**adem pene specie sunt quos tra-

gelafos dicunt . sed non alibi q̃ circa phasiden ap-
parent. tantumq; illi villosos habēt armos et men-
ta promissis hirta barbis ;

Capitulum .xxiii. de germania . de auibus
de nocte lucentibus . de bisontibus . de vris .
de alce . de mirabili germanie animali . de
succino . de gallacia gemma ;

Mons eno ipse ingens / nec ripheis mi-
nor collibus / initium germanie facit . in
gracones tenent . a quibus primis . post
scyhas nomen germanicum consurgit . diues ho-
rum terra . frequens populis numerosis et imma-
nibus . extenditur inter herquiniū saltum et
rupes sarmatarum . vbi incipit danubio . vbi desi-
nit etrhenus perfunditur . de internis eius parti-
bus albagut halus / viscla / amnes latissimi preci-
pitantur in oceanum ; **S**altus herquiniū aues
gignit quarum penne per obscurum emicant et in-
terlucent / q̃uis obtenta nox denset tenebras . vn-
de homines loci illius plerunq; nocturnos excu-
sus sic destinant / vt illis vtantur ad presidium iti-
neris dirigendi . proiectisq; per opaca callium rati-
onē vie moderentur inditio plumarū refulgētū ;

In hoc tractu sane et in omni septentrionis
plaga bisontes frequentissimi. qui boues feris. fr.
miles / setosi colla / iube horridi / ultra tauros per
nicitate / capti assuescere manu nesciunt ; **S**unt
et vri quos imperitum vulgus vocat bubalos. cū
bubali pene ad ceruinam faciem in africa procre-
entur. istis porro quos vros dicimus taurina cor-
nua in tantum modum profūduntur ! vt dempta
(ob insignem capacitatem) inter regias men-
sas potuum gerula fiant ; **E**st et alces mulis com-
paranda. adeo propenso labro superiore ! vt nisi
recedens in posteriora vestigia pasci non queat ;

Gangania insula e regione germanie mittit ani-
mal quale alces. et cui suffragines vt elephantis
flecti nequeunt. propterea non cubant. cum dor-
miendum est tamen ! somnolentū arbor sustinet.
que prope casura secatur. ut fera (dū assuetis ful-
cimentis innititur) faciat ruinam. ita capitur. ali-
oquin difficile est eam mancipari. nam in illo ri-
gore poplitum incomprehensibili fuga pollet. Ger-
manicis insulis candania maxima est. sed nichil
in ea magnum / preter ipsam. Nam cellaria dat
cristallum. dat succinum. quod lignum germani
gentiliter vocant clesim. qualitas materie istius lū-
matim antea / germanico autem celare omnes ger

manie oras scrutate comperta arbor est . piner ge-
neris . cuius mediale autumnī tempore succino
lacrimatur . succum esse arboris de noninis capes-
sas qualitate . pinum vero vnde sit genitum (si vs-
seris) odor indicabit . Precium opere est scire lō-
gius . ne indanee silue credantur lapidem fleuisse .
hanc speciem in illiricum barbari intulerunt . que
cum per pannosica commercia vsu ad transpada-
nos homines foret deuoluta (q̃ ibi primum nostri
viderant) ibi etiam natam putauerunt . munere
neronis principis apparatus omnis succino inor-
natus est . nec indifficulter . cum per idem tempus
tredecim milia librarū rex germanie dono ei mi-
lerit . rude primum nascitur . et corticosum . deinde
incoctum adipe lactentis suis expolitur ad quem
videmus nitorem . pro facie habet nomen amellū
dicitur et falernum . vtrunq; de similitudine aut
vini aut vtiq; mellis . in aperto est quod rapiat fo-
lia . quod trahat paleas . quod vero medeatur mul-
tis vitalium incōmodis ! medentium docuit disci-
plina . idia habet succinum . sed germania optimū
plurimumq; . quoniam ad isulam celsariam vene-
ramus a succino ceptum ; **I**n germanie conti-
nentibus gallacia reperitur . quam gemmam ara-
bicis anteponūt . vincit enim gracia . arabes quidē

dicunt non alibi eam deprehendi q̃ in indis auiū.
quas melancoyphas vocant, quod nullus recepit.
cum apud germanie populos q̃uis rara / in saxis
tamen appareat, honore precio ad smaragdos vi-
ret, pallidum nichil iocundius aurum decet. Ce-
ranniorū porro genera diuerſa ſunt, germanicū
candidum eſt, ſplendet tamen cerulo, et ſi ſubdi-
no habeas / fulgorem rapit ſiderum ;

Capitulum .xxiiii. de gallia.
in qua de oleo medico ;

Gallie inter rhenum et pyreneum, item
inter oceanum et montem cebennem ac
uice porriguntur, felices glebis prepin-
guibus, accommode preuentibus fluctuariis, ple-
reque conſite vitibus, et arbuſtis, omni ad uſum ani-
mantium fetu beatiffime, rigue equis fluminum
et fontium, ſed fontaneis interdum ſacris et vapo-
rantibus, infamantur ritu incolarū, qui (vt aiūt)
deſteſtabili ſacrorum ritu (veri enim periculū non
ad me recipio) iniuria religionis humanis litant
hoſtiis, ex iſto ſinu quoquo orbis velis exeas, in
hiſpaniam et in italiam terra marique, in africanā
mari tantum, ſi thracia ſit petenda / excipit ager

rethicus optimus et ferax, inde noricus frigidus
et parcius fructuosus, qua subducitur a iugis al-
pium / admodum letus, tum pannonia solo plano
vberiq; drano sanoq; iclitis annibus circumflua,
viro fortis, et solo leta, mox mesie, quas maiores
nostri iure cereris horreum nominabant ; **In**
quarum parte que pontica est apparet herba qua
inficitur oleum / quod vocant medicum, hoc ad
incendium excitatum (si obruere aqua gestias) ar-
det magis, nec alio sopitur q̃ iactu pulueris ;

Capitulum, xxv, de britannia ;

Hic erat orbis ora gallici litoris, nisi
britannia insula non qualibet amplitu-
dine nomen pene orbis alterius mere-
retur, octingenta enim et amplius milia passuum
longa detinet, ita vt eam in calidonicum vsq; an-
gulum metiamur, in quo recessu vlyxem calido-
nie appulsum manifestat grecis litteris scriptura
veterum, multis insulis nec ignobilibus circun-
datur, quarum hibernia ei proximat magnitudi-
ne, inhumana ritu incolarum aspero, alias ita pa-
bulosa / vt pecuaria (nisi interdum a pastibus arce-
atur) ad periculū agat sacietas, illic nullus āguis,

avis rara, gens inhospita et bellicosa, sanguine in-
teremptorum haulto prius victores vultus suos
oblinunt. fas ac nefas eodem loco ducunt. puer-
pera (si quando marem edidit) primos cibos gla-
dio imponit. mariti inq; os paruuli summo mucro-
ne auspiciū alimentorum leuiter infertit / et gē-
tilibus votis optat, non aliter q̃ in libello et inter
arma mortem oppetat. qui studēt cultui / dētibus
marināciū beluarū insigniūt ensiū capulos, cādīdāt
enī ad eburnā claritatē, nā precipua viris gloria ē
ī armorū nitela. Interea apes nō habēt, aduectū
inde seu puluerē seu lapillos / si quid sparseris iter
aluearia / examina fauos deferēt. Mare quod iter
hiberniā hāc et britāniā iterluīt vndosū īquietūq;
toto in āno, nō nisi pauculis diebus ē nauigabile,
cētū viginti milia passuū latitudinis diffūdi / qui si
dē ad verū ratiocinati sūt / estimarūt ; **S**iluerā
quoq; īsulā ab ora quā gēs britānica detinet turbi-
dū fretū distīguīt, cuius hoiēs etiā non custodiūt
morē vetustū, numū refutāt, dāt res et accipiūt,
mutatioībus necessaria potius q̃ preciis parāt, de
os percolūt, sciētīā futurorū pariter viri ac femiē
ostētāt, sattanus īsula aspiratur freto gallico a bri-
tānie cōtinēti estuario tenui separata, felix frumē-
tariis cāpis, et gleba vberi, nec tātū soli sibi / verū

et aliis salubris locis, nam(cum ipsa nullo serpatur
angue) asportata inde terra / quoquo gentium iuncta
sit / angues necat ;

Capitulū .xxvi. de insula tile ;

Tile et alie circa britaniā insule e quibus
tile vltima. in qua estiuo solsticio sole de
cācri sidere faciēte transitū ! nox pene nul
la. brumali solsticio perīde dies nullus. vt ortus iū
ctus occasui. a calidonie promōtorio tilē petētibus
bidui nauigatio ē. idē excipiūt ebudes insule quicq;
numero. quarū icole nesciūt fruges. piscibus tantū
et lacte viuūt. rex vnus ē vniuersis. nā quotquot
sūt ōnes āgusta iterluuie diuidūtur. rex nichil ha
bet suū. ōnia vniuersorū. ad equitatē certis legibus
strigitur. ac(ne auaricia deuertat a vero) discit pau
pertate iusticiā. vt pote cui nichil sit rei familiaris.
verū alitur ex publico. nulla illi femiā datur pro
pria. sed per viciudiēs ī quācūq; cōmotus sit ! vsu
rariā sumit. unde ei nec votū nec spes cōceditur li
berorū. Secūdā cōtinēti stationē eūtibul orchades
prebēt. sed orchades ab ebudibus porro sūt septē
dierū totidēq; noctiū cursu. numero tres vacāt ho
miē. nō habēt siluas. tantū iūcens herbis ihorrescūt.
cetera earū nude arene et rupes tenēt. ab orchadi
bus tilē vsq; quicq; dierū atq; noctiū nauigatio est.

sed tile larga et diuturna . Pomona copiosa est . qui
illic habitant principio veris inter pecudes pabulis
vivunt . dein lacte in hyemem conpergunt arborum fruc-
tus . utuntur feminis vulgo . certum matrimonium nul-
li . ultra tile accepimus pigrum et concretum mare ;

Circuitus britanie quadragies octies septuagi-
ta quinque milia passuum sunt . in quo spatium magna
et multa flumina sunt . fontes calidi / opiparo excul-
pti apparatu ad usus mortalium . quibus fontibus
presul est minerue numen ; **I**n cuius ede perpe-
tui ignes . nunquam canescunt in favillas . sed ubi cinis ta-
buit ! vertit in globos saxeos . preterea ut taceam me-
tallorum largam variamque copiam quibus britanie solum
vndique generum pollet venis locupletibus ; **C**as-
gates hic plurimus optimusque est lapis . si decorum re-
quiras ! nigro gemmeus . si naturam ! aqua ardet . oleo
relinguitur . si potestatem ! attritu calefactus ap-
plicata detinet atque succinum . Regionem partim te-
nent barbari . quibus per artifices plagarum figuras
iam inde a puerilis varie animalium effigies in-
corporantur . inscriptisque visceribus homines in-
cremento pigmentis note crescunt . nec quicquam ma-
gne patientie loco nationes fere ducunt ! quod ut
permemores cicatrices plurimum succi artus
bibant ;

Capitulū. de hispania. In qua de seraunio
rubente. de gaditano freto et mediterraneo
mari. de oceano;

Reuerſus ad continentem res hispanienſes
vocant. terrarum plaga comparanda op-
timis. nulli poſt habenda. frugum copia
et ſoli vberē. ſiue vinearum prouentus reſpicere /
ſiue arborarios velis. omni materia affluit / quecū
q̃ aut precio ābicioſa eſt / aut vſu neceſſaria. argen-
tū vel aurū (ſi requiras) habet. ferrariis nūq̃ de-
ficit. nec cedit vitibus. vicit oleis. Diuidua ē pro-
uinciis tribus. ſecundo punico bello noſtra facta.
nichil ī ea ocioſū / nichil ſterile. quidquid cuiuſcūq̃
modi negat meſſem / viget pabulo. etiam que ari-
da ſunt ab ſterilitate rudentum materias nauticis
ſubminiſtrant. non cogunt ibi ſales / ſed effodiūt.
depurgant imminiū vt cellas pulueris. fucāt vel-
lera / vt ad ruborem merum depotēt cocti venenū.
In luſitania hispania promuntorium eſt. quod ar-
tabrum alii / alii oliſiponenſe dicūt. hoc celum / ter-
ras / maria diſtinguit terris. hispanie latus finit. ce-
lū et maria hoc modo diuidit. q̃ a circuitu eius in-
cipiunt oceanus gallicus et fōs ſeptētrionalis oce-
ano atlantico et occaſu terminatus. Ibi oppidum

olifipone vlixē conditum. ibi tagū flumen ob are-
nas auríferas ceteris pretulerūt. In proximis oli-
fiponis eque lasciuiunt mira fecunditate. nam as-
pirante fauonio vento concipiunt. et sicientes vi-
ros aurarū spiritu maritantur. hiberus amnis to-
ti hispaniē nomen dedit / betis prouinciē utiq; no-
bilis. Cartaginē apud hiberos (que mox coloniā
facta est) poenī condiderūt. tarraconē scipiones.
ideo caput est prouinciē tarraconēsis. **L**usitanū
litus floret gemma ceraunio plurimum. quod eti-
am indicis preferunt. huius ceraunii color est epi-
ropo. qualitas igni probatur. quē (si sine detrimē-
to sui perferat) aduersum vim fulgurum creditur
opitulari. Cassiterides insule spectāt aduersum cel-
tiberiē latus. plumbi fertiles. et tres fortunatę.
equibus solum vocabulum signandum fuit. Ebu-
sus e balearibus que ascanio abest septingenta sta-
dia serpentem nō habet. ut pote cuius terra serpē-
tes fuget. Colubraria que sucronem versus feta ē
anguibus. Bocchoris regnum baleares fuerūt vs-
q; ad euerfionem frigū. cuniculis animalibus quō-
dam copiose. In capite betice vbi extremus est no-
ti orbis terminus / insula a continētī septingentis
pedibus separatur. quā tyrii a rubro profecti ma-
re erythreū / poenī lingua sua gadix / id est sepe no-

bilem nominauerunt. in hac regione geryonē e-
uum agitauiſſe plurimīs monumētis probatur.
tametiſi quidam putēt herculem boues ex alia in-
ſula abduxiffe que luſitaniam contuetur. **G**ad-
itanum fretum a gadibus dictū athlanticus e-
ſtus in noſtrū mare diſcidio orbis immittit. Nā
oceanus (quē greci ſic nominant) de celeritate ab
occaſu ſolis irrumpens / leuo latere europam ra-
dit / africam dextero. ſciſſiſq; calpe et abinna mō-
tibus (quos dicunt colūnas herculis) inter mau-
ros funditur et hiſpaniā. ac freto iſti (cuius quī-
decim milia paſſuum efficit longitudo / latitudo
vix ſeptem) quodam oſtio aperit limen interim e
quoris mixtis mediterraneis finibus / quos ad-
ulq; oriētē propellit. horum qui hiſpanias per-
fūdīt hibericus fretus. et balearicus qui narbo-
nenſem prouinciā. gallicus mox liguſticus. ab
eo ad ſiciliā tuſcus / quem greci ionium vel tyr-
rhenum / itali inferum vocant. a ſicilia cretamte-
nus ſiculus. inde creticus qui in pamphiliā et
egyptium pertendit. Que aquarum moles torto
in ſeptentrionem prius latere āfractibus magnis
iuxta grecias et illyricum per helleſpontum ī an-
guſtias ſtringitur propontidis. que propōtis eu-
ropam aſiamq; diſcriminās ad meotidē peruenit;

Causas nominum nō vniformis dedit ratio.
Asiaticum et phenicū a prouētiis dictum. ab in-
sulis / carpathum / egeum / icarium / balearicum /
cipricum. a gentibus / ausonium / dalmaticū / li-
gusticum / tuscum. ab oppidis / adriaticum / argo-
licum / corinthium / tyrium. a casibus hominū /
mirtoū vel hellepontum. a memoria regis / io-
nium. a bouis transitu vel angustis etiam meatibus boum / paruus bofforos. a moribus accola-
rum / euxinus / axinus antea appellatus / ab ordi-
ne fluente propōtis. egyptiū pelagus asie datur.
gallicum europe. africanum libie. his vt queq; pro-
xima sunt venerunt in partes partium. hec ī gre-
miis terrarum. oras autē extimas oceanus āplec-
titur. qui a litoribus suis / arabicus / persicus / ī-
dicus / eous / sericus / hircanius / caspius / scythi-
cus / germanicus / gallicus / athlanticus / libicus /
egyptius dicitur. Cuius accessus incrementa cir-
ca litora indie vehementissime prouunt. maxi-
mosq; ibi exitus faciūt. siue q̃ suspēsus altius su-
stollatur ui caloris. seu q̃ in ea parte orbis et fō-
tium et fluminum copia sit effusior; **D**ubita-
tur etiam nunc quibus ex causis intumescat oce-
anus. vel quatenus / cum superfluus sibi fuerit /
rursus in se residat. nec in obscuro est plura pro

ingeniis differentium potius q̃ pro veritatis fide
expressa. Sed omisso ancipiti concurrentiū que-
stionū has opiniones probatissimas inuenimus.
phīsici aiunt mundum animal esse. eūq; ex variis
elementorum corporibus conglobatum. moueri
spiritu. regi mente. que vtraq; diffusa per mēbra
omnia eterne molis vigorem exerçant. sicut er-
go in corporibus nostris commercia sūt spirita-
lia! ita in profundis oceani nares quasdam mū-
di aiunt cōstitutās / per quas emissi hanelitus vel
reducti / modo inflent maria / modo reuocent. At
ii qui siderum sequuntur disciplinam! contendūt
meatus istos cōmoueri lune cursibus. adeo vt sic
vicissitudines inter maciē aquarum et plenitudi-
nem respiciant. neq; eodem semper tempore. sed
(prout illa aut minuat̃ur aut crescat) variari se al-
ternantes recursus;

Capitulum xxv iiii. de libia. de ortis hesperi-
dum et dracone peruigili. de athlante mōte.
de herba euforbia.

De hispania est excursus in libiam. nam
vellone progressos quod betice oppidū
est vltra interiaces fretum trium et tri-

ginta milia passuum t̄gi excipit mauritanie. nūc
colonia. et cuius anteus primus autor est. porro
q̄ in illo ambitu egyptium finitur pelagus. et li-
bicum incipit. Placuit vt africanam libiam dicere-
mus. quidam tamen libiam a lybie epasi filia! a-
fricanam autē ab afro libis herculis filio potius di-
ctam receperunt. Iux quoq; colonia in eodē tractu
constituta est. ibi antei regia qui implicandis ex-
plicandisq; nexibus humi melius sciēs! velut ge-
nitus matre terra ibidē hercule victus est; **N**a
de ortis hesperidū et peruigili dracone(ne fame
licentia vulneretur) fides et ratio hec est. flexuo-
so meatu estuario ī mare fertur / adeo sinuosis la-
teribus tortuosum! vt visentibus procul lapsus
āgueos fracta vertigine mētiatur. itaq; quod or-
tos appellauere circundat. vnde pomorum custo-
des interpretantes! struxerunt iter ad mendatiū
fabulandi. sed hec insula insinuata finibus alvei
recurrentis! et in quibusdam equoris spiris sita!
preter arbores oleastri similes et aram sacrā her-
culi aliud nichil prefet / quo propaget vetustatis
memoriam. verum vltra fructices aureos et me-
talla frondentia! illud magis mirum / q̄ solū (in-
feriore licet libra depressū) nunq̄ accessu freti su-
perlabitur. sed obstaculo naturalis repaguli ī ip-

lis marginibus heret vnda. et intimis orarū su-
perciliis sponte fluctus ingruui resistunt. ita spec-
tando nimirum ingenio loci planicies manet lic-
ca. quāvis prona superueniāt sala. oppidum eminet
sale flumini. ab hoc per auctolorum gentem iter
est in athlanticas solitudines; **A**thlas mons e
media arenarum confurgit vastitate. et eductus ī
viciniam lunaris circuli vltra nubila caput cōdit.
qua ad oceanum extenditur. cui a se nomē dedit.
manat fontibus. nemoribus inhorrescit. rupibus
asperatur. squalet ieiuno humo. nuda nec herba.
qua africe cōtrouersus est. felix nascentibus spō-
te frugibus. arboribus proceris oppacissimus.
quarū odor grauis. come cupressi similes uestiū-
tur lanugine sericis velleribus; **I**n eo latere et
herba euforbia copiosa. cuius succus ad oculariā
proficit claritatem. nec mediocriter percellit vim
venenorum. Vertex semper niualis. saltus eius
quadrupedes ac serpētes fere et cum his elephāti
occupauerunt. silet per diem vniuersus. nec sine
horrore secretus est. lucet nocturnis ignibus. cho-
ris egipanū vndiq; personatur. audiuntur et can-
tus tiliarum et tinnitus cymbalorum per oram
maritimam. a lixo abest quinque et ducentis mili-
bus passuum sexaginta nouem. a gaditano freto!

centum duodecim milibus, habitatus ante / ut i-
dicat loci facies. quōdam cultu exercitata. ī qua
vſq; adhuc vitis et palme extat vestigiū. apex per-
seo et herculi primis / ceteris īaccessus. ita fidem
orarum inscriptio palam facit / qua spectat occasū
inter ipsum et flumen anatum / per quadringenta
octīgenta sex milia passuū. infames bestie siluas
obsident. amnes circa eum non tacēdi. qui licet se
parentur interuallis amplioribus! transierunt ta-
men in quoddam athlantici nominis ministeriū.
at sana marino haustu. crocodillis et hippopoda-
mis refertum. vltra adhuc amnis qui atro colore
exit per intimas et exustas solitudines. que torrē
te perpetuo et sole nimio plusq; ignito nunq; ab
estu vindicantur. Nec de athlante quē mauri ad-
dierim nomināt. et punici libri et nostri annales
prodiderunt. iuba etiā ptolomei filius qui vtri-
usq; mauritanie regno potitus est. suetonius quo-
q; paulinus summā huic cognitioni īposuit ma-
num. qui vltra athlantem primus et pene solus
romana signa circumtulit;

Capitulum xxix. de mauritania. de ele-
phantis et eorū cum draconibus pugna;

A Prouinciis mauritanis tingitana qua
solstitiali plage obuia est / quaq; porri-
gitur ad internum mare exurgit mon-
tibus septem. qui (a similitudine fratres appella-
ti) freto iminent, hi montes elephantis frequen-
tissimi sunt. Monet a principio hoc animantium
genus dicere. Igitur elephanti iuxta sensum hu-
manum intellectus habent. memoria pollent. si-
derum seruant disciplinā. luna nitescente grega-
tim amnes petunt. mox experli liquore solis / ex-
ortus motibus quibus possunt salutant. deinde ī
saltus reuertuntur. Duo eorum genera sunt. no-
biliores indicat magnitudo. minores nothos di-
cunt. candore dētium intelligitur iuuenta. quo-
rum alter semper ī ministerio est. alteri paratur.
ne hebetatus assiduo repercussu minus vigeat / si
fuerit dimicandum. Cum venatu premuntur /
pariter affligunt vtrosq; dentes. vt ebore dānato
non requirantur. hanc enim sibi causam īesse pe-
riculi sentiunt. Oberrāt agminatum. Natu ma-
ximus duxit agmen. etate proximus cogit sequē-
tes. flumen transitori minimos ante mittunt. ne
maiorum ingressu alueum atterant. et profūdos
gurgites depressis vadis faciant. Venerem ante
annos decem femine / ante quinq; mares nesciūt.

biennio coeunt. quinis nec amplius in anno die-
bus. non prius ad gregarium numerū reuersuri
q̃ viuis aquis abluantur. propter feminas nūq̃
dimicant. nulla enim nouerunt adulteria. Inest
illis clementie bonum. quippe (si per deserta va-
gabundum hominem forte viderint) ductus usq̃
ad notas vias prebent. vel (si cōfertis pectoribus
occurritent) itinera sibi blāda et placida manu fa-
ciunt / ne quod obuium animal interimāt. ac (cō-
flictu fortuito si quando pugnatur) nō mediocrē
habent curam sociorum. nam fessos vulneratosq̃
in mediū receptant. Cum captiuitate venerūt ī
manus hominum! māsuēscunt hausto ordeī suc-
co. Maria transmeaturi naues nō prius subeūt!
q̃ de reditu illis sacramentū leuatur. Indicos ele-
phantos mauritani timēt. et (quali paruitatis sue
conscii) aspernantur ab iis videri. Non annis de-
cem (ut vulgus) sed biennio (vt aristoteles defi-
nit) vtero grauescūt. nec āplius q̃ semel gignūt.
nec plures q̃ singulos. viuunt annos tricentos. ī
paciētissimī frigoris. truncos edūt. lapides hau-
riunt. gratissimas in cibatu habēt palmas. Odo-
rem muris vel maxime fugiunt. pabula etiā que
a musculis contacta sint! recusant. Si quis casu
cameleontem deuorauerit! vermen elephātis ve-

neficum oleastro sumpto pesti medetur. durissimum dorso tergum est. venter mollius. setarum hirsutie nulle; **I**nter hos et dracones iugis discordia. denique insidie hoc astu preparantur. serpentes propter semitas delitescunt / per quas elephanti callibus assuetis euagantur. atque ita pretermiſſis prioribus postremos adoriuntur. ne qui antecesserunt / queant opitulari. ac primum pedes nodis illigant / ut laqueatis cruribus impediant gradiendi facultatem. nam elephanti preuerti hac spissarum mora vel arboribus se vel saxis applicant / ut nisu ac pondere attritos necent angues. diminutionis precipua causa est / quod elephantis (ut aiunt) frigidior inest sanguis. et ob id a draconibus auarissime torrente captantur estu. denique nunquam inuadunt nisi potu grauatos. ut venis propensius irrigatis maiorem sumant de oppressis sacietatem. Nec aliud magis quam oculos petunt quos solos expugnabiles sciunt. vel interiora aurium. quod is tantum locus defendi non potest. itaque cum ebiberunt sanguinem) dum ruunt belue / dracones obruantur. sic utrinque fusus cruor terram imbuit. fitque pigmentum quidquid soli intinxerit / quod cinnabarinum vocant. Elephantos italia anno urbis condite quadringentesimo septuagesimo secundo / in lucanis

primum bello epirotico vidit. et boues lucas īde
dixit. Cēsariēsi colonie cēsarea īest a diuo clau-
dio deducta. bocchi prius regia / postmodum iu-
be indulgentia. po. ro. dono data. Inest et oppidū
figa / quod habitatū syphati fuit. Nec ab hycolio
taciti recedamus. hercule enim illac trāseūte vi-
ginti qui a comitatu eius descinerant! locum de-
ligunt. iaciunt menia. ac (ne quis īposito a se no-
mine priuatim gloriaretur) decondentiū nume-
ro vrbi nomen datum;

Capitulum xxx. de numidia. in ea de uris;

Quod est a flumine figa! numidie datur.
Et huius incole q̄diu errarunt pabulatio-
nibus uagabundis! nomades dicti sunt.
Urbes in ea plurime nobilesq̄. sed crita eminent.
dehinc vili purpurario fūco tyriis velleribus cō-
parate. Omnis hec regio finibus in seugitactum
limitē definit. qua parte siluestris est! feras edu-
cat. qua iugis ardua est! equos alit. eximio etiam
marmore predicatur; **N**umidici vrsi ceteris
prestant rabie dūtaxat et villis profundioribus.
Nam genitura par ē quoquo loco genitis eā pro-
tinus dixerō. Coeunt nō itidem quo quadruedes

alie, sed apti amplexibus mutuis velut humanis
cōiugationibus copulantur, desiderium veneris
hiems suscitāt, secreti honore reuerentur mares
gravidas, et ī iisdem licet foueis partitis tamē per
scrobes secubationibus diuiduntur, Lucine illis
properatius tempus est, quippe vterū tricesimus
dies liberat, vnde euenit! vt precipitata fecūditas
informes creet partus, carnes paucillulas edunt,
quibus color candidus, oculi nulli, et de festina ī-
maturitate tantum rudis sanies exceptis vnguiū
lineamentis, has lambando sensim figurāt, et in-
terdum appectoratas fouent, vt assiduo incubitu
calefacte animalem trahant spiritum, Interea ci-
bus nullus sane diebus primis quattuordecim,
Matres in somnum ita concidunt! ut nec vulne-
ribus excitari queant, Enixe quaternis latēt mā-
sibus, mox egressē in diem liberum tantam pati-
untur insolentiam lucis! vt putes obsitas cecita-
te, Inualidum vrsis caput, vis maxima ī brachi-
is et in lumbis, vnde interdum posticis pedibus
insistunt, Insidiantur aluearibus apium, maxi-
me fauos appetūt, nec auidius aliud q̃ mella cap-
tant, Cum gustauerūt mandragrore mala moriū-
tur, sed eunt obuiam / ne malum in perniciē con-
ualescat, et formicas vorant ad percipiendam sa-

nitatem. Si quando tauros adoriuntur / sciunt quibus potissimum partibus immoretur. nec aliud quam cornua aut nares petunt. cornua / ut pondere defatigentur. nares / ut acrior dolor sit in loco teneriore. Marco messala consule lутius domitius enobarbus curulis edilis vrsos numidicos centum et totidem ethiопas venatores in circo romano edidit. idque spectaculum iter memorabiles titulos adnotatur ;

Capitulum xxxi. de africa. in qua de cirenaica regione. de cartagine. de leonibus. de serpentium speciebus diuersis. de gemma heliotropio. de psyllis. de lapide malamonite. de amone lapide. de arbore melopode. de arbore lasere. de basilisco serpente. de simiarum speciebus diuisis ;

Omnis africa a zeugitano pede incipit. promuntorio apollinis sardinie controuerfa. promuntorio mercuri procedens in frontem licanam. proinde extensa in duas prominentias. quarum altera promuntorium candidum dicitur. altera que est in cirenaica regione sicuntem vocant. ea per sinum creticum opposita crete insule contra tenarum laconice excurrit a-

renis catabathii egypto insinuta. cui proximi ci-
renenses. extenditur inter duas syrtes. quas in-
accessas vadolum ac reciprocum mare efficit. cu-
ius salis defectus vel incrementa haud promptū ē
deprehendere. ita incertis motibus nunc ī breuia
recidit dorluosa. nunc inundatur estibus inqui-
etis. vt varro autor est / perflabilem ibi terrā vē-
tis penetrantibus subitam vim spūs citissime aut
reuomere maria aut resorbere. omnis hec plaga
ab ethiopia et terminis asie nigri flumine qui ni-
lum parit ab hispania freto scinditur. latere quod
ad meridiem vergit! fontium inops est. et īfamis
siti altrinsecus qua septentrionem patitur! aqua-
rum larga. in agro bisaceno qui patet passuū du-
centis vel amplius milibus glebis ita prepīguis!
vt iacta ibi semina cum incermento centesime fru-
gis renascantur. Externos ibi plurimos conuēn-
tasse argumentum de vrbibus et locis dabimus.
Borion promuntoriū quod aquilone ceditur gre-
ci adriene sic vocauerunt. hipponem regiū postea
dictum. item hipponem alterum / de interfluen-
ti freto diarchitum nūcupatum. nobilissima op-
pida equites greci condiderunt. elipeam ciuitatē
siculi extruūt. et aspida primum nominant. vene-
riam etiam ī qua veneris erycine religiones trā-

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

Itulerunt. achei tripolim lingua sua signāt de vr-
bium trium numero / id est ca / esa / bratea. phile-
nis fratribus a laudis cupidine graium vocamen
datum. adrimeto atq; cartagini autor est tiro po-
pulus ; **S**ed que super cartagine veraces libri
prodiderunt hoc loco reddam. Urbem istam(vt
cato in oratione senatoria autumat) (cum rex la-
pon rerum in libia potiretur) elissa mulier extru-
xit. domophenix et cartadam dixit. quod pheni-
cum ore exprimit ciuitatem nouam. mox sermo-
ne verso in morem punicum ! et hec elissa et illa
cartago dicta est. que post annos septingentos tri-
ginta septem exciditur q̃ fuerat constituta. dein-
de a. gn. graccho colonis italicis data. et iunonia
ab eo dicta. aliquantisper ignobilis humili et lan-
guido statu. demum in claritatem secunde carta-
ginis interiectis centum duobus annis. m. anto-
nio. p. dolabella consulibus enituit. alterum post
urbem romam terrarum decus ; **V**erū vt ad
africam redeam ! ipsa suo cingitur angirio. Inter-
na eius plurime quidem bestie / sed principaliter
leones tenent. Qui (vt aristoles perhibet) soli ex
eo genere quod dentatū vocant / vident protinus
atq; nascūtur. horum triphariam genus scīditur.
Nam breuiiores et iubis crispi ! plerumq; ignaui

mm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

sunt et imbelles. lōgiores et coma simplici! acres
magis ac potentes. at ii quos creant pardi! i plea
be remanēt. iubarum inopes. pariter omnes par-
cunt a sagina. primum q̄ alternis diebus potū /
alternis cibum capiunt. ac frequenter (si digestio
non est infecuta) solite cibationi supponunt diē.
tum q̄ carnes iusto amplius deuoratas (cum gra-
uantur) insertis in ora vnguibus sponte protra-
hunt. sane et (cum fugiendum est) in sacietate idē
faciunt. Senectam defectio probat dentium. Nā
clementie indicia multa sunt. Prostratis parcūt.
in viros potius q̄ in feminas seuiunt. ifantes (nō
nisi magna fame) perimūt. nec a misericordia se-
parantur. assiduis deniq; exēplis patet eos peper-
cisse! cum multi captiuorū aliquot leonibus ob-
uii intacti repatriaauerint. Getule etiam mulieris
nomen iube libris comprehensū est. que obtestata
occurfātes feras! immunis rediit. Muerfi coeūt.
nec hi tantum / sed et lince et cameli et elephan-
ti et rhynocerontes et tigrides. Lene fetu primo
catulos quinq; edunt. deinde per sīgulos partus
numerum dequoquunt annis insequentibus. sed
postremo (cum ad vnum materna fecunditas re-
cidit) sterilescunt in eternum. Animos leonū frōs
et cauda indicant. sicut motus equini de auribus

intelliguntur. dedit enim has notas generosissimo
cuique natura. Vis summa in pectore est. firmitas
in capite precipua. Cum premuntur a canibus con-
tempti recedunt. subsistentesque interdum ancipiti
recessu dissimulant timorem. idque agunt / si in can-
pis nudis ac patentibus vrgeantur. nam siluestri-
bus locis (quasi testem ignauie non reformidet)
quanta possunt se fuga protrahunt. Cum insequun-
tur / nisi saltu adiuuant. cum fugiunt / non va-
lent salire. gradientes mucrones vnguium vagi-
nis corporum claudunt. ne acumina attritu retu-
dantur. hoc adeo custodiunt ut non nisi aduersis
falcibus currant. Septi a venantibus obtutu terra
contuentur. quominus conspectis venabulis ter-
reantur. nunquam limo vident minimeque se volunt as-
pici. Cantus gallinaceorum et rotarum timent stre-
pitus. sed ignes magis ; **L**eontophanas vocari
accepimus bestias modicas. que capte exuruntur /
ut earum cineris aspergine carnes pollute iactaque
per compita concurrerit semitarum leones ne-
cent. si quantulumcumque ex illis sumplerint. prop-
terea leones naturali eas premunt odio. atque (ubi
facultas data est) morfu quidem abstinere. sed di-
laniatas exanimant pedum nisibus. Spectaculum
ex his primus rome edidit sceuola publici filius i

que(cum spina riget) collū continua vnitate flecti nequit / nisi toto corpore circumacto. multa de ea mira. primum q̄ sequitur stabula pastorum. et auditu assiduo addiscit vocamē quod exprimere possit imitatione vocis humane. vt in hominē astu accitū nocte seuiat. vomitus quoq̄ humanos mentitur. falsisq̄ singultibus sollicitatos sic canes deuorat. qui(forte si venantes umbram eius dū sequūtur contigerunt) latrare nequeunt voce per dita. eadem hyena inquisitione corporum sepul torum busta eruit. preterea pronius est marē capere. feminis enim īgenita est callidior astutia. Varietas multiplex iest oculis. colorumq̄ mutatio. in quorum pupillis lapis inuenitur. quē hyenium dicunt. preditum illa potestate / vt cuius hominis līgue fuerit subditus! predicat futura. verum hyena quodcumq̄ animal ter lustrauerit! mouere se non potest. quapropter magicam sciē tiam iesse ei pronunciauerūt ; **I**n ethiopie parte coit cum leena. vnde nascitur monstrum cui corocote nomē est. voces hoīnū et ipsa pariter affectat. nūq̄ cohibet aciē orbium. sed ī obtutū sine nitatione contendit. in ore gingiua nulla. dens vnus atq̄ perpetuus. qui(vt nunq̄ retūdatur) naturaliter capsularum modo clauditur ; **I**nter-

ea que dicunt herbatica eadem africa onagros ha-
bet. in quo genere singuli iperitant gregibus fe-
minarum. emulos libidinis sue metuunt. inde e-
q̃ grauidas suas seruant! vt expositos mares (si
qua facultas fuerit) truncatos morditus priuent
testibus. quod cauentes femine / in secessibus par-
tus occulunt ; **A**frica serpentibus adeo fecu-
da est! vt mali huius merito illi potissimum pal-
ma detur. Ceraſte preferunt quadrigemina cor-
nicula. quorum tentatione veluti esca illecte sol-
licitas aues perimunt. nam reliqua corporis de-
industria arenis tegunt. nec vllum indicium sui
prebent. nisi ex ea parte que inuitatis dolo pasti-
bus necem prepetim aucupentur. Amphisibena
consurgit in caput geminū. quorum alterum lo-
co suo est. alterum in ea parte qua cauda. que cau-
sa efficit! vt capite vterq; sexus nitibundo serpat
tractibus circulatis. Iaculi arbores subeunt. e qui-
bus vi maxima turbinati penetrant animal quod-
cunq; obuium fortuna fecerit. Scytale tanta re-
fulget tergiuarietate / vt notarum gratia vidētes
retardet. et(quoniam reptando pigrior est) quos
assequi nequit miraculo sui capiat stupētes. ī hoc
tamen squamarū nitore hiemales exuuias prima
ponit. Plures diuerſeq; aspidum species. Diplas

liti interficit. Hypnale (q̄ sompno necet) teste eti-
am cleopatra emitur ad mortem. Aliarum virus
(quoniā medelas admittit) minus fame meretur.
Hemorrois morſu ſanguinem elicit. et diſſolutis
venarū cōmertūis quidquid anime eſt! euocat per
cruorē. Preſter quē percūſſerit! diſtēditur. enor-
miq; corpulentia necatur extuberatus. Ictus ſepi
ū putredo ſequitur. Sunt et ammodite. eſt et ceu-
chris. et elephancie. echerſidri. chamaſdracones.
poſtremo quātus nominū / tantus mortū nume-
rus. Nam ſcorpiones ſcinci lacerteq; vermibus /
nō ſerpētibus adſcribūtur. Monſtra hec (ſi bibāt)
clemētius feriūt. habent affectus. non temere niſi
cōiuges euagātur. capto altero vel occiſo! vter ſu-
perſuerit efferatur. ſubtiliora ſūt capita feminis.
alui tumidiores. peſtis nocētior. maſculus equali-
ter teres eſt. ſublimior etiam. mitiorq;. Igitur an-
guibus vniuerſis hebes viſus eſt. raro in aduerſū
contuentur. nec fruſtra. cum oculos non ī fronte
habeant / ſed in temporibus. adeo vt citius audiāt
q̄ aſpiciant; **¶** De gemma heliotropio inter ethy-
opiam / africanam / cyprū certamen fuit! quenā mit-
teret generis huius eminētiffimā. deprehenſumq;
eſt documentis plurimis ethyopicam aut lybicum
palmam tenere. viridi colore eſt. nō ita acuto / ſed

nubilo magis et represso . stellis puniceis super-
persa . causa nominis de effectu lapidis est et po-
testate . delecta in labris eneis radios solis mutat
sanguineo repercussu . extraque aquam splendorem
eius abiicit et auertit . etiam illud posse dicitur ! ut
herbe eiusdem quo est nominis mixta et precanta-
tionibus legitimis consecrata ! eum a quocumque gesta-
bitur ! subtrahat visibus obuiorum ; **I**nter syrtes
quas terra pergentibus ! iter sideribus destinatur
nec aliter cursus patescit . nam putris soli faciem aura
mutat . et minimo licet vento tantam diuersitatem
flatus efficit ! ut subinde peruersis sitibus locorum
nulla indicia agnitioni relinquatur . cum modo que
fuerant tumulis ardua ! iualles resident . modo que
vallibus pressa congestu pulueris aggerentur . ita
etiam continens naturam maris sui patitur . nec
interest ubi potius sint procelle . cum ad exitum
viantium elementis congruentibus in terris flabra
seuiant . in mari terre . utrique syrtes ducuntis quin-
quaginta milibus passuum separantur . aliquando cle-
mentior que minor est . gneo denique seruilio . / gneo
sempronio consulibus inter hec vadosa classem ro-
manam impune accepimus perfretasse . in hoc si-
nu mene insula post mynturnenses paludes gneo
mario fuit latebra supra garamantas ; **P**sylli

fuerūt contra noxiū virus muniti incredibili cor-
poris firmitate. soli moribus anguiū nō interibāt
et quīs dente letali appetiti ! icorrupta durabant
sanitate. recens etiam editos serpētibus offerebāt /
si essent partus adulterini . matrū crimina plecte-
bātur interitu paruulorū . si pudici ! probos ortus
a morte paterni sanguinis priuilegium tuebatur .
sic originis fidem probabant venenis indicatibus .
sed hec gens iteriūt a nasamonibus capta . nec quic-
quid aliud preter opinionem de vestigio nominis sui
psylli reliquerūt ; ¶ Nasamoniten lapidem nasa-
mones dant sanguineum . vniuersum nigris venu-
lis adumbratum . in intimo recessu syrtis maioris
circa philenorum aras lothofagos fuisse dicimus .
nec incertum ē . a philenorum aris nō procul pa-
lus est . quā triton amnis interfluit . vbi speculatā
se artium deam crediderunt . Maior syrtis ostētat
oppidum . cyrenas vocant . quod bacchius lacede-
monius olympiade quinta et quadragesima rege
martio res romanas tenēte anno post troiam cap-
tā quingētesimo octogesimo sexto condidit . que do-
mus calliuiaci poete fuit et priā ; ¶ Inter hoc op-
pidum et templum ammonis milia passuū trecēta
sūt . Templo fons proximat soli sacer . qui humo-
ris nexibus humū stringit . fauillam etiam in ce-

spitem solidat . in qua gleba non sine miraculo lu-
cus emicat vndiqꝫ secus agris arentibus . Illic et
lapis legitur . ammonis vocant cornu . nam ita tortu-
osus est et inflexus / vt effigiē reddat cornu arieti-
ni . fulgore aureo est . prediūina somnia represen-
tare dicitur subiectus capiti incubantiū ; **E**t ar-
bor est melopos nomine . ex qua profluit lentus
humor / quem a loco ammoniacum nominamus ;
Apud cyrenenses preterea syrpe gignitur . odo-
ratis radicibus virgulto herbido magis q̃ arbusto
cuius eculmo exsudat statuto tempore pingue ro-
scidum . idqꝫ pascentiū hircorum inheret barbulis .
vbi cum arefactum inoleuit guttis stiriaceis legi-
tur ad vsum mensarū . vel medele magis . dictum
est primū lac syrpicū . quoniā manat in modū lac-
teū . deinde vsu deriuāte / laser nominatur . que ger-
mina initio barbarice impressionis vastatis agris
postea ob itolerandā vectigalis nimietatē ferme pe-
nitus ipī accolē eruerunt . cyrenis ab leua africa
est . ab dextera egyptus . a fronte seuū et importuo-
sū mare . a tergo barbarorū varie nationes ; **E**t
solitudo inaccessa que basiliscum creat / malum in
terrīs singlāre . serpens est pene ad semipedem lō-
gitudinis . alba quali mitrula . lineatus caput . nec
hominis tātū vel aliorū animātiū exiciis datus /

sed terre quoque ipsius quam polluit et exurit ubicumque
ferale fortitur receptaculum. deinde extinguit her-
bas. necat arbores. ipsas etiam corrumpit auras.
ita ut in aere nulla alitum impune transuolet infec-
ta spiritu pestilenti. cum mouetur! media corporis
parte serpit. media arduus est et excelsus. sibilum
eius etiam alii serpentes perhorrescunt. et cum acce-
perunt fugam queque! quoquo potest properant.
quidpiam morfu eius occiderit! non depascitur fe-
ra. non attrectat ales. mustelis tamen vincitur. quas
illic homines inferunt cauernis in quibus delitescit.
vis tamen ne defuncto quidem deest. denique basilis-
ci reliquias amplo sestertio pergameni compara-
uerunt. ut edem apollinis manu insignem! nec
araneae intexerent! nec alites inuolarent. cadauer
eius reticulo aureo suspensum ibidem locauerunt
circa extimum syrtium cornu. beronicam ciuitatem allu-
it lethaei amnis inferna (ut putant) exundatione
prorumpens. et apud pristinos vates! latice memo-
ratus obliuionis. hanc beronice munivit que pto-
lomeo tercio fuit nupta. et in maiori syrti locauit;
Omnem autem latissimum quod iter egyptum / ethi-
opiam / lybiamque diffunditur quacumque lucis opacum
est! variis impleuit simiarum genus. nec quisquam offe-
sus nominum cognitione grauetur. eimvero opere

precium est nichil omittere in quo nature spectanda sit
providentia . Plebes simiarum in iis est quas passim
videmus / non sine ingenio emulandi . quo facilius
in manus veniunt . nam dum avidae venantium gestus af-
fectant / relictis consulto visci vnguilla (quod meda-
tio factum vident) oculos suos oblinunt . ita visu ob-
ducto pronum est eas corripere . exultant nova luna .
tristes sunt cornuto et concavo sidere . immodera-
te fetus amant . adeo ut catulos facilius amittant
quos impendio diligunt . et ante se gestant . quoniam
neglecti pone matrem semper herent . Cercopitici
caudas habent . hec sola discretio est inter prius dic-
tas . Cynocephali et ipsi sunt e numero simiarum . in
ethyopie partibus frequentissimi . violenti ad saltum .
feri morfu . nunquam ita mansueti ! ut non sint magis
rabidi . Inter simias habentur et spiges villosae co-
mis . manibus prominulis ac profundis . dociles ad
feritatis oblivionem . Sunt et quas vocant satyros .
facie admodum grata . gesticulatis motibus inquie-
te . Callitrices toto pene aspectu a ceteris differunt
in facie barba est . lata cauda . has capere non est
arduum . sed proferre rarum . neque enim vivunt in al-
tero quam in ethyopico / hoc est suo celo ;

Capitulum xxxii . de amantibus . de fonte mirabili .

de garamātibus. eorū armētis. de insula galloes ;

Inter nassamones et trogoditas gēs amā-
tum ē que salibus domos extruūt. quos
ī modū cautiū e montibus excitatos! ad
vsum edium cementiciis nectunt struitionibus. tā
ta ibi huiusce vene copia est! vt tecta faciant e sali-
nis. hi amantes sunt. qui cōmerciū cum troglodi-
tis habēt. carbunculi gemme citra amantes propi-
ores. nassamonibus asbyte. lassere viuūt. hoc alun-
tur. hoc illis dulce est; **G**aramātum popidum
est debris. fonte miro qui alternis vicibus die fri-
geat. nocte efferueat. ac per eadē venarū cōmercia
īterdū ignito vapore inestuet / īterdū glaciali algo-
re īhorrescat. īcredibile memoratu. vt tā breui cur-
riculo natura tam dissonam sui faciat varietatem.
Idq; qui percōtari velit! tenebris inesse fluori illi
eternam facem credat. qui rimetur die brumales
scatebras. nunq̃ aliud estimet q̃ perpetuo rigere.
vnde non īmerito per gentes debris inclita est. cu-
ius aque celesti vertigine mutant qualitatem. quā
uis cōtrouersa siderū disciplina. nam (cū mūdum
a calore vesper temperet) ab occasu ita incipit inca-
lescere! vt in tactu abstineas. noxiū sit contigisse.
rursum (cum ortus solis incaluit / et radiis ferue-

facta sunt vniuersa) sic hiemales euomit scaturigi-
nes ! vt fluorē suū prohibeat hauriri. quis igitur
non stupeat fōtem qui friget calore. calet frigore?

Garamantice regionis caput garama ē. ad quā
iter diu īextricabile fuit et inuium. nam latrones
puteos arenis operiebant. vt temporaria fraude
subductis aquis iter infame siti submoueret acces-
sus viantiū. sed vespasiano principe bello quod cū
ocenibus gestum est difficultas hec dissoluta est/
compendio spaciū breuioris reperto. garamantas
cornelius balbus subegit. et primus ex hac victo-
ria triūphauit. primus sane de externis vtpote ga-
dibus genitus accessit ad gloriā nominis triūpha-
lis; **A**rmenta gentis istius obliquis ceruicibus
pabulātur. nam (si recta ad pastum ora dirigant)
officiūt prona ad humū cornua et obnixa; **E**x
parte qua certina est accepimus galloen insulam
in qua serpens neq; nascitur / neq; viuit inuecta.
preterea iactus ex ea quocūq; gentiū puluis / arcet
angues. scorpiones superiactus ilico perimit;

Capitulū. xxxiiii. de ethiopibus eorūq; variis nati-
onibus. de hoībus mōstruosis. de draconibus. de
lapide qui draconcias dicitur. de camelopardali.
de ceffis. de rinoceronte. de cathobleman. de for-

mícis. de lychaone. de parādro. de lupis. de hístri-
ce. de pegafo. de tragopa. de cīnamo. de hiacíntho.
de chrísopassís. de emathite;

Ethiopes et gētes athlantice nigri flumí-
ne diuidūtur quem partem putant nili.
sic papiro viret. sic calamo pretextitur. a-
nimalia eadē edit. úsdem temporibus exundat. ín-
tra ripas quoq; tūc redit. cū cōtentus est alueo suo
nilus. Garamantici ethyopes matrimonia priua-
tim nesciūt. sed vulgo omnibus in venerem licet.
inde ē qđ filios matres tātū recognoscūt. nam pa-
terni nominis nulla reuerentia est. quis eīn verū
patrem nouerit in hac luxuria incesti lasciuientis?
ea propter garamantici ethiopes inter omnes popu-
los degeneres habentur. nec īmerito. quia afflicta
disciplina castitatis successionis noticiā ritu impro-
bo perdiderunt. Nomen ethiopum late patet in
parte africana qua meroen videt libia. plurime
eorū sūt et varie nationes. Harū numero noma-
des cynocephalorū lacte viuūt. Serbote lōgi sūt
ad pedes duodecim. **A**zachei captos venatibus
elephātos deuorant. Apud plambares nulla ē au-
rita quadrupes. ne elephantī quidē. hīs proximī
sūmā regie potestatis cani tradunt. de cuius moti

bus quiddam imperite augurantur. Maritimos
ethiopus quaternos oculos dicunt habere. sed fides
alia est. illa denique et vident plurimum. et mani-
festissime destinant iactus sagittarum. Occidentem
versus agriofagi tenent / qui solas pantherarum et
leonum carnes edunt. rege predicti / cuius in fronte ocu-
lus unus est. Sunt et panfagi / quibus esca est quid
quid mandari potest et omnia fortuitu gignentia. Sunt
et anthropofagi quorum more vocamen sonat. Cy-
nomolgos aiunt habere caninos rictus. et promimi-
la ora. Artabatite proni atque quadrupedes. nec se-
cus ac fere sine sedibus euagantur. confines mauri-
tanie. certo tempore locustas terrestres legunt. du-
rataque salugine in presidium vite solas habent. sed
ex illis quadragesimum eui annum nullus supergre-
ditur. ab oceano isto usque ad meroen (quam insulam a-
plexu primo nilus facit) milia passuum sunt sexcenta
viginti. Ultra meroen super exortum solis macro-
bii ethiopes vocantur. dimidio enim eorum profen-
sor quam nostra vita est. hi macrobii iustitiam colunt
et amant equitatem. plurimum valent robore. preci-
pue decem pulchritudine. ornantur ere. auro vin-
cula faciunt noxiorum. locus apud eos helyntrapeza
est opiparis epulis semper refertus / quibus indi-
cretim omnes vescuntur. nam etiam diuinitus eas

augeri ferunt. Est etiam ibidem lacus / quo perfu-
sa corpora velut oliuo nitefcunt. ex hoc lacu potus
saluberrimus. sane adeo liquidus est! vt nec cadu-
cas quidem vehat frondes. sed ilico folia lapsa ad
fundū demittat / laticis tenuitate. vltra hos deser-
te et inhumane solitudines adusq; arabicos sinus;

Deinde in vltimis orientis monstruose gentiū
facies. alie sine naribus. equali totius oris planici-
e. informes habent vultus. aliis concreta ora sūt.
modicoq; tantum foramine calamis auenarum pa-
stus hauriūt. nōnulle linguis carent in vicem ser-
monis vtētes nutibus motibusq;. quedam ex istis
nationibus ante ptholomeū lathyrū regem egyp-
ti incognitū habuerūt ignis vsum. Ethyopia om-
nis ab oriente hiberno ad occidentē hibernū tenet
quidquid eius est! sub meridiano cardine lucis ni-
tet / qui maxime virent hyeme. a meridiana parte
mons editus mari imminet / īgenuo igni per eter-
nū feruidus et inquiete iugis flagrantibus. inter-
que incendia iugis estus; **D**raconū magna co-
pia. porro veris draconibus ora parua. et ad mor-
sus debiscentia. sed arcte fistule quas trahant spiri-
tus et linguas exerāt. quippe non ī dentibus vim
sed in caudis habent. et verbere potius q̃ rictu no-
cent; **E**xciditur e cerebris draconū draconcias

lapis. sed lapis nō est / nisi detrahatur viuentibus.
nā si obeat prius serpens! cū anima simul euane-
scit duricies soluta. vlu eius orientis reges preci-
pue gloriantur. q̃q̃ nullū lenocinium admittat.
artis soliditatē et quidquid in eo nobile inest! non
manus faciūt. nec alterius q̃ nature cādor sit quo
reluceat. autor sotagus gemmā etiam hanc visam
sibi scribit. et quibus intercipiatur modis edocet.
prestantissimi audacia viri explorant anguiū foue-
as et receptus. inde prestolati ad pastum exeuntel
preteruectiq; percitis cursibus obiiciunt gramina
medicata / quātum potest ad icitandum soporem.
ita somno obfopitis e capitibus exsecāt lapides. et
de manubiis precipitis ausi predā reuehunt teme-
ritatis. Que locorum ethyopes tenēt! feris plena
sunt; **E**quibus quā nabun vocant! nos camelo
pardalim dicimus. collo equi similem. pedibus
bubulis. capite camelino. candidis maculis. nitore
rutilo. albis maculis superspersa. animal hoc ro-
me circensibus dictatoris cesaris primū publica-
tum. iisdem ferme tēporibus illic exhibita monstra
sunt; **C**effos appellant quorum posteriores pe-
des crure et vestigio humanos artus inentiuntur.
prioris perinde hominū manus referunt. que ta-
men a nostris nō āplius q̃ semel visa sūt; **A**n-

te ludos. gn. pompeii rhynocerotem romana spec-
tacula nesciebant. cui bestie color buxeus. in nari-
bus cornu vnicum et repandū. quod subinde at-
tritum cautibus. in mucronem excitat. eoq; aduer-
sus elephantos preliatur. par ipsis longitudine.
breuior cruribus. naturaliter aluū petens / quam
solam intelligit ictibus suis peruiam; ¶ Iuxta ni-
grim fluuiū catobleban nascitur / modica atq; iers
bestia. caput pregraue egreferens. aspectu pestilen-
ti. nā qui oculos eius offēderint! protinus vitam
exeūt; ¶ Formice ibi ad formā canis maximī are-
nas aureas pedibus eruūt / quos leoninos habent
quas custodiūt ne quis auferat. captantēq; ad ne-
cem persequuntur; ¶ Eadē ethyopia mittit lycha-
onem. lupus ē ceruicem iubatus. et tot modis va-
rius! vt nullū colorē illi dicant abesse; ¶ Mittit
et parandrū boum magnitudine. hiulco vestigio.
ramosis cornibus. capite ceruino. vrsino colore.
et pariter villo profūdo. hunc parandrū affirmāt
habitum metu vertere. et (cum delitescat) fieri assi-
milē cuiūq; rei proximarit. siue illa saxo alba sit.
seu fructecto virens. siue quam aliā preferat qua-
litatem. Faciunt hoc idem in mari polipi. in terra
cameleōtes. sed et polipus et cameleō glabra sūt.
vt pronius sit cutis lenitatem proximantia emula

ri. In hoc enī nouū est ac singulare! hirsutiam pi-
li colorum vices facere. hinc euenit! vt difficulter
capi possint; **E**thiopicis lupis propriū est! q̄ i
saliendo ita n̄sus habent alitis! vt non magis pro-
ficient cursu q̄ meatu. homines tamen nūq̄ impe-
tunt. bruma comati sūt. estate nudi. theas vocāt;
Hylstrix quoq̄ inde loci frequētissima. erinaciū
similis. spinis tergū hispida. quas plerūq̄ laxatas/
iaculatione emittit voluntaria. vt assiduis aculeo-
rū nimbis canes vulneret ingruentes. Illius celi
est pegasus. sed hec ales equinū nichil preter au-
res habet; **T**ragopan quoq̄ auis. maior aquil-
lis. cornibus arietinis! preferens armatū caput;
Ethiopes legunt cinnamū. id fructectū situ bre-
ui nascitur. ramo humili et represso. nūq̄ ultra
duas vlnas altitudinis. quod gracilius prouene-
rit! eximium magis ducitur. quod in crassitudine
extuberatur! despectui est. verum legitur per sa-
cerdotes. hostiū prius celsis. que cum litauerint!
obseruatur / vt messis nec ortū solis anticipet! nec
egrediatur occasum. quisquis principatū tenet!
sacramentorū acervos hasta diuidit que sacrata est i
hoc ministerio. atq̄ ita portio manipulorū soli di-
catur. que si iuste diuisa est! spōte icēditur; **I**n-
ter ea que diximus nitore ceruleo hyacinthus iue-

nitur lapis preciosus. si quidem inculpabilis repe-
riatur. est enim viciis non parce obnoxius. nam
plerūq; aut violaceo diluitur. aut nubilo obducitur.
aut albicantius in aquaticum eliquescit. optimus
in illo tenor ! si nec densiore fuco sit obtun-
fior. nec propensa perspicuitate detectior. sed ex v-
troq; temperamēto lucis et purpure fucatum sua-
uiter florem trahat. hic est qui sentit auras et cum
celo facit. nec equaliter rutilat. cum aut nubilosus
est aut serenus dies. Preterea ī os missus ! magis
friget. sculpturis certe minime accommodatus. vt
qui tritum respuat. nec tamen penitus inuictus ē
nā adamante scribitur et notatur ; **U**bi hiacin-
thus ! ibi et chrisopassus apparet. quem lapidem
lux celat. prodūt tenebre. hec enī est in illo diuer-
sitas ! vt nocte igneus sit. die pallidus ; **E**x ipso
solo sumimus emathitē. rubore sāguineo. ac pro-
pterea emathitem vocatum ;

**Capitulum. xxxiiii. de intīmis libie admodū mira-
bilibus gētibus. de lapide exacontalithon ;**

Quod ab athlante ad vsq; canopitanū osti-
ū panditur (vbi lybie finis est et egyptiū
limen) dictū a canopo menelai gubernatōre.

tore sepulto in ea insula que ostium nili facit / gen-
tes tenēt dissone / que in auie solitudinis secretum
recesserūt . Ex his athlantes ab humano ritu pro-
lus exulāt. nulli propriū vocabulū. nulli speciale
nomen. diri solis ortus excipiūt. diri occasus pro-
sequūtur. vltiq; vndiq; torrentis plage sidere. ode-
runt deum lucis. affirmant eos somnia non vide-
re. et abstinere penitus ab animalibus vniuersis;
Trogodite specus excauant. illis tegūtur. nul-
lus ibi habēdi amor. a diuiciis / paupertate se abdi-
cauerūt volūtaria. Tantū lapide vno gloriantur /
quem exacotalithon nominamus. tam diuersis no-
tis sparsum / vt sexaginta gemmarū colores ī par-
uo orbiculo eius deprehendātur. homines isti car-
nibus viuūt serpētum. ignariq; sermonis. stridūt
potius q̃ loquūtur ; **A**ngile vero solos colūt ī
feros. feminas suas primis noctibus nuptiarū ad
ulteriis cogunt patere. mox ad perpetuā pudiciā
legibus strigunt seuerissimis ; **C**apharātes absti-
nēt preliis. fugiūt cōmercia. nulli se extero misce-
ri sinūt ; **B**lemias credunt truncos nasci / parte
qua caput est. os tamen et oculos habere in pecto-
re ; **S**atyri de hominibus nichil aliud preferūt
q̃ figuram ; **E**gipanes hoc sunt quod pingi vi-
demus ; **H**umantopodes fluxis nisibus crurū

repunt potius q̃ incedunt . et pergendi vsū lapsu
magis destinant q̃ gressu ; **¶** Pharusi (cū herculi
ad hesperias pergēti forent comites) itineris tedio
hic reſederunt. Placenus de lybia ;

Capitulum .xxxv. de egypto. ī quo de nilo. de api
boue. de crocodilis. de aue ſtioſilos. de delphibus.
de ſcicis. de hippothamis. de aue ibice. de ficu egip
tia. de palma egyptia. de thebis egypti. de alexan
dria. de pyramidibus ;

Egyptus a meridie itrorſus recedit / quo
ad protendunt ethiopes. a tergo inferiorē
eius partem nilus circūfluit. qui ſciſſus
a loco cui delta nomen eſt ad iſule faciem ſpatia ā
plectitur interna. et incerto pene fonte decurrens
proditur vt loquemur. Originē habet a monte in
ferioris mauritanie qui oceano propinquat. hoc af
firmant punici libri. hoc iubam regem accepimus
tradidiſſe. igitur protinus lacum efficit. quē nili
dem dicunt. nilū autē iam īde eſſe comiciūt / q̃ hoc
ſtagnū herbis / piſcibus / beluis / nichilminus pro
creet q̃ ī nilo videmus. at ſiquādo mauritania vn
de eius origo eſt / aut niuibz denſioribus / aut im
bribz largioribus irrigatur / incrementa exundati

onīs ī egypto augētur. sed effusus hoc lacu arenis
sorbetur. et cuniculis cecis absconditur. deinde in
celariensi specie prorumpens! ampliora eadē indi-
cia preferit que ī exortu notauimus. rursusq; sub-
sident. nec se prius reddit q̃ post interualla itineris
extremi cōtigat ethiopes. vbi exit et nigrī faciunt flu-
uium / quem supra diximus esse terminū limitis
africani. ascapū eum idigene vocant. scilicet aquā
etenebris profluentem. multas magnasq; abit insu-
las. quarum plerę sunt tam diffuse et vaste ma-
gnitudinis! vt vix eas dierū quicq; cursus premeet
q̃uis concitus ibi feratur. Nobilissima earum est
meroe. circū quā diuisus dextero alueo astissapes!
leuo astabores nominatur. tūc quoq; emēsus ma-
gna / longinqua (cum primū occurrentibus scopu-
lis asperatur) tantis agaminibus extollitur iter ob-
iecta rupiū! vt ruere potius q̃ manare credatur.
demūq; a catharacte vltimo tutus est. ita enī que-
dam claustra eius egyptiī nūcupant. relicto tamē
haupone nomine quod gyris vocatur. mox inoffē-
sus meat. septem ostiis conditur. in meridiem ver-
sus excipitur egyptio mari. Ignari fiderū vel loco-
rū varias de excessibus eius causas dederunt. alii
affirmant etherias nubiū densitatem illo cogere.
vnde annis hic auspicatur. ipsumq; fontem humo

re supero agitatū tantam inundationis habere sub
stātiā! quātum pabuli ad liquorem nubila sub=
ministrauerint. ferunt alii! q̄ ventorum flatibus
repercussus (cū fluore solite velocitatis nō queat
promouere) aquis in arcto luctātibus itumescat.
et q̄to iam impensius controuerſi spūs repugna=
uerint! tāto excellius sublimari in altitudinis ver=
ticis repercussam celeritatem. quando nec solitus
extenuet cursus alueū! et stipato iam flumine ve=
nis originalibus torrētū pondera superueniant.
ita concurrente violentia hinc vrgentis elementi!
hinc resistantibus! vndis exultantibus molem col=
ligi/que excessus facit. non nulli affirmāt! fontē
eius qui fialus vocatur siderum motibus excitari
extractūq; radiis candentibus celesti igne suspen=
di. nō tamen sine certa legis disciplina. hoc est lu=
nis ceptātibus. verum omnē excursus originem
de sole cōcipi. primosq; fieri excessus tumoris. cū
per cancrum sol vehatur. postmodum trigēta eius
partibus euolutis (vbi! ingressus leonem ortus sy=
rios excitauit) propulso omni fluore tantam vim
amnis erūpere. quod tempus natalem mūdi sacer=
dotes iudicauerunt. id est inter terciū decimū ka=
lendas augustas et vndecimū. deīde reuocare exi=
tus vniuersos! cum in virginē transeat. penitusq;

intra ripas suas capere! cum libram sit ingressus.
hoc etiam addunt! pariter eum nocere / siue abūdā
tius exestuet / siue parcius. quandoquidē exiguital
minimū apportet fecunditatis . propensior copia
diuturno humore culturam moretur . maximos
deīde eius exitus cubitis duodeuiginti cōsurgere.
iustissimos! sexdecim tēperari. nec in quīdecim ab
esse prouētus fructuarios. quidquid ītra sit! famē
facere. dant illi etiam hoc maieltatis! vt portēdat
futura. quandoquidem pharsalico bello nō fuerit
egressus quīq; vlnas. Jam illud palam est. q̄ solus
nullas expiret auras. ex amnibus ditionis egypt-
tie eē incipit alyene / ī qua fines ethiopū. inde vlsq;
dum mari intimatur! nili nomen tenet; **I**nter
omnia que egyptus habet digna memoratu! preci-
pue bouē mirātur. apim vocant. hunc instar colūt
numinis. insignem albe note macula / que dextero
lateri eius ingenita corniculantis lune refert faci-
em. statutum eui spaciū est. quod vt affuit! profū-
do sacri fontis immerfus necatur. ne diem lōgius
trahat q̄ licebit. mox alter (nec sine publico luctu)
requiritur. quem repertum centū antistites mem-
fin prosequūtur! vt incipiat ibi sacris iniciatus sa-
cer fieri. delubra quibus succedit aut incubat! mi-
stice thalamos nominant . dat omnia manifestātia

de futuris. illud maximū / si de consulentis manu
cibū capiat. deniq; auersatus germanici cesaris dex
teram. prodidit ingruentia. nec multo post cesar
extinctus est. pueri apim gregatim sequuntur. et re
pente velut limphatici vettura precinunt. bos illi ostē
ditur femina. in anno semel. et ipsa non absq; cer
tis insignibus. que atq; iuēta et oblata est. eadem
die neci datur. apis natalem memfitici celebrant
iactu patere auree. quā proiciunt statim in nili gurgi
tē. hec solennitas per septē dies agitur. quibus die
bus cum sacerdotibus quasdam crocodrili induci
as habent. nec attrectant lauantes. verū octauo die
ceremoniis iam peractis. velut reddita seuiendi li
centia solitam resumunt atrocitatem; **C**rocodri
lus malum quadrupes. et ī terra et in flumine pa
riter valet. linguā non habet. maxillam mouet su
periores. morsus eius horribili tenacitate cōueni
unt / stipante se pectinatim serie dentiū. plerumq;
ad viginti vlnas magnitudinis eualescit. qualia ā
seris edit oua. metatur locum nido naturali proui
dentia. nec alibi fetus premit q̃ quo crescentis ni
li aque nō possit peruenire. ī partu fouendo mas
et femina vices seruāt. preter hiatū oris. armatus
est etiam vnguūm īmanitate. noctibus in aqua de
git. per diem humi aquiescit. circūdatur maxima

cutis firmitate / in tantū vt ictus quouis tormēto
adactos tergo repercutiat ; **U**Strofilos auis par
uula ē. ea (dū reduuias escarū affectat) os belue hu
iusce paulatim scalpit. et sensim scalpurrigine blā
diente aditum sibi in vsq; fauces facit. quod ychue
umon conspiciatus ! penetrat beluā. populatiliq; vi
talibus erosa exit aluo ; **S**unt delphines ī nilo/
quorū dorsa ferratas habent cristas . hi delphines
crocodilos studio eliciūt ! ad natandum. demerliq;
astu fraudulento tenera ventriū subternatātes se
cant. et interimūt. Preterea habitant in insula ni
li hoīnes forma perexigui. sed audacia vsq; eo pre
diti ! vt crocodilis se offerant obuios. nā hec mon
stra fugientes insequūtur. formidant resistentes.
ergo capiūtur. subactiq; etiam inter aquas suas ser
uiūt. et perdomiti metu ita obsequūtur ! vt imme
mores atrocitatis victores suos inequitātes dorso
vehant . hāc ergo insulam et hanc gentem ubicūq;
iudicio odoris persēlerint ! procul fugiūt. in aqua
obtusius vident. in terra acutissime. hyeme nullū
cibum capiūt . quē etiam quatuor menses a ceptu
brume inedia exigunt ; **S**cinci quoq; circa nilū
frequētissimi crocodilis quidē similes . sed forma
modica et angusta . verum ad opem salutarem nō
qualibet necessariū. medentes quippe ex ipsis pocu

la inficiūt / quibus veneni vis extinguitur; Hippopotamus in eodē flumine ac solo nascitur. equino dorso et iuba et hinnitu. rostro resimo. ungulibus bifidis. aprinis dentibus. cauda tortuosa. noctibus segetes depascitur. ad quas pergit auersus / astu do-
loso. vt fallente vestigio reuertenti ei mille insidie
preparentur. idem cum distenditur nimia sacietate!
arūdines recens cestas petit. per quas tamdiu
obuersatur quodad stirpiū acuta pedes vulnerēt.
vt profluuio sanguinis leuetur sagina. plagam
deinde ceno obliniti! vsq̃dū vulnus conducatur ī
cicatricē. hippopotamos et crocodilos primus ro-
me marcus scaurus inuexit; **C**ircū easdem ri-
pas ales est ibis. ea serpentiū populatur oua. gra-
tissimāq; ex iis escam nidis suis defert / si rarescūt
prouentu fetus noxiorū. nec tamen aues iste tātū
intra fines egyptios profunt. nam (cū arabice pa-
ludes pennatorum anguiū mittunt examina / quo-
rum tam citum virus est! vt morsum ante mors
q̃ dolor insequatur) sagacitate qua ad hoc valent
aues excitate in procinctum eunt vniuerse. et (pri-
usq̃ terminos patrios externū malū vastet) ī aere
occurrant cateruis pestilentibus. ibi agmen deuor-
rant vniuersum. quo merito sacre sūt. et illese ore
pariūt. nigras solum pelusiū mittit. reliqua pars

cādidas ; **D**e arboribus quas sola fert egyptus!
precipua est ficus egyptia . foliis moro cōparāda.
poma non ramis tātum gestitans / sed et caudice.
vlq; adeo fecunditatis sue iocūda est. vno anno sep-
ties fructum sufficit . vnde pomū decerpseris! al-
terū sine mora protuberat. materies eius in aquā
missa! subsidit. deinde (cum diu desiderit) in liquo-
re facta leuior sustollitur. et versa vice (quod natu-
ra in alio ligni genere non recipit) fit huōre sicca;
Palma quoq; egyptia! dicenda res est. proprie
adiplos vocatur. vt dici oportuit. eaq; gustata! ar-
cet sitim. odor ei idē qui et malis cydoniis. sed de-
mū sitim sedat / si priusq; maturuit / decerpatur.
nam (si matura sumitur) sensum intercipit. gressū
prepedit. linguam retardat. obsessisq; officiis men-
tis et corporis vitiū ebrietatis imitatur . Egyptiū
litem qua ad diacecacumenem tendit! incolunt
populi qui momētū quo reparari mūdū admotul-
ferunt aīnos. hoc studio deprehendunt. eligitur
sacer locus. ī quo conleptāt animalia diuersissimi
generis. ea (vbi ad statū modū celestis perueniūt
disciplina) sensus suos significationibus produnt /
quibus possunt. alia vlulant. alia mugiunt. quedā
stridunt. et quedam rudiūt. nōnulla simul confu-
giūt ad volutabra. hoc argumētū illis ē magistrū!

ad iudiciū temporis deprehendendi. idem populi
ferunt a primis sibi gentis sue auis traditum vbi
nunc occasus est! quondam ibi ortus solis fuisse;
Inter egyptias vrbes numero portarum thebe
nobiles. ad quas cōmercia arabes idiq; subuehūt.
huic regio thebaica. aboedos. et ipā nobilis olī mē
nonis regia / nūc osiris fano exsculpta. Alexandria
et operis ipsius magnitudo et autor macedo nobi-
litant. quā metatus dinocrates architecton / alterū
a conditore in memoria locū detinet. condita autē
alexandria est duodecima centesimaq; olympiade /
lucio papirio spurio spurii filio / gaio petilio cai fi-
lio consulibus romanis / haud longe ab hostio flu-
minis nili quod heracleoticon alii / alii canopicō ap-
pellāt. Est et faros colonia a cesare dictatore deduc-
ta. ex qua facibus accensis nocturna derigitur na-
uigatio. nā alexandria insidioso accessū aditur. fal-
lacibus vadis. ceco mari. tribusq; tantū canalibus
admittit nauigātes. postideo / tegano / tauro. hinc
igitur in portibus machinas ad prelucendi minī-
steriū fabricatas / faros dicunt; **P**iramides tur-
res sunt in egypto / fastigiate vltra excelsitatē om-
nem que fieri manu possit. itaq; mensurā umbrarū
egresse! nullas habent umbras. Nūc ab egypto
prouehamus stilum;

Capitulū. xxxvi. de arabia. de rubro mari. de fonte mirabili. de colle manu facto. de arbore eudomone. de mirra. de phenice. de magno āno. de aue cinamolgos. de arabū moribus. de gēmis sardonice. sinaragdo. iride. andradamāte de gemma arabica;

Altra pelusiacū ostiū arabia est ad rubrū pertinens mare / quod erithreum ab herithreo rege persei et ādromede filio / nō solū a calore appellatū varro dicit. Qui affirmat in litore maris istius fontem esse / quem si oues biberint / mutant vellerū qualitatem. et ātea candide amittant quod fuerint vsq; ad haustum. ac fuluo postmodum nigrescant colore. rubri autem maris arsinoe oppidum. verū hec arabia procedit adusq; illam odoriferam et diuitem terram / quam catābanni et scenite tenent. arabes nobiles monte calasio. Qui scenite causas nominis inde ducunt / q; tētoriiis succedūt. nec alias domos habent. ipsa autē tentoria sunt cilicina. ita nominant velaimenta caprarum pilis texta. preterea suillis carnibus prorsus abstinent. sane hoc animalis genus (si inuectū illo fuerit) ilico moritur. hanc arabiam greci eudemonem / nrī beatā noīauerūt ; **H**abitatur colle

manufacto inter flumen tigrim et flumen euleū.
quod ortum a medis tam puro fluore inclitum ē;
ut omnes inde reges nō alias q̃ eius aquas bibāt;
Eudemonen non frustra cognominatā hinc ca-
pellas ! q̃ preter odores quos creat plurimos sola
tus mittat. nec tamen vniuersa. nam ī medio eius
sunt astringite. pagus sabeorum. a quo octo man-
sionibus regio turifera determinatur. Arabia ap-
pellatur ! id est sacra. hoc enim significari interpre-
tantur. virgulta hec nō sūt publica. sed quod iter
barbaros nouū ius posterorū / per successiones trā-
seunt familiarum. ergo quicūq; dnātū istius tenēt
nemoris ! arabice sacri vocātur. idem illi (cū lucos
istos vel metunt vel incidūt) nō funeribus intersūt
non congressibus feminarum polluantur. hanc ar-
borē (priusq̃ peītus fides proderetur) alii lētisco /
alii mage terebintho comparabant. vsq̃ dum libris
quos iuba rex scripsit ad celarem augusti filiū pa-
lam fieret. itorto eam esse vimine ramis ad aceris
qualitatem / amigdale modo succū fundere. incidi
ortu canis flagrantissimis solibus; **I**n iisdē salti-
bus mirra prouenit. cuius radices ut vitiū rastris
proficiūt. ablaqueationibus gaudent nudate. pin-
guiori fluūt lacrima. sponte manans ! preciosior
ex ea sudor ē. elicitus corticis vulnere ! vilior indi-

catur. cortex in vertiginem flexus. et spinis hisp-
dus. foliū crispus licet. oliue tamen simile. maxi-
ma altitudine extollitur ad quīq; cubitos proceri-
tatis. arabes sarmētis eius ignes fouent. quorum
fumo satis noxio (nisi odore cremati stōracis occur-
rāt) plerūq; īfaciabiles morbos cōtrahūt; **A**pud
eosde nascitur auis phenix. aquile magnitudine.
capite honorato / plumis extantibus. cristatis fau-
cibus. circa colla fulgore aureo. postera parte pur-
pureus. absq; cauda in qua roseis pēnis ceruleus
interscribitur nitor. probatum est quadraginta et
quīgentis eum durare ānis. rogos suos struit cīna-
mīs. quos prope pantheā cōcīnant in solis orbem
strue altaribus superposita. Cū huius vita magni
āni fieri cōuersionē rata fides est īter autores. licet
plurīmī eorum magnū annū non quīgētis et qua-
draginta / sed duodecim milibus nonagētis et quī-
quaginta quattuor annis constare dicant. Plautio
itaq; sextio et publico apronio consulibus egyptum
fenix inuolauit. captusq; anno octingentesimo vr-
bis condite iussu claudii principis in comicio pu-
blicatus est. quod gestum preter censurā que ma-
net actis etiam vrbis continetur; **C**inamolgos
perinde arabie auis ī excellētissimis lucis textit ni-
dos efruticibus cīnamorum. ad quos (quoniā non

est potestas peruenire) propter ramorum altitudi-
nē et fragilitatem! accole illas cōgeries plumbatis
petunt iaculis, delectaſq; preciis vēdunt ampliori-
bus. q̃ hoc cinnamum magis q̃ alia mercatores
pro bent; **A**rabes lōge lateq; diffuſi diuerſis et
moribus viuūt et cultibus plurimis. crinis inton-
sus. mītrata capita. redimītu pari. pars rafa ī cute
barba. cōmērciis student. aliena nō emūt. vendūt
sua. quippe et siluis et mari diuites. vmbre que
nobis dextere! sunt illis sinistre. pars eorū quibus
asper victus est! āgues edunt. nulla velaminis cu-
ra corporis. ac propterea ophiofagi nominantur;
Ex istius litoris sinu policrati regi aduecta sar-
donyx gemma. prima ī orbe nrō luxurie excitauit
facem. nec multum de ea differendum puto. adeo
sardonyx in omniū venit conscientiam. superficies
eius probatur. si meracius rubeat! arguitur. si fue-
rit feculentior! medietas circuitur. limite candicāte
optima est / si nec colorē suū spargat in proximū.
nec ipse ex altero mutuetur. reliqua nigro finiun-
tur. q̃ si transluceat! vicio vertitur. si perspicuitatē
arceat! proficit ad decorē; **E**t molochitem arabī
inuenit / virentem crassius q̃ sinaragdus. contra
infantū pericula ingenita vi resistētē; **I**nuenit
et iridem in mari rubro / sicut cryſtallum exangu

latam . que radiis icta solis rutilo aeris repercussa
celestis arcus ex sese iacit speciē; **A**ndradamātē
idem legūt arabes . nitoris argētei . lateribus equa
liter quadris . quē de adamante non nichil mutua-
tum putes . datum illi nomen ex eo censent! q̄ ani-
morum calentiū mollit impetus . et tumentes re-
frenat iras; **P**ederotem etiā arabicam inde su-
mimus . Arabica aspectu eburnea ē . radi abnuat .
contra neruorum molestias prodest habentibus . i
pederote congruit quidquid eximiū ē . quadam de
coris prerogatiua . crySTALLū lucet . rubet purpurā .
orarū extimis crocea corona . velut eliquido reni-
tente . hac suauitate oculos afficit . visum illicet . de-
tinet intuētes . hac etiā gratia indīs placet ; Hoc
arabie sat est . hinc ad pelusiū vela repatriemus ;

Capitulū . xxxvii . de pelusio . de ioppe oppido;

A Pelusio cassius mons est / delubrū iouis
cassii . atq; ita ostracine locus . pōpeiū mag-
ni sepulchro inclytus . Idumea īde inci-
pit / palmis opima . dein ioppe oppidū antiquissi-
mū orbe toto . vt pote ante inūdationem terrarum
conditum . id oppidū saxum ostentat / quod vīcu-
lorū andromede vestigia adhuc retinet . quā expo-

litam belue non irritus rumor circūtulit . quippe
ossa mōnstri illius . m . scaurus inter alia miracula
ī edilitate sua rome publicauit . annalibus nota rel
est . mensure quoq; veracibus libris continētur . q;
costarū lōgītudo excesserit pedes quadragīta . sub
līmitas autem elephantis indicis eminentior fue
rit . porro vertibula spine ipsius latitudinē semipe
dem sint supergressa ;

Capitulū . xxxviii . de iudea . ī qua de alphantice
lacu . de lacu tyberiadis . de callirhoe fonte . de
balsamo . de sodomo et gomorro . de essenis ;

Iudea illustris est aquis . sed natura non
eadem aquarū omniū . iordanis amnis
eximie suauitatis paneayde fonte demis
sus regiones preterfluit amenissimas . mox in al
phatitem lacum merfus / stagno corrumpitur . qui
alphantices gignit bitumen . animal non habet . ni
chil in eo mergi potest . tauri etiam camelique impu
ne ibi fluitant . Est et lacus sarra extentus passuū
sexdecim milibus . circūsessus vrbibus plurimis
et celebribus . ipse par optimis ; **S**ed lacus tibe
riadis ōnibus anteponitur . salubris ingenuo hau
stu et ad sanitatem vlu efficacī . Iudee caput fuit

hierosolyma. sed excisa est. successit hierico. et hec
desiit artaxerxis bello subacta ; **C**allirhoe hiero
solimis proximat fons calore medico probatissimus
et ex ipso aquarum preconio sic vocatus ; **I**n hac
terra balsamum nascitur. que silva inter terminos
viginti iugerum usque ad victoriam nostram fuit. at cum
iudea potiti sumus ! ita luci illi propagati sunt ! ut
iam nobis latissimi colles sudent balsama. similes
vitibus / stirpes habent. malleolis digeruntur. rastris
nitescunt. aqua gaudent. amant amputari. tenaci-
bus foliis sempiterno inumbrantur. lignum caudicis
attrectatum ferro sine mora moritur. eapropter aut
vitro / aut cultellulis osseis (sed in solo cortice) ar-
tifici plaga vulneratur. e qua eximie suauitatis gut-
ta manat. post lacrimam / secundum in preciosis lo-
cum poma optinent. cortex tercius. ultimus honos
ligno ; **L**ongo ab hierosolymis recessu tristis si-
nus panditur / quem de celo tactum testatur humus
nigra. et in cinerem soluta. ibi duo oppida unum so-
domum nominatum. alterum gomorrū. apud que
pomum quod gignitur (habeat licet specimen matu-
ratis) manduci tamen non potest. nam fuliginem intrin-
secus fauillaciā abitio tantum extime cutis cohi-
bet. que vel leui pressa tactu fumum exalat. et fati-
scit in vagum puluerem ; **I**nteriora iudee que

occidentem contuētur / essenī tenent, qui memora-
bili disciplina recesserūt a ritu gentiū vniuersarū.
maiestatis vt reor prouidētia, ad hunc morem de-
stinati, nulla ibi femina, a venere se penitus abdicā-
uerunt, pecuniam nesciūt, palmis victitāt, nemo
ibi nascitur, nec tamē deficit hominū multitudo.
locus ipē addictus pudicicie est, ad quē (plurimi li-
cet vndiq; genciū properent) nullus admittitur,
nisi quē castitatis fides et innocentie meritū profe-
quatur, nam qui reus est / vel leuis culpe (quīs sū-
mopere adipisci ingressum velit) diuinitus sum-
mouetur, ita per immensum spaciū seculorū (īcre-
dibile dictu) eterna gens est cessātibus puerperiis,
Engada oppidū ifra essenēs fuit / sed excisum est,
verum inclytis nemoribus, adhuc durat decus / lu-
cisq; palmarum eminentissimis, nichil vel de euo
vel bello derogatum, Iudee terminus masiada ca-
steillum;

Capitulū. xxxix. de scytopolis, de cassio mōte;

TRanseo damascum / syladelpihiā aura flā-
te / scytopoli primos icolas et autorē da-
bo, liber pater (cum humo nutricem tra-
didisset) cōdidit hoc oppidū, vt sepulture titulum

etiam vrbis menibus āplaret. incole deerant eco-
mitibus suis scythas delegit. quos vt animis fir-
maret ad promptam resistendi violentiam! premi-
um loci nomen dedit; **I**n selentia alter cassius
mons est! anthiochie propinquus. cuius e vertice
vigilia adhuc quarta conspicitur globus solis. et
breui corporis circūactu radiis caliginē dissipā-
bus! illinc nox hinc dies cernitur. talis ecassio spe-
cula est! vt lucem prius videas q̃ auspiceretur dies;

Capitulū. xl. de eufrate ac tigride fluminibus.
de multis lapidū diuersis proprietatibus nomi-
nibusq; ;

Eufratem fundit armenia maior / ortum
supra ziraniā. sub radicibus montis quē
catotē accole nomināt. scythas proximū.
hic receptis in se aliquot ānibus conualescit. et sti-
patus cōuenis aquis luctatur cū montis tauri ob-
iectu. quē apud elegeam scīdit / resistat licet duode-
cim miliū passuum latitudine. longisq; excursibus
dextera cornagenē / arabiam leua relinquit. deinde
prelabens plurimas gentes! babiloniā quōdā chal-
deorum caput diuidit. mesopotamiam opīmat. in-
undationis annue excessibus instar egyptii amnis

terras contegens; innecta soli fecunditate. iisdem
forme temporibus quibus nilus exit, sole scilicet
in parte cancri vicesima constituto tenuatur / cum
iā leone decurso ad extrema virginis curricula facit
transitum. quod gnomonici similibus pararellis
accidere cōtendunt. quos pares in terrarum posi-
tione equalitas normalis facit linee. vnde apparet
ista duo flumina ad modulum eiusdem perpendi-
culi cōstituta (licet ediuersis manēt plagis) easdem
incrementi causas habere; **(De tigris quoque dicer-**
re hac loco par est. In armenie regione caput tol-
lit mire quā lucidum. conspicuo fonte in loco edi-
to / qui egelos nominatur. nec ab exordio statī to-
tus est. primo ipigre fluit. nec cū nomine. at (cū
fines medorum iuectus est) tigris statim dicitur.
ita enim nominant medi sagittam. influīt ī aretus-
sam lacum omnia pondera sustinentem. cuius pi-
sces nūq̃ se alueo trigidis miscent. sicut nec anici
pisces in stagnū trāseunt arethuse perq̃ dissimilis
colore. volucris meat cursu. mox tauro resistente ī
profundum specū mergitur. quem subterlabens;
in altero eius latere apud zomadam emicat / vlnas
et purgamenta plurima secū trahēs. deīde identi-
dem absconditur. rursusq̃ redditur. ad yabenos ara-
balq̃ preterfluīt. mesopotamiā āplectitur. amnē

nobilissimū hydaspen accipit. eufratē defert ī sinū
persicū; **¶** Quēcūq; eufratem bibunt gentes! di-
uerso nitēt lapide. ī ipso eufrate alueo legitur gem-
ma ad imaginem marmoris proconensis / nisi q; ī
medio ūbilico lapidis istius glauci velut oculi pu-
pila internitet. Sagda a chaldeis ad nos vsq; fluit.
haud facilis repertu. nisi vt perhiberet ipsa se ca-
pellendam daret. nāq; ingenita spiratus efficacia
supermeantes naues e profundo petit. et carinis
ita tenaciter adcorporatus! vt nisi abrasa parte li-
gni egre separetur. ea sagda apud chaldeos prop-
ter effectus quos ex ea sciūt / habetur loco princi-
pe. ceteris propter gratiam magis complacet iocū
dissime virens. Mirrhites parthis familiaris est.
hunc si visu extimes! mirre color est. et non habet
quod afficiat aspectū. si penitus explores! et atteri
tu incites ad calorem! spirat nardi suauitatem. in
perside lapidum tanta copia est tantaq; diuersitas!
vt longū pene sit ipsis vocabulis īmorari. Mitri-
dax sole percussa! coloribus micat variis. Thego-
litus nucleo oliue similis! spernitur cum videtur.
sed remediis bonus. vincit aliorū pulchritudinē.
solutus quippe et haustus pulsus calculis reniū do-
lores ac vesice leuat. Flāmochrus arenis auro ī-
termixtus nūc bractearū nūc pulueris habet qua-

drulas. Ethites et fulnus est / et tereti positione, al-
terum lapidem intrinsecus cohibens, cuius crepi-
tu sonorus est, cum mouetur / quālibet tinnitū il-
lum non internū scrupulū facere sed spiritum sci-
ētissimi dicant, hūc ethiten zoroastres prefert ōni-
bus, maximamq; illi tribuit potestatem, īuenitur
aut in nidis aquile, aut in litoribus oceani in per-
side tamen plurimus, subnexus spem vteri defen-
dit a fluxibus abortiue, Pirrites fulnus est! tene-
riq; se vehementius non finit, at (si quando arctio-
ri manu comprimitur) digitos adurit, Thalazias
grandinis et candorē prefert / et figuram / duricia
robustissima et īuicta, Ethites vipereas habēt ma-
culas, Dionisias fuscus est / rubentibus notis spar-
sus, idem (si aque mixtus cōteratur) vinū flagrat,
et quod ī illo odore mirificū est / ebrietati resistit,
Glosopetra deficientibus lunis! celo cadit, ligue si-
milis humane, non modice (vt magi ferūt) potesta-
tis, quī ex ea lunares motus excitari putāt, Solis
gemma percandida est, ad speciem fulgidī sideris,
rutilosq; ex sese iacit radios, Veneris crinis nitet
nigro / internis ductibus ostentās ruforū crinium
faciem, Selenithes translucescit fulgore cādido mel-
leoq; / cōtinēs lune imaginē, quā iuxta cursū astri
ipsius perhibent diebus singulis vel minui vel au-

geri. Mechonites papauer exprimit. Mirinethites
reptantis formice effigie notatur. Caleofanos re-
sonat / ut pullata era. pudice habitus / seruat vocis
claritatē. Syderites a cōtemplatioē ferri nichil dis-
sonat. verū maleficus. quo quo inferatur / discordi-
am incitat. Flongites ostentat intra se quasi flam-
mas estuātes. Antrachites coruscat velut scintillā
tibus stellis ; **E**nhydrus exudat / vt clausam in
eo putes fontaneam scaturiginem ;

Capitulū. xli. de cylicia. de monte tauro. mul-
tisq; aliis mirabilibus ;

Cyliciam de qua agitur / si vt nūc ē loqua-
mur / derogasse videbimur de vetustate.
si terminos sequemur quos habuit oli-
absonū ē a cōtēplatione rerū presētīū. ergo. vtrāq;
culpam factū optimū est / amborū temporū statū
persequi. Cylicia antea vsq; ad pelusiū egypti per-
tinebat / lydis / medis / armeniis / pamphilia / capa-
docia sub imperio ciliū cōstitutis. mox ab assiriis
subacta / in breuiorē modū scripta est. plurima ia-
cet campo / sinulato recipiens mare ieficū. a tergo /
mōciū tauri et amaniti iugis clausa. a cylice nomē
trahit / quem etas pristina pene vltra eū memo-

rie adſcondit. hunc fenice ortū / qui ātiquior ioue
de primis terre alūnis habetur. matrem vrbiū ha
bet tarſon / quā dane proles nobiliſſima perſeus lo
cauit. hanc urbem interſecat cydnus amnis. hunc
cidnū alii precipitari tauro / alii deriuari ex alueo
choaſpi tradiderūt. qui choaſpes ita dulcis eſt / vt
perſici reges (q̃dū inter ripas perſidis fluit) ſoli
ſibi ex eo pocula vendicauerūt. et cum eundum fo
ret peregre / ſic aquas eius ſecum vectitarent. ex il
lo parēte cydnus mirā trahit ſuauiatē. quidquid
cādidū eſt / cyndū gētili lingua ſyri dicūt. inde amni
huic nomē datum. tumet vere / cum liquūtur ni
ues. reliqua parte anni tenuis ē et quīetus. Circa
coricū cilicie crocum plurimū optimūq̃. det licet
cylidia / det cyrma / det et lycia / hoc primū eſt. ſpi
rat flagrantius. colore plus aureo eſt. ſucco citius
proficit ad medelam. Ibi coricos oppidū ē et ſpe
cus. qui mōtem impoſitū mari a ſūmo cauat ver
tice. patulus hiatu ampliffimo. nam deletis late
ribus in terre profūdū / nemoroſo orbe amplecti
tur mediam inanitatē. virens itroſus lucis pen
dentibus. deſcenſus in eū per duo milia et quīgē
tos paſſus. non ſine largo die. hinc inde fontū af
ſidua ſcaturigine. vbi peruētum ad ima primi ſi
nus / alter ruruſ ſpecus panditur. quod antrū la

tis primū patet faucibus. postmodum in processu
per angustias obscuratur. in eo sacrū est iouis fa-
num. in cuius recessu intimo tyfonis gigantis cu-
bile positum qui volūt credūt; **H**eliopolis anti-
quū oppidū cylicie fuit. patria crisippi scoice sapi-
entie potentissimi. quod a tigrane armenio subac-
tū et diu solū pōpeiopolim deuictis cilicibus. gn.
magnus cognomiāuit; **M**oris taurus ab indico
primū mari surgit. deīde a scopolis celidoniis iter
egyptiū et pamphiliū pelagis obiectus septētri-
oni dextero latere / leuo meridiane plage occidēti
occurrit. obuersus fronte profusa palam prorūsus
est. terras eū cōtinuare voluisse penetrato mari /
nisi profundis obsistentibus extendere radices su-
as vetaretur. deniq; qui perscrutātur naturas loco-
rū tentasse eum oēs exitus promōtoriis probant.
et enī quoquo versum mari alluitur! procedit in-
prominētias. sed modo intercluditur feniceo / mo-
do pontico sinu. interdū caspio vel hyrcano. quib-
us renitentibus subinde fractus! contra meociū
lacū flectitur. multisq; difficultatibus fatigatus!
rhipheis se iugis adnectit. pro gentiū ac linguarū
varietate! plurifariam nominatus. apud indos la-
nius. mox profanius. coarthus apud parthos.
post nifates. īde taurus. atq; (vbi excelsissimam cō

surgit sublimitatē) cancasus. interea etiā a populis
appellatōnē trahit. ab dextero latere caspius dici-
tur / vel hircanus. a leuo / amazonitus. mox scy-
thus sythicus. adhuc vocabula habet alia multa.
ubi debiscit! hiulcis iugis facit portas. quarū pri-
me sūt armenie. tunc caspie. post cilicie. ī greciam
verticem exerit. ubi cerānius predicatur. a cilicie
sinibus asiaticū limitē despicit. quātus meridiem
videt! sole iestuat. quidquid septētrioni oppositū
est! vento tūdatur et pruina. quo siluestris est! ef-
feratur multis bestiis et leonibus immanissimis;

De licia. ī qua mons chimera;

Quod in campania vesubius / in sicilia
ethna! hoc in licia mons est chimera. hic
mons nocturnis estibus fumidū exalat.
vnde fabula triformis mōstri in vulgū data est! q̃
chimeram animal putauerunt. et (quoniam natu-
ra ibidem subest ignea) vulcano urbem proximā
licii dicauerūt / quā de vocabulo sui nomīs dicunt
efessia. Olympus quoq; iter alia ibi oppidum fu-
it nobile. sed intercidiit. nūc castellū est. infra quod
aque regie ob nifigne fluoris spectaculo sunt visē-
tibus;

Capitulū. xliii. de asia. in qua de alexandro ma-
gno multisq; aliis ingenuis viris. de bonnaco
aialī. de cameleone. de ciconiis;

Sequitur asia. sed non eam asiam loquor
que ī tercio orbis diuortio terminos am-
nes habet. ab egyptio mari nilum. a me-
ocio lacu tanaim. verū eam que a celmolso licye in-
cipit. vnde etiā carpathius auspicatur sinus. Eam
igitur asiam ab oriente licya includit et frigia. ab
occidente! egea litora. a meridie! mare egyptiū. pa-
flagonia! a septētrione. Efesus in ea vrbs clarissi-
ma est. Efeso decus templū diane. amazonū fabri-
ca. adeo magnificum. vt xerles (cum oīa asiatica tē-
pla igni daret) huic vni pepercerit. sed hec xerlis
clemētia sacrā edē non diu a malo vīdicauit. nanq;
herostratus (ut nominis sui memoriam fama sce-
leris extenderet) (sicut ipse cōfessus est) īcendiū no-
bilis fabrice manu sua struxit. Notatur ergo eadē
die conflagrauisse templū efesi / qua alexander ma-
gnus pelle natus ē. qui oritur (vt nepos edit) mar-
co fabio ambusto tito quintio capitolino cōsulibus
post romā cōditam anno trecentesimo octogesimo
quinto. Id templū postmodū cum ad cultum an-
gustiorē efesii reformarēt! faber operi dinocrates

prefuit. quem dinocratem alexandri iussu alexan-
driā ī egypto vie metatū supra exposuimus. Nus-
q̃ autē orbe toto tam assiduos terre motus! et tam
crebras vrbiū dimerfiones q̃ in asia esse! cladibus
asiatidis patuit. cum tiberio principe vrbes duode-
cim simul vna ruina occiderint; **I**ngenia asia-
tica iclita per gentes fuere. Poete! anacreon. nidē
minneruus et anthimachus. deinde hipponax. de-
inde alceus. iter quos etiā sapho mulier. At histo-
rie conditores xanctus. egatheus. herodotus. cum
quibus eforus et theoponipus. nāq; de septem sa-
pientia peditis! bias. thales. pithacus. cleantes
stoite eminentissimus. anaxagoras nature indaga-
tor. herachitus etiā subtiliorū doctrine arcanis in-
moratus. Asiam excipit frigia. in qua celene. que
ātiquato priore noīe in apamiam tranlit oppidū/
a rege selenco postmodū cōstitutū. illic marfias or-
tus. istic et sepultus. vnde qui proximat fluuius!
marfias dicitur. nam sacrilegi certaminis factum!
et audaces in deū tybias! testātur non procul val-
les que euentum geste rei signāt! ex apamia decem
milibus passuū separata allochrene vsq; adhuc di-
citur. Ex arce huiusce oppidi meander ānis caput
tollit. qui recurrentibus ripis flexuosus! iter car-
mā caria et ioniam precipitatur ī sinū qui miletū

diuidit et prienā . ipsa frigia troadi superiecta est.
aquilonia parte galacie limitata . a meridiana lica-
nie / pyfidie / migdonieq; contermiā . eadem ab oriē-
te vicina lidie . a septentrione ! melie carie . a parte
qua dies medius est mons lydie . molus croco flo-
rentissimus . ānis pactolus . quem aurato fluore ī-
citū aliter crisoroan vocāt; ¶ In his locis animal
nascitur quod bonnacū dicūt . cui taurinū caput .
ac deinceps corpus omne tantū iuba equina . cor-
nua autē ita multiplici flexu in se recurrētia ! vt si
quis in ea offenderit / nō vulneretur . sed quidquid
presidii monstro illi frons negat ! aluus sufficit .
nam cū in fugam vertit ! proluuie citi ventris fir-
mū egerit per lōgitudinē triū iugerū . cuius ardor
quidquid attigerit adurit . ita egerie noxia summo-
uet insequētes . Miletos yonie caput . cadmi olim
domus . sed eius qui primus inuenit prose orōnis
disciplinam . nam longe ephesū effectū . Colofon
ciuitas nobilis oraculo clari apollinis . vnde haud
procul mimas surgit . cuius vertices de nubilis su-
peruolantibus future tempestatis significant qua-
litatem . caput meonie sipilus excipit / cantalis an-
tea dictus . et nulla vocabuli memoria / orbitatibus
datus nyobe . zminā eleus circūfluit . inter flumiā
siatica facile precipuus amnis . zmirneos vero cam

pos hermus secat. qui ortus dorilao / frigiam scin-
dit a caria. hūc quoq; hermū fluctibus aureis estu-
asse ātiquitas credidit. zmirna vnde primo enitet!
homero vati patria extitit. qui post ilium captū fu-
it anno ducētesimo septuagesimo secūdo. agrippa
filuio tiberini filio albe regnāte / anno ante urbem
cōditam centesimo sexagesimo. inter quem et hesi-
odum poetā qui ī auspiciis olīpiadis prime obiit!
centū triginta octo anni īterfuerūt. In ritheo lito-
re atheniēses et mitilenei ad tumulum ducis thes-
sallici achillion oppidū cōdiderūt. quod propemo-
dū interiit. deinde interpositis quadragita ferme
stadiis in altero cornu eiusdē litoris ob honorē sa-
lamini aiacis) alterū oppidū cui eancio datum no-
mē est rhodii extruxerūt. at iuxta ilium mennonis
stat sepulcrū. ad quod sempiterno ex ethiopia ca-
teruatim aues aduolant / quas ilienſes mennonias
vocant. clementius autor ē / has easdem anno quā-
to in ethiopia cateruatim coire. et vndiq; versum
quod vsq; gentiū fuit ad regiam mennonis conue-
nire. Mediterranea que sunt supra troadis partē
theutrani tenēt. regio que prima melorū fuit pa-
tria. hec theutrania perfunditur caico flumine;
Per omnē asiam cameleon plurimus. animal
quadrupes. facie qua lacerte. nisi crura recta et lō-

giora ventri iungeretur, proluxa cauda eademq; in
vertiginem torta, hamati ungues subtiliq; aduncitate,
incessus piger, fere idē qui testudinū motus,
corpus asperum, cutē qualem ī crocodilis deprehēdimus,
subducti oculi, et recessu cōcauo, introrsum recepti, quos nūq̃ nictaoē obnubit, visum deniq;
non circūlatis pupillis / sed obtutu rigidi orbis itētat,
hiatus eius eternus, ac sine vllius vsus ministerio,
quippe cū neq; cibum capiat, neq; potu alitur,
nec alimēto alio q̃ haustu aeris viuat, color varius,
et in momēta mutabilis, ita vt cuiq; rei se cōiūxerit!
cōcolor ei fiat, colores duo sunt quos figere non valet,
rubeus et candidus, ceteros facile mentitur, corpus pene sine carne,
vitalia sine lie ne, nec nisi in corculo pauxillū sanguinis deprehēditur,
latet hyeme, producitur vere, impetibilis ē coraci,
a quo cū interfectus ē! victorē suū perimit interemptus,
nā si uel modicū ales ex eo ederit! illico moritur,
sed corax quoq; habet presidiū ad medelā / natura manū porrigente,
nam cum afflictū se intelligit! sumpta fronde laurea recuperat sanitatem;
Pithonosconie in asia locus est campis patentibus,
vbi primo aduētus sui tempore cicōnie aduolant,
et eam que vltima aduenerit! lancinant vniuerse aues,
istas ferūt liguas non habere,

sonū autē quo crepitāt oris potius q̃ vocis eē. exi-
mia illis niest pietas. etenim q̃tū temporū impe-
derint fetibus educādis! tantū et ipse a pullis suis
inuicem aluntur. ita enī impense nidos fouent vt
incubitus assiduitate plumas exuant. nocere eis
omībus quidē locis nefas ducūt. sed ī thessalia vel
maxime. vbi serpentū immanis copia est. quos dū
escandi grā insectātur! regionibus thessalicis pluri-
mū mali detrahūt; **G**alacia primis seculis pri-
sce gallorū gētes occupauerūt. tolos / boci / veturi /
ambicii vtiq; vocabula adhuc permanēt. q̃uis gala-
cia vnde dicta sit! ipso sonat nomine;

Capitulū. xliiij. de bithymia. in ea de hānibale;

Bithymia in ponti exordio ad partem so-
lis orientis aduersa thacie opulēta ac di-
ues vrbiū ac fontibus sangari fluminis
primos fines habet. ante bebricia dicta. deīde mig-
donia. mox a bythino rege! bithina. in ea prusia-
dem urbem. et alluit zeas flumē. et perspergit hy-
laas lacus. ī quo resedisse credūt delicias herculis.
hylan puerum nymphis rapinam. in cuius memo-
riam vsq; adhuc solenni cursitatione lacū populus
circuit! et hylan voce clamāt; **I**n bythyno quoq;

agro lybissa lacus nicomedie proximus / sepulcro
hannibalis fame datus . qui (post cartaginēse iudiciū
transfuga ad regem anthiocū ! dein post anthio
chi apud termopylas pugnatam malam pugnam !
factūq; regem fortune vicibus in hospiciū prusie
deuolutus) (ne traderetur tito quītio ob hanc cau
sam in bythiniā misso captiuusq; romam veniret)
veneni mali poculo animā expulit, et a romanis se
vinculis morte defendit;

**Capitulum, xlv, de acone portu, et acherrusios
specu ;**

In ora pōtica post bosphori fauces et rhe
sum annē portūq; calpas ! sagaris fluui
us ortus in frigia, dictusq; plerisq; sagari
us exordiū facit mari andy ni lynus, in quo oppi
dū heraclea oppositū lyco flumini et acone portus
qui prouentu malorum graminū vsq; eo celebris
est ! vt noxias herbas aconita illinc nominemus ;

Proximus inde acherrusius specus, quē fora
minis ceci profūdo adusq; iferna aiunt pertēdere;

**Capitulum, xlvi, de paflagonia ac venatorum
origine ;**

Paphlagoniam limes a tergo galaticus amplectitur. ea paphlagonia carambi promentorio spectat tauricā. cōsurgit citoro monte porrecto in spatiū passuū triū et sexaginta milium. nīsignis loco veneto. a quo (vt cornelius nepos perhibet) paphlagonēs in italiam trāfuecti. mox veneti sunt nominati. plurimas in ea regione vrbes milesii condiderūt. eupatoriam / mithridates. quo subacto a pompeio / pompeiopolis est dicta;

Capitulum .xlvii. de capadocia. in qua de equis mirabilia. presertim de equo bucefala. et. g. cesaris;

Capadocia gentiū vniuersarū que pontū accolūt precipue itrorfus recedit. latere leuo vtrasq; armenias et commagenem simul transit. dextero plurimis asie populis circumfusa. attollitur ad tauri iuga et solis ortus. preterit licaoniam / pisidiam / ciliciam. vadit super tractū syrie anthiochie. parte regionis alterius in scythiam pertendēs ab armenia maiore. diuisa eufraate amne. que armenia vnde panthidri mōtes sūt! auspicatur. multe in capadocia vrbes inclyte. verum (vt ab aliis referamus pedē) coloniani arche-

laidē quā deduxit claudius cesar halys preterfluit.
neocesaream lycus alluit. melitā semiramis cōdi-
dit. mazacam sub argeo sitam cappadoces matrē
vrbiū numerāt. qui argeus niualibus iugis ardu-
us ne estino quidē torrēte pruinis caret. quēq; in-
dedidē populi habitare deū credūt; Terra illa an-
te alias altrix equorū. et prouētui equino accōmo-
datissima est. quorū hoc in loco ingeniū reor perse-
quēdū. nam equis inesse iudiciū documētis pluri-
mis patefactū est. cū iam aliquot inuenti sunt qui
nō nisi primos dominos recognoscerēt! obliuī mā-
suetudinis / si quādo mutassēt cōsuetā seruicia. in-
micos partis sue norūt. adeo vt inter prelia hostes
morfu petant. sed illud maius ē! quod rectoribus
perditis quos diligebant arcessūt fame mortē. ve-
rum hi mores in genere equorū prestantissimo re-
periūtur. nā qui infra nobilitatē sati sūt! nulla do-
cumēta sua prebuerūt. Sed (ne quid videamur di-
cendi licētia contra fidem arrogasse) exemplū fre-
quens dabimus; **A**lexandri magni equus buce-
falus dictus (siue de aspectus toruitate / seu ab in-
signi. q̃ taurinū caput armo inuistū habebat. seu q̃
e fronte eius quedam corniculorū mine protube-
rabant) cū ab equario suo alias etiā molliter sede-
retur! accepto regio stratu neminē ūq; aliū preter

dominū vehere dignatus est. documēta eius ī pre-
liis plura sūt / quibus alexandrū e durissimis cer-
taminibus sospitem ope sua extulit. quo merito ef-
fectum! vt defuncto in india exequias rex deduce-
ret. et supremis sepulcrū daret. vrberē etiā conde-
ret quā ī nominis memoriā bucefalā nominauit;

Equus igitur cesaris nullū preter cesarē dorso
recepit. cuius priores pedes facie vestigiū humani
tradūt fuisse. sicut ante veneris genitricis edē hac
effigie locatus ē. Regem scytharum cū singulari
certamine interemptū aduersarius victor spoliare
vellet! ab equo eius calcibus morsuq; ē laceratus.
Agrigentina etiam regio frequens est equorū se-
pulcris. q̄ supremorū munus meritis datum cre-
ditur. voluptatem iis inesse! circi spectacula prodi-
derūt. quidā enim equorū cantibus tiliarū / quidā
saltatioībus / quidā colorū varietate / nonnulli etiā
accensis facibus! ad cursus prouocantur. affectū
equinū lacrimae probant. deniq; īterfecto nichome-
de rege equus eius inedia vitā expulit. Cū prelio
anthiocus galathas subegisset! cinthareti nomine
ducis qui in acie ceciderat equū insiliit ouaturus.
isq; adeo spreuit lupatos! vt de industria cernuatus
ruina pariter et se et equitem affligeret. Ingenia
equorū etiā claudii cesaris circenses probauerūt.

cum effuso rectore quadrigae currus emulos non
minus astu q̃ velocitate preuerterēt. et post decur
sa legitima spatia ad locū palme spōte cōsisterent.
velut victoriae premium postularēt. excusso quoq;
auriga quē rutumamiam nominabāt relicto certa
mine ad capitoliū quadriga profiliit. nec ante sub
stitit q̃ tarpeium iouem trina dextratione lustral
set. In huiusce animalis genere etas longior ma
ribus. legimus sane equū ad vsq; ānos sexagīta de
cem vixisse. Jam illud non venit in ambigū. q̃ i
ānū terciū et tricesimū generāt. vtpote qui etiam
post vicesimū mittantur ad sobolē reficiēdam. No
tatum etiam aduertimus. opuntem nomine equū
ad gregariam venerem durasse in ānos quadragin
ta. Equarū libido extinguitur iubis tonsis. in qua
rū partu amoris nascitur veneficiū. quod in fron
tibus preferūt recens editi. fuluo colore. caricis
simile hippomanes noiātū. quod si praeceptū statū
fuerit. nequaq; mater pullo vbera prebet vellitā
da. quo quis acrior fuerit speiq; maioris. eo profū
dius merlitat nares in bibendo. Mas ad bella nū
q; producitur apud lithas. eo q; femine exonerare
velicas etiā in fuga possunt. Edunt eque e ventis
cōceptos. sed hi nūq; ultra triēniū euū trahūt;

Capitulū. xlviii. de assyria. ī ea de vnguentorū
origine. de arbore medica;

INitiū assyriorum adiabene facit. in cuius
parte abelitis regio est. quē locū vic-
toria alexandri magni nō fuit preteriri.
nā ibi copias darū fudit ipsumq; subegit. expugna-
tisq; eius castris in reliquo apparatu regis reppe-
rit scriniū vnguentis refertum. vnde primū roma-
na luxuria fecit ingressū ad odores peregrinos. ali-
quātisper tamē virtute veterū ab hac vitiorū ille-
cebra defensi sumus. atq; ideo ī tempus censorū.
pl. crassi et. g. iulii cesaris. qui edixerūt āno vrbis
condite quīgentesimo sexagesimo quinto. ne quis
vnguenta inueheret peregrina. postmodū vicerūt
nrā vicia. et senatui adeo placuit odorum adhibita
delicia. vt ea etiā in penalibus tenebris vteretur.
sicut. l. plociū fratrem plauci bis cōsulis proscriptū
a triūuiris ī salernitana latebra vnguētī odor pro-
didit; **E**t hos terrarū ductus excipit medica. cuius
arbor iclaruit etiā carminibus mantuanis. īgens
ipsa. et cui tale ferme quale medonibus foliū est.
tantū eo differt. qd aculeatū spinulētis fastigiis hi-
spidatur. gestat malū inimicū venenis. sapore as-
perum et amaritudinis. mirre odoris flagrantius

plurq̃ iocūdum. longeq̃ sensible. verum pomorū
illius tanta vbertas inest! ut onere prouētus sem-
per grauetur. nā protinus atq̃ poma eius decide-
rūt maturitate! alia protuberāt. eaq̃ tantū est opi-
mitati mora! vt fetus decidāt ante nati. vlturpare
sibi nemora ista optauerunt. et alie nationes per
īdultriā trāslati germinis. sed beneficium soli me-
dice datum natura resistente terra alia non potuit
mutari ;

Capitulū. xlix. de portis caspie ;

Porte caspie pandūtur itinere manu fac-
to. lōge octo milibus passuū. nā latitudo
vix est plaustro permeabilis. ī his angus-
titiis etiā illud asperū! q̃ precisorū laterum saxa li-
quentibus inter se salis venis exudent humorē af-
fluentissimū. qui cōstrictus vi caloris velut in esti-
uā glaciē corporatur. ita labes inuia accessum ne-
gat. preterea octo et viginti miliū passuum trac-
tus quoquo īde pergatur! humo arida sine oī pre-
sidio sitit. tūc serpētes vndiq̃ gētiū cōuene auerno
statī die illuc cōfluūt. ita periculi ac difficultatis
cōcordia ad caspios nisi hyeme accessus negatur ;

Capitulū. 1. de direo loco ac margirie regione;

A Caspiis ad orientē versus ē locus quod dyreū appellatur. cuius vbertati nō est quippiam quod cōparari queat. quē locū circumfident capiriaci et hircani; **E**t proximat margirie regio / inclita celi ac soli cōmodis. adeo ut in toto illo latiffundo vitibus sola gaudeat. in faciē theatralē montibus clauditur. ambitu stadiorū mille quingentorū pene inaccessa / ob incōmodū arenose solitudinis que per centū et viginti milia passuū vndiq; versū circūfusa ē. regionis huius amenitatem alexander magnus vsq; adeo miratus est / vt ibi primū alexandriā cōderet / quā mox a barbaris excisam anthiocus selenci filius reformauit. et de nūcupatione domus sue selenciam dixit. cuius vrbs circuitus diffunditur in stadia septuagīta quīq;. ī hanc orodes romanos captos crassiana clade deduxit. Et aliud ī caspiis alexāder oppidū excitauit. idq; erachia dictū manebat. sed hoc ab iisdem euerfū gentibus. deinde ab anthioco restitutum. vt ille maluit / achias postmodum nominatum est;

Capitulū. li. de gentibus circa oxim amnē. de

termino itinerū liberi patris et herculis. de camelorum natura ;

Oxis amnis oritur de lacu oxo. cuius ora hinc inde bateni et oxistace accolunt. sed precipuā partē bactri tenēt. Bactris preterea est proprius amnis bactros. vnde et oppidū quod incolunt! bactrum. gētis huius que pone sūt! propanisi iugis ambiūtur. que aduersa! idi fōtibul terminātur. reliqua icludit occhus fluuius. vltra hos ē pāda oppidum sogdianorū. ī quorū finibus alexander magnus terciā alexandriam cōdidit. ad contestandos itineris sui terminos. **H**ic enim locus est in quo primū a libero patre! post ab hercule! deide a semiramide! postremo etiam a cyro! are sunt constitute. quod proximū glorie omnes duxerūt! illo vsq; promouisse itineris sui metas. vniuersi eius ductus dūtaxat ab illa terrarū parte laxates fluuius. sed ad finē quē tamē laxaten soli bactri vocāt. nam alii scithe filim nomināt. hunc eūdē esse tanaim exercitus alexandri magni crediderūt. verū demodamas dux selenci et antiochi satis idoneus vero autor transuectus amnem istum titulos omniū supergressus ē. aliūq; esse q̃ tanaim apprehendit. ob cuius glorie insigne dedit nomini

suo! vt altaria ibi strueret apollini delio. hoc ē col-
liminiū. in quo limes persicus scythis iungitur.
quos scythas perse lingua sua sagos dicunt. et inui-
cē scythe persas chorlacos nominant. montemq;
cancasum croncasim / id est niuibus candicantem.
dēsissima hic populorū frequētia. cū parthis legē
placiti ab exordio moris incorrupta custodit disci-
plina. equibus celeberrimi sūt massagete et essedo-
nes sathaithe et apalei. post quos immanissimis bar-
baris interiacentibus de ritu aliarū nacionū pene
incōstanter definitū aduertimus; **B**actri came-
los fortissimos nutriūt. licet et arabia plurimos
gignat. verū hoc differūt. q̄ arabici bina tubera ī
dorso habent. singula bactriani. hi nūq̄ pedes atte-
rūt. sunt enī illis reciproci quibusdā palmūculis
vestigia carnulenta. vnde et contraria est labes am-
bulantibus nullo fauēte presidio ad nisū insistēdi.
habētur in duplex ministeriū. sūt alii oneri ferēdo
accōmodati. alii perniciores. sed nec illi vltra ius-
tū pondera recipiūt. nec isti amplius q̄ solita spa-
tia volūt egredi. geniture cupidine efferātur! adeo
ut seuiant / cum venerem requirūt. oderūt equi-
nū genus. sitim etiam in quatrīduū tolerant. ve-
rū (cum occasio bibendi data est) tantum implētur
q̄tū et faciant desideria preterita. et in futurū diu

profint. lutulentas aquas captāt. puras refugiūt.
deniq; (nisi cenosior liquor fuerit) ipsi assidua con-
culatione limum excitant / vt turbidetur . durāt
in annos cētū. nisi forte translati in peregrina in-
solentia mutati aeris morbos trahant. ad bella fe-
mine preparantur. inuētūq; est / ut desiderium eis
coitionis quadam castratione excecaretur. putant
enim fieri validiores / si a coitibus arceantur ;

Capitulū. lii. de serere et serico ;

Qua ab scythico oceano et mari caspio in
oceanū eorum cursus iflectitur / ab exor-
dio huiusce plage profunde niues. mox
longa deserta. post antropotagi / gens asperrima.
de inferi spatio oblita ferme dimidiā itineris par-
tem impenetrabilem reddiderūt. quarū difficulta-
tū terminū facit iugū mari imminens / quod tabi
barbari dicūt. post que adhuc longique solitudiēs.
sic in tractatu eius ore que spectat estiuū orientē ;
Ultra inhumanos situs primos hoīnū seres cō-
gnosimus. qui aquarū aspergine inundatis fron-
dibus vellera arborū admiculo depectūt liquoris.
et lanuginis teneram subtilitatem humore domāt
ad obsequiū. hoc illud est sericum. in vſū publicū

dāno seueritatis admissū . eo q̄ ostēdere potius cor-
pora q̄ vestire! primo feminis nūc etiam viris lu-
xurie persuasit libido . Seres ipsi quidē mites . et
inter se quietissimi . et qui reliquorū mortaliū ce-
tus refugiant . adeo vt ceterarum gentiū commer-
cia abnuāt . primū eorum fluuiū mercatores ipsi
transeūt . in cuius ripis nullo inter partes lingue
commercio / sed deposita rerum precia oculis esti-
mantibus sua tradūt . nostra nō emūt;

Capitulū . līii . de attagis populis ;

Sequitur attanus sinus et gens hominū
attagorum . quibus temperies preroga-
tiuā mira aeris clementia subministrat .
arcent sane afflatū noxiū colles . qui salubri aprici-
tate vndiq; secus obiecti ! prohibent auras pestilen-
tes . atq; ideo (vt amīnetus affirmat) par illis et hi-
perboreis genus vite est . Inter hos et indiam gna-
rissimi ciconas locauerūt ;

Capitulū . līiii . de india . idorū potētia / formis /
moribus mirabilibus . de animali leucrocota .
de aīali eale . de manticonā . de diuersa boū for-
ma . de monoceronte . de anguillis . de fluuiō gā

ge. de balenis. de plitaco. de pomaria ficu. de
mōte cancaso. de pipere. de hebeno. de adamā-
te. de lignite. de berillorū speciebus;

A Medis mōtibus auspicatur india. a me-
ridiano mari porrecta ad eoum. et a sep-
tetrione vsq; ad mōtē cancasū. terra hec
fauonii spiritu saluberrima. in āno bis estatē ha-
bet. bis legit frugē. vice hyemis ethesias patitur.
hāc possidonius adūsā gallie statuit. sane ne quicq;
ex ea dubiū. nā alexandri magni armis comperta.
et aliorū postmodū regum diligētia peragrata. pe-
nitus cognitioni nostrē addita est. megastenes sa-
ne apud indicos reges aliq̃tis per moratus. res in-
dicas scripsit. vt fidem quā oculis subiecerat. me-
morie daret. dyonisiū quoq; qui et ipse a philadel-
pho rege spectator missus est gratia periclitāde ve-
ritatis. paria prodidit. tradūt ergo in india fuisse
quinq; milia oppidorū precipua. capacitate popu-
lorum nouē milia. diu etiā credita est tertia pars
esse terrarū. nec mirū sit uel de hominū uel de vr-
biū copia. cū soli idi nūq; a natali solo recesserint.
india liber pater primus ingressus est. vtpote qui
indis subactis omniū primus triūphauit. ab hoc
ad alexandrū magnū numerantur annorum sex

milia quadringenti quinquaginta vnus additis eo
amplius tribus mensibus / habita per reges com=
putatione. qui centū quinquaginta tres tenuisse me=
diū eum deprehendūtur . Maximī in ea amnes!
ganges et indus. quorū gangen quidam fontibus
incertis nasci et nili modo exundare cōtendūt. alii
volunt a scythicis montibus exoriri . hispanis etiā
ibi nobilissimus fluuius qui alexandri magni iter
terminauit. sicuti are in ripa eius posite probant.
minima gangis latitudo per octo milia passuum!
maxima per triginta patet. altitudo (vbi vadofissi=
mus est) mēsuram centū pedū deuorat. Gangari=
des eximius est indie populus . cuius rex equites
mille / elephantos septuagintos / peditū sexaginta
milia in apparatu belli habet. indorū quidā agros
excercēt. miliciā plurimī. merces alii. optimi ditis=
simiq; rem publicā curant . reddūt iudicia. assidēt
regibus. quietū ibi eminētissime sapiētie genus ē.
vita repletos incensis rogis mortem arcessere. qui
vero ferocioris secte se dediderūt! et siluestrē agūt
vitam! elephantos venantur. quibus perdomitis
ad mansuetudinem! aut arant aut vehūtur. in gā=
ge insula est populosissima / amplissimam cōtinent
gentem. quorū rex peditū quinquagita quattuor
milia in armis habet. omnes sane quicūq; pediti

sunt regia potestate ! nō sine maximo elephātorū /
equitū / peditū etiā numero militārē agitant
disciplinam. Prasia gens validissima palibothram
urbem incolūt. vnde quidam gentem ipsam palis-
bothras nominauerūt . quorū rex sexcētena milia
peditū / equitū triginta milia / elephantorū octo mi-
lia omnibus diebus ad stipendiū vocat. vltra poli-
bothram mons malcus . in quo vmbre hyeme in
septentriones / estate in austrōs cadūt. vicissitudi-
ne hac durāte mēlibus senis septētriones ī eo trac-
tu in āno semel. nec vltra quīdecim dies parent.
sicuti autor est beton. qui perhibet hoc ī plurimis
indie locis euenire. Indo fluminī proximātes ver-
sa ad meridiem plaga vltra alios torrentur calore
deniq; vim sideris prodit hominū color . Mōtana
pigmei tenent. at ii quibus est vicinus oceanus li-
ne regibus degūt. Pandea gens a feminis regitur
cui reginā primā assignant herculis filiam. et nisa
vrbs regioni isti datur. Mons etiā iouis sacer me-
tras nomine . in cuius specu nutritum liberū pa-
trem veteres indi affirmant. ex cuius vocabuli ar-
gumēto lasciuienti fame creditur ! liberū a femine
iouis natum. Extra indi hostiū sūt īsule due. chry-
se et argye ! adeo fecūde copia metallorū ! vt pleriq;
eas aurea sola habere prodiderūt et argētea. Indis

omnibus promissa cesaries . non sine fucco ceruli
aut crocei coloris . cultus precipuus in gemmis .
nullus funerum apparatus . preterea ut iube aut
archelai regum libris editum est ! inq̃tū mores po-
pulorū dissonāt ! habitus quoq; discrepantissimus
est . alii lineis / alii laneis peplis vestiuntur . pars
nudi . pars obscena tantū amiculati . plurimi etiam
flexilibus libris circumdati . quidā populi adeo
proceri ! ut elephantes velut equos facillima insul-
tatione trāsiliant . plurimīs placet ! neq; animal oc-
cidere ! neq; vesci carnibus . pleriq; tantū piscibus
aluntur et e mari viuūt . sūt qui proximos paren-
tesq; (priusq̃ ānis aut egritudine in maciē eant) ve-
lut hostias cedūt . deinde peremptorū viscera epu-
las habent . quod ibi non sceleris sed pietatis loco
numerant . sūt etiā qui cum incubuere morbi ! pro-
cul a ceteris in secreta abeunt . nichil anxie mortē
expectātes . Elstiaconorū gens laureis viret siluis .
lucis buxeis . vitium vero et arborū vniuersarum
quibus grecia dulcis est . prouētibus copiosissima
philosophos habent . indi gymnosophistas vocāt .
qui ab ex ortu adusq; solis occasum cōtētis oculis
orbem cādidiissimi sideris cōtuētur . in globo igneo
rimantes secreta quedā / arenisq; feruentibus per-
petem diem alternis pedibus insistūt . ad montem

qui milo dicitur habitāt. quibus auerse plāte sūt.
et octoni digiti in plantis singulis sunt. Megaste-
nes per diuersos indie montes esse scribit nationes
capitibus caninis armatas vnguibus. amictas ve-
stitū tergorum. ad sermonē humanū nulla voce /
sed latratibus tātū sonātes asperis rictibus. Apud
thesian legitur / quāsdā feminas ibi semel parere.
natosq; canos ilico fieri. Esse rursum gentē alteram
que in iuuēta cana sit. nigrescit in senectute. ultra
eui nostri terminos perennantem. Legimus mo-
noculos quoq; ibi nasci singulis cruribus. et singu-
lari pernīcitate. qui (vbi defendi se velint a calore)
resupinati plātarū suarū magnitudine iūbrētur.
Gangis fontē qui accolūt / nullius ad escam opis
indice odore viuūt pomorum siluestriū. longiusq;
pergentes eadem illa ī presidiū gerūt / ut olfactu
alātur. q; si tetriorē spiritū forte traxerint / exani-
mari eos certū est. Perhibent esse et gentem femi-
narū que quinquēnes cōcipiant. sed ultra octauū ā-
nū viuendi spatiū non protrahunt. Sunt qui cer-
uicibus carent. et in humeris habent oculos. Sūt
qui siluestres hirti corpora caninis dentibus stri-
dore terrifico. Apud eos vero quibus ad viuendi
rationē exactior cura est / multe vxores in eiusdem
viri coeūt matrimoniū. et (cū maritus decesserit)

apud grauissimos iudices suam queq; de meritis
agunt causam. et que officiosior ceteris sententia iu-
dicu vixerit / hoc palme refert premiũ. vt arbitra-
tu suo ascendat rogũ cõiugis. et supremis eius se-
metipsã det iferias. cetera cũ nota viuãt; **E**nor-
mitas in serpentibus tãta est! vt ceruos et animã-
tũ alia ad parem molem tota hauriãt. quinetiã oce-
anũ indicũ quãtus est penetrent. insulasq; longissi-
mo spatio a cõtinenti separatas pabulandi petant
gratia. idq; ipsum palam est / nõ qualibet magnitu-
dine euenire! vt per tantã salĩ latitudinem ad loca
permeant destinata. Sunt illic multe admirabiles
bestie / quarũ partem persequemur; **L**eucroco-
ta velocitate precedit feras vniuersas. ipsa asini fe-
ri magnitudine. cerui clunibus. pectore ac cruri-
bus leoninis. capite miluorũ. bisulca vngula. ore
adusq; aures debiscente. dẽtiũ locis osse perpetuo.
hec quo ad formã. voce autẽ loquẽtiũ hominũ so-
nos emulatur; **E**st et eale alias equus. cauda ue-
ro elephanti. nigro colore. maxillis aprinis. prefe-
rens cornua vltra cubitalem modũ longa. ad obse-
quiũ cuius velit motus accõmodata. neq; enim ri-
gent / sed mouẽtur / vt vsus exigit preliandi. quo-
rũ alterũ (cum pugnat) protendit. alterũ replicat.
vt (si ictu aliquo alterius acumen offenderit) acies

fuccedat alterius. hippotamis comparatur. et ipsa
sane aquis fluminū gaudet; **I**ndicis tauris co-
lor fuluus est. volucris pernitas. pilus ī contra-
riū versus. hiatus omne quod capit. hi quoq; cir-
cūferūt cornua flexibilitate qua volunt. tergi du-
ricie omne telū respuēte. tam īmiti feritate! vt cap-
ti animas proiciant furore; **M**anticora quoq;
nomine inter hec nascitur. triplici dentiū ordine
coeunte vicibus alternis. facie hominis. glaucis
oculis. sāguīneo colore. corpore leonino. cauda ve-
luti scorpionis / aculeo spiculata. voce tā sibilā! vt
imitetur modulos fistularū tubarūq; cōcentū. hu-
manas carnes auīdissime affectat. pedibus sic vi-
get! saltu sic potest! vt morari eam nec extentissimā
spatia possent. nec obstacula latissima; **S**ūt pre-
terea boues vnicornes et tricornes solidis vngulis
nec bifissis. Sed atrocissimū est monoceros / mon-
strū mugitu horrido. equino corpore. elephāti pe-
dibus. cauda suilla. capite ceruino. cornu e media
fronte eius protenditur. splendore mirifico. ad lō-
gitudinem pedū quattuor ita acutū! ut quidquid
impetat! facili ictu eius perforetur. viuus non ve-
nit in hominū potestatem. et īterimī quidē potest
capi nō potest; **A**que etiā gignūt miracula non
minora. āguillas ad tricenos pedes longas educat

ganges . quē stacius sebosus iter precipua miracu-
la ait / vermibus abundare ceruleis . nomine et co-
lore . hi bina habent brachia . lōgitudinis cubita nō
minus sena . adeo robustis viribus ! vt elephantes
ad pontū ventitātes morditus cōprehēsos ipsorū
manu raptant in profundū ; **I**ndica maria bal-
neas habent vltra spatia quattuor iugerum . sed et
quos fuleteras nomināt . qui enormes supra molē
ingentiū colūnarū vltra antennas se nauiū extol-
lunt . haustosq; fistulis fluctus ita eructāt ! vt nim-
bosa alluuiē plerūq; deprimant alueos nauiganti-
um ; **S**ola india mittit auem plitacum . colore
viridem . torque puniceo . cuius rostri tāta duricia
est ! vt (cum e sublimi precipitatur in saxum) nisu
se oris excipiat . et quodā quasi fundamēto vtatur
extraordinarie firmitatis . caput vero tam valens !
ut siquādo ad adiscendum plagis sit admonendus
(nam studet ut quidē homines alloquatur) ferrea
clauicula sit verberandus . nā dū in pullo est ! atq;
adeo intra alterū etatis sue ānū que monstrata sūt
et cuius discit et retinet tenacius . maior paulo se-
gnior . et obliuiosus est . et indocilis . inter nobiles
et ignobiles discretionem digitorū facit numerus
qui prestant ! quinos in pedibus habēt digitos . ce-
teri ternos . līgua lata . multoq; latior ceteris aui-

de perficitur! ut articulata verba penitus eloqua-
tur. quod ingenium ita romane deliciae mirate sunt! ut
barbari plitacos mercem fecerint; **I**ndorum nemo-
ra in tam proceram sublimantur excelsitatem! ut tra-
siri ne sagittis quidem possit; **P**omarias ficus
habent. quarum caudices in orbem sexaginta pas-
suum extuberantur. ramorum umbrae ambitu bina
stadia consumunt. foliorum latitudo forme amazo-
nice pelte comparatur. pomum eximie suauitatis.
Que palustria sunt! harundinem creant! ita crassa!
ut fissis internodiis lembi vice vectitetur nauigantes.
e radicibus eius humor dulcis exprimitur ad mel-
leam suauitatem; **T**ylos indiae insula est. ea fert
palmas. oleam creat. vineis abundat. terras omnes
hoc miraculo sola vincit! quod quaecumque in ea arbor na-
scitur! nunquam caret folio. Ibi mons cancalus qui
maximam orbis partem perpetuis iugis penetrat. fro-
te qua soli obuersus est! arbores piperis ostentat
quas ad iuniperi similitudinem diuerse fructus ede-
re asseuerant. qui pene immaturi exeunt! dicitur piper
longum. quod corruptum est! piper album. quorum
cutem rugosam et torridam calor fecerit! nomen
trahunt de colore; **C**lebenum ex india myrribida-
tico triumpho rome primum magnus pompeius ex-
hibuit. Mittit india et calamos odoratos. et multa

alia fragrantia mirifici spiritus suauitate; **I**ndicorū lapidū ī adamantibus dignitas prima est. utpote qui lymphationes abigūt. venenis resistūt. mentium vanos metus pellunt. hec primū de his oportuit dici que respicere ad vtilitatem videbamus. nūc reddemus quot / que adamantū sūt species. et quis color. quisq; eximius ī quodā cryalli genere inuenitur. materia in qua nascitur aque similis splendore liquidissimo. in mucronem sexangulū vtrīq; leniter secus turbinatus. nec vnq; vltra magnitudinem nuclei auellani repertus. huic proximus in excellentissimo auro deprehenditur secūdus pallidior. ac magis ad argēti colorem renitens. tercius in venis cypri apparet / propior ad aeris faciem. quartus in metallis ferrariis legitur pondere ceteros antecedens. nō tamē et potestate. nā et hic et qui in cipro deprehēdūtur / frāgi queunt. pleriq; etiā adamante alio perforantur. at illi quos primos significauimus ! nec ferro vīcūtur / nec igne domantur. verūtāmē (si diu in sanguine hircino macerētur) non aliter q̃ si calido vel recenti malleis aliquot antefractis et in cudibus dissipatis aliquādo cedūt. atq; in particulas dissiliūt. que fragmēta sculptoribus in vsum insigniēde cuiusce modi gēne expetūtur. Inter adamātē et magne-

tē est quedā nature occulta dissensio . adeo vt iux-
ta positus nō sinat magnetem capere ferrū . uel si
admotus magnes ferrū traxit! quasi predā quādā
adamas magneti rapiat atq; auferat; **L**ignitem
perinde fert india . cuius lucis vigorē flagratia ex-
citāt lucernarū . qua ex causa lignitem greci voca-
uerūt . duplex ei facies . aut in purpuream emicat
claritatem . aut meracius suffūdatur cocci rubore .
per omnē intīmū sui (siquidē pura sit) inoffensam
admittit perspicuitatem . at si exanduit radiis so-
lis incita / uel ad colorē digitorū attritu excitatus
est / aut palearū cassa / aut cartarū fila ad se rapit!
contumaciter scuplturis resistens . at si quando in-
signita est (dū signa imprimūt) quasi quodam ani-
mali morſu partem cere retētat; **B**erillos in se-
xangulas formas indi atterūt . vt hebetem coloris
lenitatē angulorū reperiussu excitēt ad vigorem .
berillorū genus diuiditur in speciē multifariā exi-
mie interuientē . Glauci et ceruli temperamento
quādā preferūt puri maris gratiā . Infra hec sūt!
chrisoberilli qui languidiū micātes / nube aurea
circūfūdūtur . Chrisopassos quoq; ex auro et pur-
pureo mixtam lucē trahentes eque berillorum
generi adiudicauerūt . Iacinctizōtas scilicet qui
iacintos prope referāt / et ipsos probant . hos vero

qui crystallis similes capillamentis intercurrentibus obscurentur! hoc enim vitio / illorum nomen est. scientissimi lapidum plebi dederunt. **i**ndici reges hoc genus gemmarum in longissimum cylindros amant fingere, eosque perforatos elephantorum setis suspendunt. ac monilia habent. vel plerumque ex utroque capite insertis aureis umbilicis incedunt ad nitellam pinguiorem. ut per industriam metallo hinc inde addito fulgentiorem trahant lucem;

Capitulū. lv. de taprobone idie insula. de illius hominibus. de regia electione ac potestate. de margaritis. de conchis;

Taprobone insulam (antequam temeritas humana exquisito penitus mari fidem paraderet) diu orbem alterum putauerunt. et quidam quē habitare circa schitas crederent. verum alexandri magni virtus ignorantiam publici erroris non tulit ulterius permanere. sed in hec usque secreta propagavit nominis sui gloriam. missus igitur onesicritus prefectus classis macedonice! terram istam quantam esset! quid gigneret / quo modo haberetur / exquisitam noticie nostre dedit. Patet in longitudinem stadiorum septem milium. in latitudinem quinque milium.

scīditur amni interfluo . nā pars eius bestiis et ele-
phantis repleta est maioribus multo q̃ fert india .
partē homines tenēt . margaritis scatet et gemmis
omnibus . sita est inter ortum et occasū . ab ego ma-
ri incipit . preterita india a prasia idorū gēte dierū
viginti primo ī eā fuit cursus . sed (cum papiraceis
et nili nauibus illo pergeretur) mox cursu nostra-
rū nauīū septem dierū iter factū est . mare vadōsū
interiacet / altitudinis nō amplius senum passuū .
certis autē canalibus depressū ! adeo vt nulle vīm-
q̃ ancōre ad profundū illius fundamēta potuerūt
peruenire . nulla in nauigando siderū observatio .
vtpote vbi septētriones neq̃q̃ videntur . vigilieq̃
nūq̃ apparent . lunam ab octaua in sextam tātū de-
cimā supra terram vident . lucet ibi canopos sidus
clarū et amplissimū . solem oriētem dextra habēt .
occidentē sinistra . observatione itaq̃ nauigādī nul-
la suppetente (vt ad destinatū pergentes locum ca-
pian) vehūt alites . quarū meatus terram petenti-
um ! magistros habent cursus regendi . quaternis
non amplius mēlibus in āno nauigatur . In clau-
dii prīcipatu de taprobone hec tantū noueramus .
tunc enim fortuna patefecit viam latiorē scientie .
nā libertus anniū plocaniū qui tūc rubri maris vec-
tigal administrabat ! arabiam petens aquilonibus

preſter carminiã raptus! quĩtodecimo demũ die ap-
pulus eſt ad hoc litus . portũq; aduectus qui hyp-
purus nominatur . ſex deĩnde mēſibus ſermonem
perdoctus! admiſſuſq; ad colloquia regis! que cõ-
pererat reportauit . ſtupuiſſe ſcilicet regem pecu-
niam que capta cũ ipſo erat . q; tametſi ſignata di-
ſparibus foret vultibus! parẽ tamen haberet mo-
dũ ponderis . cuius equalitatis contemplatione (cũ
romanã amiciciã flagrãtius concupiuiſſet) thracia
prĩcipe legatos ad nos vſq; tranſmiſit . a quibus cõ-
gnita ſunt vniuerſa; **E**rgo inde homines corpo-
rũ magnitudine omnes homines atecedũt . crines
fuo imbuũt . ceruleis oculis ac truci viſu . terrifi-
co ſono vocis . quibus imatura mors eſt . i años cẽ-
tum euũ trahũt . aliis omnibus annola etas . et pe-
ne vltra humanã extẽta fragilitatẽ . nulli aut ante
diẽ aut per diem ſõnus . edificia modice ab humo
eleuata . añona ſemper eodẽ tenore . vites neſciũt .
pomis abũdant . colũt herculem; **I**n regis elec-
tione nõ nobilitas preualet . ſed ſuffragiũ vniuer-
ſorũ . populus enim eligit ſpectatum moribus . et
iũeterata clementia añis genere . ſed hoc i eo que-
ritur! cui liberi nulli ſũt . nã qui pater fuerit (etiã
ſi vita ſpectetur) non admittitur ad regendum . et
ſi (forte dum regnat) pignus ſuſtulit! exuitur pote

itate. ideoque maxime custoditur! ne fiat hereditari-
um regnū. deinde etiam si rex maximam preferat
equitatem! nolūt ei totū licere. quadraginta ergo
rectores accipit. ne in causis capitum solus iudicet
quenq̃. sic quoque (si displicuerit iudicatū) ad popu-
lū prouocatur. atque ita datis iudicibus sexaginta de-
cē fertur sententia / cui necessario acquiescitur. cul-
tu rex dissimili a ceteris vestitur. sirmate est habi-
tus quo liberū patrē amiciri videmus. q̃ si etiam
iple in peccato aliquo arguitur! morte mulctatur
non tamen vt cuiusq̃ attractetur manu. sed cōsen-
su publico rerū omniū iterdicta ei facultate etiam
colloquiū potestas primo denegatur. Culture stu-
dent vniuersi. venatibus indulgent. nec plebeias
agunt predas. quippe cum tigrides aut elephanti
tātū requirātur. maria quoque piscationibus iquie-
tāt. marinas quoque testudines capere gaudēt. qua-
rū tāta est magnitudo! ut superficies earū domū
faciat. et numerosā familiā non arte receptat. Ma-
ior pars huius insule calore ambusta est. et in va-
stas deficit solitudines. latus eius mare alluit. per
uiridi colore fruticosū. ita ut iube arborū plerūque
gubernaculis atterantur. cernūt latus sericum de
montiū suorū iugis. mirantur aurū. et ad gratiā
poculorū omniū gemmarū adhibent apparatus.

secant marmora testudinea varietate; Margaritas legunt plurimas maritimasque. conche sunt in quibus hoc genus lapidum requiritur. que certo anni tempore luxuriante conceptu sitiunt rorem / velut maritum. cuius desiderio hiant. et cum maxime liquitur lunaris imber / oscitatione quadam hauriunt humorem concupitum. sic concipiunt grauidaeque fiunt. de sagine qualitate reddunt habitus unionum. nam si purum fuerit quod acceperint / candicant orbiculi. si turbidum / aut pallore languent. aut rufo innubilantur. ita magis de celo quam de mari partus habent. denique (quotiens excipiunt matutini aeris semen) fit clarior margarita. quotiens fit de vespere / obscurior. quantoque magis hauserit / tanto magis proficit lapidum magnitudo. si repente micauerit coruscatio / intempestiuo motu comprimuntur. clausaque subita formidine vicia contrahunt abortiua. etenim per paruuli fiunt scrupuli aut inanes; **C**onchis ipsis uest sensus. partus suos maculari timet. cumque flagrantioribus radiis excadunt dies (ne fucentur lapides solis calore) subsidunt in profundum. et se gurgitibus ab estu vindicantur. huic tamen prouidentie etas opitulatur. nam candor senecta deperit. et grandescuntibus conchis fauescit. Margarita in aqua mollis est unio. duratur exemptus. nunquam duo simul

reperiuntur. inde vnionibus nomē datum. vltra se-
miūciales inuentos negant. Piscatiū īsidias timēt
cōche. Vnde est! vt aut inter scopulos aut īter ma-
rinos canes plurimū delitescāt. gregatim natant.
certis examini dux est. illa si capta sit! etiam que
euaferit in plagas reuertuntur. Dat et india marga-
ritas. dat et litus britānicū. sicut diuus iulius tora-
cem quē veneri genitrici in templo eius dicauit ex
britannicis margaritis factū subiecta inscriptione
ītelligi voluit. Iolliam paulinā principis cōiugem
vulgatū est habuisse tunicam ex margaritis sester-
cio tunc quadringencies estimatā. cuius parande
auaricia pater ipsius manilius / spoliatis orientis
regionibus offēdit. c. cesarem augusti filiū. inter-
dictaq; amicitia prīcipis veneno īteriit. Illud quo-
q; expressit vetus diligentia! q; sillanis primū tem-
poribus romam illati sint vniones;

Capitulū. lv. de india multisq; in ea. de
scelonofagis. de perfidis;

AB insula ansea cōsequens aut cōtingens
est! a taprobone in indiam reuertamur.
sed (si īdicis aut vrbibus aut nationibus
resistamus) egrediemur repromisse concinnitatis

modū. proximam indo fluminī urbē habuere ca-
phisam. quam cirus diruit. arochosiam erimācho
amni impositam semiramis cōdidit. cardusia op-
pidū ab alexādro magno ad cancalū cōstitutū est.
ibi et alexandria que patet amplitudinīs stadia tri-
ginta. multa et alia sunt. sed hec cū eminētissimis.
Post indos mōtanas regiones ictyophagi tenent.
quos subactos alexāder magnus vesci piscibus ve-
tuit. nā antea sic alebantur. ultra hos deserta ger-
manie. persis deinde. ad que ita nauigatio / in qua
solis insula rubens. et omni animatiū generi icel-
sa. quippe que nullū non animal illatū perimat.
Ex india reuertētes abiam germanie fluuium sep-
temtriones primū vident. Athemenis in hoc trac-
tu sedes fuerūt. Inter germanie promontoriū et
arabiam quīquaginta milia passuū īteriacent. deī-
de tres īsule. circa quas hydry marini egrediūtur
vicenū cubitū lōgitudine. Dicendū hoc loco / qua-
tinus ab alexandria egypti pergatur vsq; idiam ni-
lo vehēte. copton vsq; etheliis flātibus cursus est.
Deīde terrestre iter hidreū tenus. post transactis
aliquot mansionibus berenicem peruenitur / vbi
rubri maris portus est. inde occeia arabie portus
tangitur. proximū idie emporiū excipit zmirrim
infame pirrhatice latronibus. deīde per diuersos

portus coctonacre peruenitur ad quā monoxilis li-
tribus piper conuehūt. petentes indiam ante exor-
tū canis aut protinus post exortū! nauigia media
estate soluūt. reuertētes remigrāt decembri mēse.
secūdus ex india ventus est vulturnus. At cū vē-
tū ē in rubrū mare! aut africanus aut auster vehūt.
Spatiū indie / decies septies quīquagīta milia pas-
suū proditur. at carmanie centū milia passuū. cuius
pars non caret vitibus. preterea habet genus
hominū qui non alia q̃ testudinis carne viuūt. hir-
suti omnes fatie tenus. que sola lenis est. idem co-
riis pisciū vestiūtur scelonofagi cōgnominati;

Irrumpit hec litora rubrū mare. idq; in duos
sinus scinditur. quorū qui ab oriente est! persitas
appellatur. quādoquidē orā illā habitauere persi-
dis populi. vices et sexagies centena milia circui-
tu patens ex adūso. Vnde arabia est. alter arabicus
vocatur. oceanū vero qui ibi influīt! azamū nomi-
nauerūt carmanie persis aduectitur! que incipit ab
insula afrodizio / variarū opum diues. translata in
parthicū nomē / litore quo occasui obiacet. porrec-
ta milia passuū quīquagīta. oppidū eius nobilis-
simū susa in quo templū susice diane. a susis arbi-
le siue barbite oppidū centū trigīta quīq; milibus
passuū distat. in quo mortales vniuersi odio auri

coemūt hoc genus metalli, et abiiciūt in terrarum profunda, ne polluti vſu eius auaricia corrūpant equitatē. huic icōſtātiffimus ē terrarū modus. nec immerito. cū alie circa perſidem nationes ſcomis / alie paraſangis terras metiātur, et incertam fidē faciat menſure ratio diſcors;

¶ Capitulū. lvi. de parthia;

Parthia quāta omnis eſt a meridie rubrū mare! a ſeptētrione hircanū ſalum claudat. regna in ea duodeviginti diuidūtur in duas partes. vndecimq; vocātur ſuperiora / incipiūt ab armenico limite et caſpio litore porrecta ad terrā ſciſtharū / quibus concorditer degunt. reliqua ſeptem inferiora. ſic enim habent ab ortu varios arianosq; germaniaq; a medio die / medos. ab occidui ſolis plaga ſeptētrione / hircanos. ipſa autē media ab occaſu trāſuerſa vtraq; parthie regna amplectitur. ſeptētrione armenia circūdatur. ab ortu caſpios videt. a meridie / perſidem. deinde tractus hic procedit vſq; ad caſtellū quod magi obtinent. phydas arcida nomine. hic ſyri ſepulcrum;

¶ Capitulū. lvii. de babilonia, de trocloditis, de

itrophagis. de feminis alitis pernicitatis;

Balde gentis caput babilonia est. tam nobilis ut propter eam et assyrii et mesopotamii in babilonie nomen transierit. Vrbs est quattuor sexaginta milia passuum circuitu patens. muris circumdata. quorum altitudo ducentos pedes obtinet. latitudo quinquaginta ternis in singulos pedes digitis / ultra quam mensura nostra est altioribus. interluitur eufrate. belus ibi iouis templum quem inuentorem celestis discipline tradidit etiam ipsa religio que deum colit. in emulatione urbis huius othelifontem parthi condiderunt. tempus oceani oras reuerti represso in ethiopiam stilo. namque (ut atlanticos estus accipere ab occidente et hispania dudum discernimus) ab illis quoque partibus mundi unde primum atlantici nomen induat! exprimi par est. Delagus azanium usque ethiopum litora promouetur. ethiopicum ad massalicum promontorium. unde rursus oceanus atlanticus. iuba igitur rex vniuersae partis quam plurimi (propter solis ardorem) peruiam negauerunt. facta etiam vel gentium vel insularum commemoratione ad confirmande fidei argumentum! omne illud mare ab india ad usque gadis voluit intelligi nauigabile. cori tum flatibus / cuius spiritus preter arabiam /

egyptum / mauritaniā euehere quāuis queant clas-
sem! dū modo ab eo promōtorio indie cursus di-
rigatur quod alii leptanacrīn / alii drepanū nomi-
nauerūt. addit etiam stationū loca et spatiorū mo-
dos. nam ab indica preminētia ad malicū insulā
affirmāt esse quīdecies cētena milia passuū. a ma-
lico adscencon! ducenta viginti quīq; milia. inde ad
insulam adanū centū quinquagīta milia. sic cōfici
ad apertum mare! decem et octies cētena quīq; mi-
lia. Idem opinioni plurimorū (quī solis flagrātia
maxiā partis istius ferūt humano generi īaccessa)
sic reluctatur / vt mercātiū ibi transitus īfestari ex
arabiciis insulis dicat. quas achite habent arabes /
quibus crenata datur nomē. nam bibulis vtribus
cōtabulatas crates superponūt. vectitatiq; hoc ra-
tis genere pretereuntes īfestant sagittis venena-
tis; **H**abitari etiā addiderūt ethiopie adusta tro-
cloditarū et ictrophagorū nationibul. quorū tro-
clodite tanta pernīcitate polleāt / vt feras qual agi-
tāt cursu pedū assequātur. Ictrophagi nō secus q̃
marine belue nando in mari valeant. ita exquisito
atlantico mari vsq; in occasū etiam gorgandū me-
minit insularū. Gorgades īsule (vt accepimus) ob-
uerse sunt promontorio quod vocamus hesperu-
certis. has incoluerūt gorgones monstra. et sane

vsq; adhuc monstruosa gens habitat. distant a con-
tinēte bidu navigatione. Prodidit deniq; xenophon
lausacenus hannone penorū imperatorē ī eas per-
measse repertasq; ibi femiās alitis pernīcite. atq;
ex omnibus que apparuerūt duas captas. eas hirs-
to atq; aspero corpore. ut argumētū spectande rei
duarū cutes miraculi gratia inter donaria iunonis
suspendit / que durauere vsq; ad tempora excidii
cartaginenfis. Ultra gorgados īsule sunt (sicut se-
bolus affirmat) dierū quadraginta navigatione. ī
sinus recesserūt. fortunatas īsulas cerat cōtra le-
uē mauritanie accepimus iacente / quas iuba sub
meridie quidē sitas sed proximas occasui dixit. de
harū nominibus spectari magnū miror. sed infra
famā vocabuli res est. in prima earū cui nomē no-
rion edifica nec sūt nec fuerūt. iuga montiū stag-
nis madescūt. nā cū ferule surgūt ad arborū ma-
gnitudinē / earūq; que nigre sunt / expresse liquorē
reddūt amarissimū. que candide / aquas reuomūt /
etiā potui accōmodatas / alterā īsulā iunoniā appel-
lari ferūt. ī qua paxilla edes ignobiliter ad culmē
fastigata. tertia huic proximat eodē nomine. nu-
da oīa. quarto loco capraria appellatur. enormi-
bus lacertis plusq; referta. sequitur niuaria nebu-
loso aere et coacto. ac propterea semper niualis. de

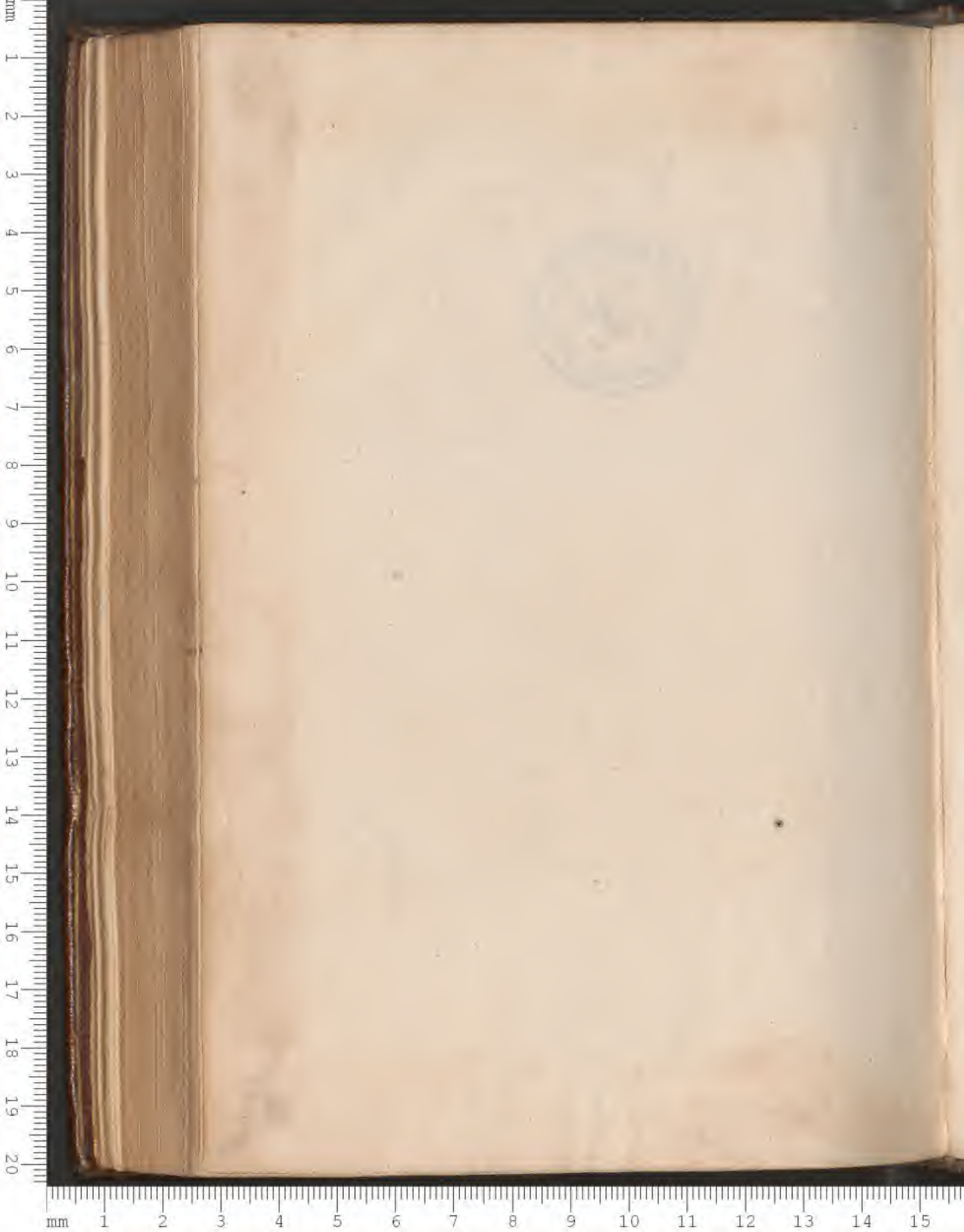

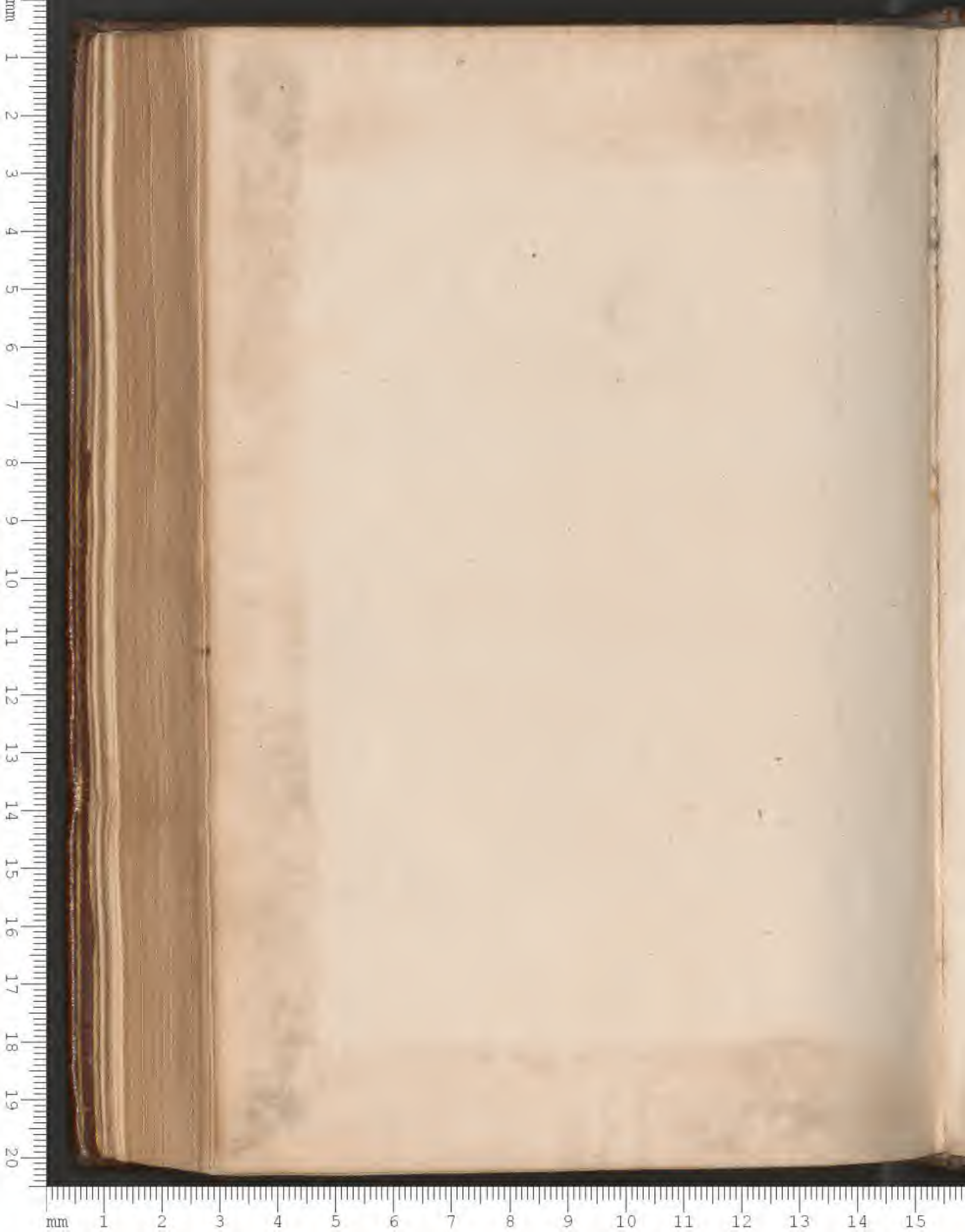
116
ide canaria repleta canibus forma eminetissimis .
vnde etiā iube regi duo exhibiti sunt . in ea edificiorū
durant vestigia . auium magna copia . nemora
pomifera . palmota / cariotas ferētia multa . nux
pineae . larga mellatio . ānes siluris piscibus abūdā-
tes . perhibēt etiā expui in eam vndoso mari belu-
as . deinde cū mōstra illa putredine tabefacta sūt
omnia infici illic tetro odore . ideoq; nō penitus ad
nūcupationem sui cōgruere insularū qualitatem ;

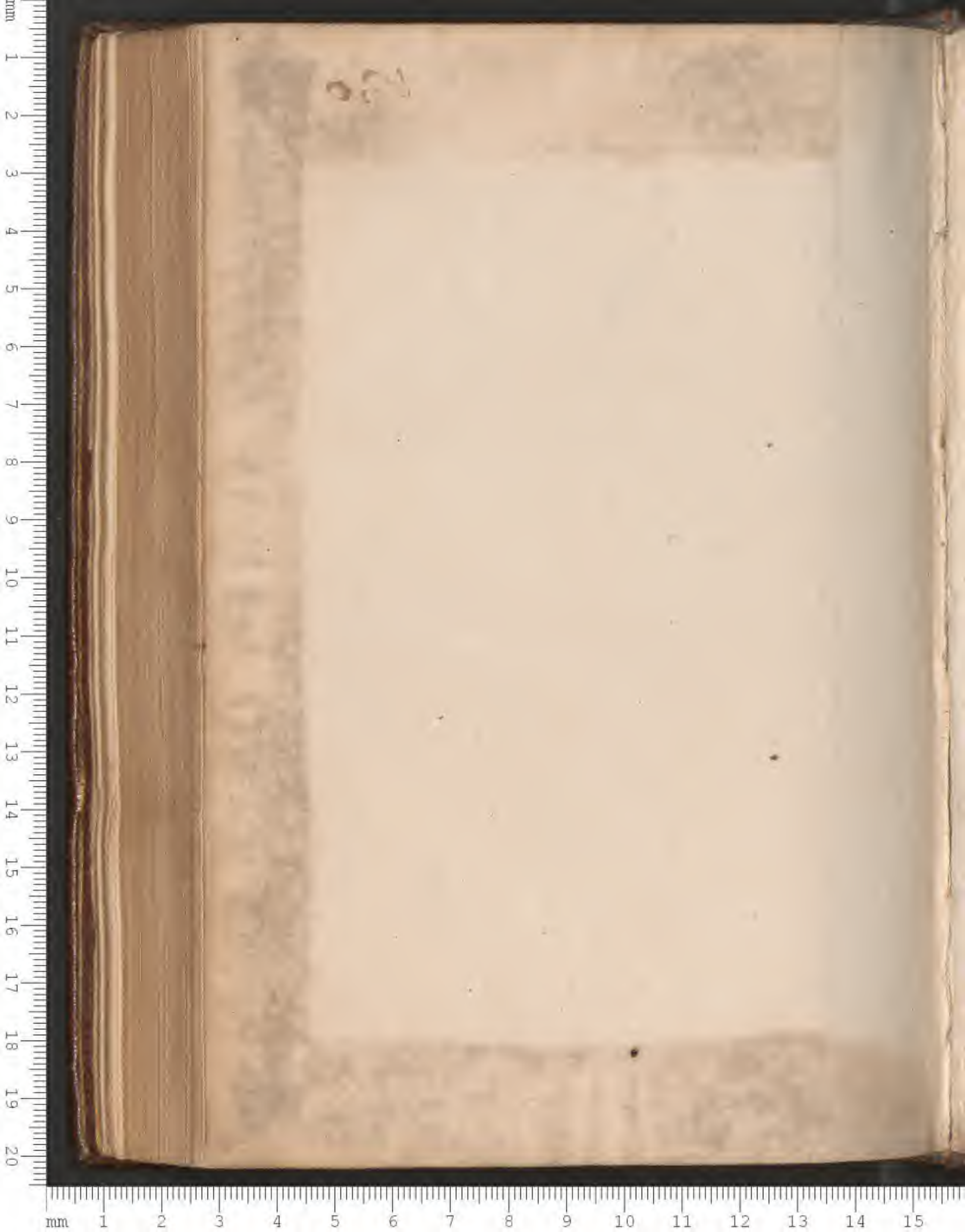
Caui iulii solini ad aduentū polihistor siue de
situ orbis ac mūdi mirabilibus liber finit ;

V30

A

98

cm
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

cm
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14